

STARI
PISCI HRVATSKI.

NA SVIJET IZDAJE

JUGOSLAVENSKA AKADEMIJA ZNANOSTI I UMJETNOSTI.

BŃIGA XIX.

U ZAGREBU 1892.

KNJIŹARA JUGOSLAVENSKE AKADEMIJE (DIONIĆKE TISKARE).

DJELA

GJONA GJORA PALMOTIĆA.

NA SVIJET IZDALA

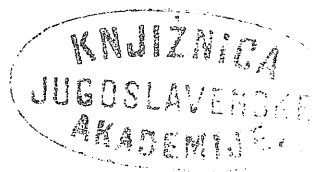
JUGOSLAVENSKA AKADEMIJA ZNANOSTI I UMJETNOSTI.

DIO IV. DODATAK.

U ZAGREBU 1892.

KNJIŽARA JUGOSLAVENSKE AKADEMIJE (DIONIČKE TISKARE).

A.

ISPRAVCI I DODACI K TEKSTU „KRISTIJADE“.

I. U trećemu dijelu Palmotićevih djela, što je izdala Jugoslavenska akademija (Stari pisci hrvatski, knjiga XIV.), štampana je *Kristijada* po izdanju rimskome od g. 1670. To je izdanje g. A. Pavić preštampao sasvijem vjerno po načelima, o kojima govori u XII. knjizi Starih pisaca na str. VI—VIII. Za rukopise Palmotićeve *Kristijade* nije znao g. A. Pavić. Kad sam bio g. 1890. u Dubrovniku, pregledao sam i katalog stare biblioteke u c. kr. gimnaziji i našao dva rukopisa Palmotićeve *Kristijade*: jedan pod br. 189. a drugi pod br. 190.

II. Rukopis br. 190. imao je otprije 454 lista (u 12-ini) a danas ih ima 450: četiri su lista iskinuta (dva u početku a dva u sredini rukopisa); ispisano je samo 438 lista, a 16 ih je praznih (šest u sredini poslije lista 366., a deset na svršetku rukopisa). Rukopis je bio uvezan pa su mu korice poslije otkinute.

Rukopis br. 190. sastavljen je od dva dijela. Prvi se dio počinje na listu 3a. i završuje na listu 366b., a na tim je listovima zapisana *Kristijada* od stiha 81. u pj. I. pa sve do posljednjega stiha u pj. XX. Poslije lista 366. ima šest listova praznih a sedmi je po redu list od iste ruke, što je pisala rukopis, obilježen brojem 338 (list 337. istrgnut je) a prema tome označeni su i svi ostali listovi unaprijed sve do kraja. Na tim listovima ima zapisano *Kristijade* (prema štampanome izdanju) pj. XX. s. 485—596; 689—788; pj. XXI. XXII. XXIII. XXIV. s. 1—340; 381—708. Stihovi 597—688. iz pj. XX. nijesu bili ni napisani a stihovi 341—380. iz pj. XXIV. bili su na jednome listu, koji je poslije iskinut. Spominjući unaprijed čitav rukopis bilježiti ću ga *rkp. 190.*, a spominjući mu dijelove bilježiti ću prvi dio *rkp. a.* a drugi dio *rkp. a₁.*

Rukopis je pisan sav jednom rukom, samo na nekoliko mjesta (VIII. 526. XI. 215. XXI. 77; 136.) opaža se druga ruka. Sudeći po nebrojenim ispravcima u prvome a osobito u drugome dijelu, mislim, da je *rkp. 190.* pisao sam pjesnik. To mišljenje svoje držim da ne treba još napose da utvrgujem: varijante, što sam ih pribilježio iz *rkp. 190.*, pravdaju me potpuno.

Kako se razbira iz mojih bilježaka, drugi se dio rukopisa (*rkp. a₁*) znatno razlikuje od prvoga dijela (*rkp. a.*). Nastojeći s neobičnim marom oko *Kristijade* Palmotić je pisao svoj prijevod u rukopis, od kojega su se učuvali listovi sa drugom polovicom pjevanja XX. i sa čitavim pjevanjima XXI—XXIV. osim stihova 341—380. iz pjevanja XXIV., za koje sam poviše spomenuo kako ih je nestalo. Taj je prvi rukopis bio pun ispravaka i dopunjaka¹, i zato ga je pjesnik uzeo prepisivati i prepisao od početka pa sve do kraja pjevanja XX. To se potvrđuje time, što u drugome dijelu rukopisa (u *rkp. a₁*) ima nerazmjerno više ispravaka nego u prvome dijelu (u *rkp. a.*), a sasvim utvrđuje moje mišljenje i druga polovina pjevanja XX., koja se nalazi u *rkp. 190.* dva puta: jednom na kraju prvoga dijela (u *rkp. a.*) a drugom u početku drugoga dijela (u *rkp. a₁*), ali u *rkp. a.* imaju i stihovi 597—688, a u *rkp. a₁* nema ih. Te je stihove pjesnik dodao², a dodao ih je, pošto je pjevanje XX. bilo već izragjeno, i tako ih nema u prvome rukopisu, od kojega je ostao samo *rkp. a₁*., ali se nalaze u pjesnikovu prijepisu, u *rkp. a.* Takih dodataka pjesnikovih ima i više u *Kristijadi* pa je sva prilika, da je pjesnik mnogo od onih dodataka, što ih spominje g. A. Pavić³, umetao u svoju već gotovu radnju. A uzevši na um, da ima podosta pjesnikovih dodataka, da je posljednji oveći dodatak u pjevanju XX., da je pored tih dodataka bilo još i mnogo ispravaka pa da se po svemu tome rukopis dosta teško čitao, uzevši sve to na um, lako će se razumjeti, zašto je pjesnik stao prepisivati svoj prvi rukopis i zašto ga je prepisao samo do svršetka pjevanja XX. Prijepis je napisan na 366 lista, t. j. na 31 arku, a od posljednjega arka polovica, t. j. šest lista, ostalo je prazno. K tome prijepisu priklopio je potonji dio prvoga rukopisa svoga, iz kojega nije htio iskinuti ono 212 (ili upravo reći 262) stihova pjevanja XX., jer bi morao iskinuti upravo polovicu čitavoga arka. Po tome se može razumjeti 1) zašto je ostalo u sredini *rkp. 190.* (poslije lista 366.) šest lista prazno; 2) zašto je u *rkp. 190.* dvojaka paginacija a od jedne iste ruke (poslije lista 366. i poslije ono šest praznih lista dolazi opet list 338; list 337. izgubio se) i 3) zašto se u *rkp. 190.* druga polovina pjevanja XX. nalazi dva puta i to najprije u široj pa onda u kraćoj redakciji.

¹ Vidi u studiji prof. A. Pavića: *Junije Palmotić* (preštampano iz Rada LXVIII—LXIX.) na str. 7—8.

² Vidi A. Pavić, o. c. na str. 194.

³ o. c. na str. 189—194.

Rukopis br. 190., kako ga danas imamo, pjesnik je sam sastavio u jednu cjelinu, a to dokazuje pjesnikova bilješka na svršetku rukopisa: *4319 stance*. Ta se bilješka tiče *rkp. 190.*, a ne može se ticati nikako prvoga rukopisa od kojega nam je ostao samo jedan dio (*rkp. a₁.*), jer onaj prvi rukopis nije mogao imati 4319 stanci, dok n. pr. samo pj. XX. u *rkp. a₁.* ima 30 stanci manje nego u *rkp. a*. Stance u *rkp. 190.* izlaze na broj jednake sa stancama u izdanju rimskome, u kome ih ima 4320. Razlika između faktičnoga broja stanci i njihova broja, što je naznačen u onoj bilješci na svršetku *rkp. 190.*, objašnjuje se time, što je pjesnik u pj. XXII. dodao poslije još jednu stancu, u kojoj su stihovi 217—220.

III. Rukopis br. 189., vezan u kožu, ima 438 lista (u 12-ini), od kojih nijesu ispisana četiri: prvi i posljednja tri. Na listu 1b. napisano je: *Ovoie Libro Vecchie Bena di Bona*, pa onda mlagjom rukom: *Hieronymi Vidae Christiados. Vita Jesu Christi*. Rukopis br. 189., koji bilježim *rkp. b.*, prijepis je rukopisa br. 190, osim što je u rukopisu br. 190. druga polovina XX. pjevanja dva puta zapisana a u *rkp. b.* samo jedan put, u široj redakciji kao i u izdanju; *rkp. b.* ima još i stihove 1—80 iz pj. I. i 341—380 iz pj. XXIV., koji su bili u rukopisu br. 190. na ona tri lista, što su poslije iskinuti, a k tome i posvetu *Kristijade* Kristini, kraljici švedskoj.

IV. Za tu posvetu doznajemo prvom od M. Lucijanovića⁴, koji je, čini se, za nju znao iz rukopisa *b.*

Kristini, drugoj kćeri Gustava Adolfa († 1632), ne bješe na puno ni sedam godina, kad se u početku g. 1633. zakraljila na prijesto švedski. Na svršetku g. 1644. uze sama vladati. Doba njezina vladanja znamenita je osobito u kulturnome životu naroda švedskoga: kako je i sama bila veoma obrazovana i prosvjetljena, skupljala je „sjeverna Minerva“ na svome dvoru najumnije ljude onoga vremena i na svaku ruku promicala znanosti i umjetnosti u svojoj državi. Dosadivši joj državni poslovi preda g. 1654. rojaku svome i nesugjeniku Karlu Gustavu prijesto, ostavi državu i zaputi se u Nizozemsku, i ondje se u Bruselu na sami badnjak odreče protestanstva i prijegje tajno u zakon rimski a 3. studenoga 1655. ispovjedi javno u Innsbrucku ispovijest crkve katoličke. Iz Innsbrucka pohiti na poziv papin u Rim, gdje ju je krizmao sam papa Aleksandar VII.

⁴ U *Storia della letteratura Slava* Vol. I. Spalato 1880. na str. 118. piše: *Il Palmotić era intenzionato di dedicare la Cristiade a Cristina, regina di Svezia: esiste ancora inedita una poesia colla quale egli le dedicava il poema; ma poi, non si sa ben il motivo, mutò di proposito, e la Cristiade vedeva la luce appena nel 1670. a Roma coi tipi del Mascardi per cura di Giorgio suo fratello.*

VIII

a ona njemu u čast nazove se krizmanim imenom Aleksandra. Odsele unaprijed najvoljela je živjeti u Rimu, gdje je g. 1680. otvorila u svojoj polači akademiju (Academia reale) za političke i književne razgovore; među članovima te akademije nalazimo i čuvara vaticanske biblioteke, Dubrovčanina Stjepana Gradića, koji je g. 1670. opisao život i književni rad Džona Palmotića, pjesnika *Kristijade*. U potonje vrijeme živjela je Kristina samo u Rimu, kao vazda: na djevojačku, slobodna, nevezana nikakim vezama porodičnoga života, a umrla je 19. travnja 1689.

Kad se pronesao glas, da je Kristina prigrlila zakon rimski, sav se katolički svijet razlijegao od radosti, a sa svih je strana obasuli hvalom i slavom. Iz toga je uzroka i naš pjesnik posvetio *novoj zvijezdi od sjevera, kraljevskoj djevojčici svoje slovinske pjesni, Isukrstov. koje poju čudni život i uresni*.

O autentičnosti te posvete nema nikaka uzroka sumnjati se. Ne smeta, što *rkp. 190.* nije imao posvete⁵: pjesnik je valjda već bio svršio *Kristijadu*, kad se Kristina 3. studenoga 1655. svečano priznala za katolikinju, a da Palmotić nije mogao onake posvete spjevati prije 3/XI. 1655., to ne treba istom da dokazujem. Pjesnik je napose sastavio posvetu, a pisar *rkp. b.* prepisao je i *Kristijadu* i posvetu.

Palmotić je umr'o g. 1657. a njegovu *Kristijadu* izdao mu u Rimu g. 1670. brat Gjorgjije. Zašto nema u izdanju Gjorgjijevu te posvete? Zašto joj nema spomena ni u životu Palmotićevu, što je napisao Stjepan Gradić?

Kao što je poznato, pjesnikov brat Gjorgjije posvetio je prvo izdanje *Kristijade* kardinalu Francisku Barberinu, koji je bio veliki prijatelj znanosti i umjetnosti i osobiti zaštitnik i pomoćnik Dubrovčana, koji ga su toga radi izabrali za svoga sugragjanina. Pored te posvete nije dakako pristala u to izdanje još i posveta pjesnikova kraljici Kristini. Ne držim, da Gjorgjije nije mogao znati za pjesnikovu posvetu, a nemam uzroka misliti, da se pjesnik u najpotonje vrijeme predomislio pa ne htio da se objavi posveta. I tako se ne mogu nikako domisliti pravo, zašto je Gjorgjije volio posvetiti *Kristijadu* kardinalu Barberinu nego li kraljici Kristini⁶.

V. Rukopis br. 189. prijepis je rukopisa br. 190.: a prepisan je uopće slabo a počesto upravo naopako; tako je n. pr. *stupai stere*

⁵ Na iskinuta prva dva lista bili su samo stihovi 1—80. iz pj. I., na svakoj strani po pet strofa od četiri stiha — po tome na ta dva lista nije nikako moglo biti mjesta još i za posvetu.

⁶ Nagagjanje u „Viencu“ od g. 1891. br. 1. ne čini mi se sada nikako prilično.

VI. 42 prepisano *stupa, i stere; ciude se* VI. 457. čitao je prepisač *uide se* (vide se), koje nema nikakova smisla, kao što nema smisla ni *stoje* VI. 287. u rkp. *b.* mjesto *svoje* itd. Prema tome nema dakako rukopis br. 189. one vrijednosti, što je ima rukopis br. 190., pa zato sam iz njega pobilježio ponajviše samo one varijante, kojim se potvrđuju varijante rukopisa br. 190. Taj stariji rukopis već je i zato znatan, što je izišao iz pera pjesnikova i tako možemo po njemu ispraviti izdanje rimsko od g. 1670.

Izdanje rimsko, isporegjeno s rukopisom br. 190., izilazi za čudo pogrješno. Stari se spisatelji hrvatski često tuže, kako su im knjige pune pogrješaka te se ispričavaju čitaocima moleći ih, da oprostite, jer su knjige štampane u turgjini a od ljudi koji ne umiju hrvatski. Nema sumnje, da se prvo izdanje *Kristijade* iz toga uzroka natrunilo mnogim pogrješakama, ali držim, da bi se uz veću pomnju izdavačevu moglo koješta poispraviti i istrijebiti. Kao što prepisavači nijesu pazili na svaku sitnicu, tako nijesu pazili ni izdavači: i jedni i drugi bili su zadovoljni, kad su mogli prirediti djelo, koje će se moći čitati, a za malenkosti, na koje mi danas pazimo, kao da nijesu ni marili pa su se tako uz sitnije pogrješke potkradale i krupne.

Izdanje rimsko puno je i najkrupnijih pogrješaka, koje smetaju te mnoga mjesta ili se ne razumiju nikako ili se razumiju sasvim krivo. Gdješto je ispravio g. A. Pavić tekst izdanja rimskoga, ali ponajveći dio pogrješaka nije mogao uza sav trud nikako ispraviti.

Još i to treba da napomenem, kako je u izdanju rimskome na mnogo mjesta pridržana prva redakcija rukopisa br. 190. dok su nasuprot gotovo svi ispravci druge redakcije ušli u rukopis br. 189.

VI. Od ispravaka, koje sam čitajući oba rukopisa i poredeći ih s izdanjem, pribilježio, spominjat ću redovno samo one, koji su znatniji za razumijevanje *Kristijade*, dok nasuprot od ispravaka, koji se tiču ortografije, pripućujem istom pripadom po koji znatniji.

Napose treba da napomenem ovo. Ortografija se u rukopisima razlikuje ponajviše tijekom, što rukopis br. 190. piše redovno riječi više na etimologičku i kao stariji njihov izgovor; tako se n. pr. piše u rukopisu br. 190. *obchienomu, gliudski, chiutih, gliubiasce, sviodoba, veliahu, uzvilien, wriedienieh, uputienia . . .* a u rukopisu br. 190. *opchienomu, gliuzki, chiuchiah, gliubgliasce, sviedogba, vegliahu, uzvilien, wvrigienieh, upuchienia . . .* ali se gdješto nagje i nasuprot zapisano, n. pr. u rukopisu br. 189. *veselie . . .* a u rukopisu br. 190. *veseglie . . .*

Što se bilježenja pojedinih glasova tiče, treba zabilježiti:

1. Glas *c* bilježi se u oba rukopisa slovom *z*, kojim se piše i osobiti sibilant *dz⁷-z*, pa kako rukopisno slovo *z* nema nigda vrijednosti našega glasa *z*, trebalo bi riječi: *jezer(o)*, *pozor*, *prozor*, *zora*, *zorni* prema rukopisima pisati *jezer(o)*, *pozor* . . .; a tako i tugje riječi: *Aziba*, *Azot*, *Gaza*, *Lazar*, *Nazaret*, *Zabulon*, *Zakarija*, *Zakeo* trebalo bi da su pisane *Aziba*, *Azot* . . .

2. Glas *č* bilježi se u oba rukopisa slovom *c* (ili *ci*), n. p. *cegliad*, *ciastit*, a po tome trebalo bi u izdanju da bude zapisano *Feničije* I. 40.

3. Glas *đ* bilježi se u oba rukopisa slovom *g*, n. p. *sargbu* . . . a po tome trebalo bi prema rukopisima riječi: *Egipat*, *egipski*, *Gerion*, *giganti*, *Flegetont* . . . pisati upravo *Egipat*, *egipski* . . .

4. Glas *z* bilježi se u rkp. br. 190. redovno osobitim znakom *f*, dok se u rkp. br. 189. piše jednim znakom *s* i glas *s* i glas *z* (izuzevši I. 386, gdje je *iasnieh* ispravljeno u *iafnieh*), pa bi prema rkp. br. 190. trebalo da bude u izdanju *Izrael*, *Jeruzalem* . . . U početku riječi ne razbira se svagda jasno, je li *f* ili *s*.

5. Glasa *j* u riječima, kao n. pr. što su *svoje*, *koja* . . . redovno ne bilježe rukopisi; ja sam take riječi pisao na današnju.

6. U oba je rukopisa grafička osobina znak *ę* u riječima kao n. pr. što su: *keę*, *svę*, *tvę*, mjesto *koje*, *svoje*, *tvoje*; tako rkp. br. 190. piše *svę* II. 40 a rkp. br. 189. *suoe* i nasuprot rkp. br. 190. *tuoe* III. 109. a rkp. br. 189. *tuę*. U rkp. br. 190. nagje se kadšto napisano i *sue* . . . mjesto *suoe* ili *sue*.

7. Neobično je u oba rukopisa pisanje *okao* II. 125, *prikao* XXII. 545, *tao* II. 129. itd. mjesto *oko* (prijedlog), *priko* (priedlog), *to* . . ., a tako se piše redovno i *kao* mj. *ko* (kako).

VIII. Pored ispravaka pribilježio sam i dodatke, kojih ima najviše u drugome dijelu rukopisa br. 190. Ako i nijesu ti dodaci osobito znatni za sam tekst *Kristijade*, a ono su znatni po tome, što iz njih ponešto razbiramo, kako je izragjivao pjesnik svoje djelo i kako se oko njega trudio.

A evo sada redom najprije posveta pa onda ispravci i dodaci⁸.

⁷ Vidi P. Budmani, Dubrovački dijalekat (preštampano iz Rada LXV) na str. 4.

⁸ U izdanju akademičkome imaju ove znatnije štamparske pogreške, koje su se otele pažnji g. A. Pavića, a treba ih ispraviti: I. 70. čitaj *stranah*; XII. 164. č. *zemlje*; ostale u II. 292. VIII. 434; IX. 601; XIII. 347. 569; XIV. 480; XXIII. 362; XXIV. 617. mogu se lako ispraviti. Pogreške štamparske u izdanju rimskome spominju se megju ispravcima.

Posveta iz rukopisa b.

O Kristina, ke svud pjeva primjena se nebu vjera, vječna časti svijeh kraljeva, nova zvijezdo od sjevera!		vrh svijeh ljudi najviše nebo i zemlja koga časti, s poklonom si srca verna	25
Isukrstu, božjem sinu,	5	prid čestite noge pala i gospostva tva sjeverna i raskoš njih puštala	
ti po imenu srećno slična, nad kraljevsku veličinu kijem si svuda slavna i dična, zraku imena svijetla tvoga		ter s pogrdom plemenitom izgled dala vjekoviti, da je taština vladat svitom	30
da odgovore svjetla dila, kraljevstva si sjevernoga silnu krunu pogrdila, a to er videć, da u sjeveru,	10	a protivna bogu biti. S hrabrenosti tač velike, s ke dostojna poprav jesi u najslade da jezike	35
u komu si porodjena, kroz neugodnu poluvjeru gospoduje noć pakljena, voljela si sama sebi	15	klikuju se tvoji uredi, ja poklanam na čas tvoju slovinke ove moje pjesni, Isukrstov koje poju	
bez kraljevstva bit kraljica neg visokom kralju od nebi kraljujući nevjernica.	20	čudni život i uredni. Tijem, kraljevska djevojčice, na dar moje trude primi i gosposko tvoje lice	40
Namjesnika tim božjega cječ podane s neba oblasti		vedro i blago svrni k nima.	

Ispravci i dodaci.

I.

Od s. 1. do 40. isporegljuje se s izdanjem samo rkp. b.

1. višni duše] duše sveti. b. 4. napuñivaš] napunivaš b., koje je ja-
maćno bilo i u rkp. a. 9. ko s vjećnoga] kao s višnega b.
46. društvo] ljudstvo b. 72. utjeće] istjeće b. 82. za najdraže svoje]
Otprije: za najdražu svoju a. 120. potrebno] potreba a. b. 123. iz-
vaditi] izvidati a. b. 136. štete] Otprije: srete a. 176. dobrovolni]
dobrovolno b. 206. sama] sam a. b. 218. zlata] i zlata a. b. 230.
svi] sve b. 254. stjeće] Otprije: steće b. 276. vele] Otprije: mnogo
a. 328. umrijet] Otprije: na smrt a. 331. kojom] Tako ima a. b.
346. urnebes] Otprije: romon a. 351. najvrlije] navrle a. b. 359.
neslične] Otprije: i slične a. 367. ognenitijeh] ognjevitijeh b., ispor.
II. 446; III. 141. XVIII. 358. (drukćije XIX. 304). 369. crni]
Otprije: vrlí a. 378. neizrećne] neizrećene a. b.; ispor. VIII. 136.

5. božjem] rkp. bosciem, koje bi se mogle čitati i božijem. 12. silnu] rkp.
signu. 21. božjega] rkp. boscięga, koje bi se moglo čitati i božijega. 31. svitom]
rkp. suietom. 34. poprav jesi] rkp. poprav rieti, koje nikako ne može biti ni
porađi slika u stihu 36. 41. kraljevska] rkp. kralievska.

XII

380. noći] tmuši *a. b.* 393. iz nozdara] i nozdara *a. b.* 402. za-
gragjen u *rkp. a. b.* 423. iz čemernijeh usti]. *Tako je bilo i u rkp.*
a. pa ispravljeno: na sto gvozden sjede. 424. jedovite] *Otprije: ja-*
dovite a. (koje ima i rkp. b.) pa ispravljeno: jadni iz usta. 432. ostavi]
ustavi *a. b.* 447. koji] koie *a. b.*; koje se veže sa srčbe; *drukčije*
g. Pavič. 479. izagna] izagne *a. b.* 504. jad] *Otprije: jal a.* 505.
s smjenstvom] *Bez prijedloga s a. b.* 520. vrhu] vrha *a. b.*; *ispor.*
II. 452. 525. solimskih] solinskih *a. b.*; *ispor. solimski III. 277.*
555. smrti] smrtim *a. b.* 574. i] *a a. b.*; *ispor. II. 410.* 587. vjetri]
Otprije: vjetar a. 593. plaše] plahe *a. b.* 594. plate] *U rkp. a.*
bilo je otprije drukčije ali je tako ispravljeno te se ne može pročitati.
596. harat] za strt *b.*

II.

2. misli] mislim *a. b.*; *s je u rkp. a. poslije umetnuto.* 9. prezime]
prizime *a. b.* 12. ne djed] djed ne *b.* 24. sve] svoje *a. b.* 25. sve]
svoje *a. b.* 28. vrh] svrh *b.* 51. od danice] od djevice *a. b.* 52. po-
gubi] pogrubi *a.*; *u rkp. b. bilo je otprije kao i u izd. pa ispravljeno*
od druge ruke prema rkp. a. 53. ni glas, ni čas] ni čas, ni glas *b.*
69. Kako] Tako *a.*; kako *b. pa ispravljeno prema rkp. a.* 76. va]aju]
vladaju *b.* 139. puka od] *U rkp. a. bilo je otprije drukčije ali je tako*
ispravljeno te se ne može pročitati. 149. Tu] I u *a. b.* 160. kim]
kom *b.* 200. raña] rani *a. b.*; *ispor. slik. u s. 198.* 212. a] i *b.*
219. zmijenom] mijenom *a. b.* 224. runo] ruho *a. b.* 241. tekućijem]
tekućnijem *b.* 278. svojom] tvojom *a. b.* 330. slavno] stavno *a. b.*
335. s pravom] s prvom (*s parvom*) *a. b.*; *ispor. II. 416.* 337. još]
Otprije: i sad a. 338. tvoj] *Otprije: vječni a.* 358. malu] *Otprije:*
svemu a. 362. neizbrojena] neizbrojna *b.* 364. uskrsnuta] uskrnuti *b.*
372. a] u *a.* 381. nenadnom] nenadnom *b.* 383. lednijem *bi se moglo*
čitati u rkp. a. i ledenijem. 457. koje] kojijeh *b.* 462. smiren]
s mirom *b.* 474. tijela sva] tielo svoje *a.*; *t. sve b.* 476. zledi bo-
lujući] *Otprije: zledim bolovahu b.* 489. gradi] zgradi *b.* 496. ki]
sei *b.* 506. s nima] š nima *a. b.* 557. neizmjernome] nezamjer-
nome *b. Poslije s. 560. ima u oba rukopisa 565/568. pa onda 561/564.*
584. shara] stara *b.* 586. obuva] *Otprije: kruži a.*; *ispor. s. 588.*
588. *Otprije: tanka koža veže i druži a. pa ispravljeno sa strane*
najprije: tanka okruta (jasno se razbiraju prvo slovo i posljednja tri,
a čini mi se da se ne može nikako čitati oputa) veže i druži, a onda
kao u izd. 619. poglavnijih] poglavnijeh *b.*

III.

22. dohadjahu] dohodjahu *a. b.* 96. plačna] *Otprije*: bijedna *a.* 132. sva zla] *Otprije*: svoje zlo *a.* 196. prikazivat višnim] prikaživat *b.* višnjem *a. b.*; *mjesto* višnjem *bilo je otprije u rkp. a. nešto drugo pa poslije izradirano.* 201/204. *Otprije je bilo u rkp. a. ovako*:

Teče i snižen na koljena
 prid otare kleknu svete
 molit čačka (*rkp. chiacka*) obľubjena
 i negove prosit svjete.

235. strmoj] strašnoj *b.* 236. zavijevaju] zavijaju *b.* 243. obzira] obzire *a. b.* 261. drage] *Otprije*: čudne *a.* 270. *Otprije*: ku skorijepi, skrši (*i poslije umetnuto*), shara *a.* 272. *Otprije*: ali plahos zlijeh vjetara *a.* 273. *ne će lijepos*] *ne ljepota a. pa odmah ispravljeno kao u izd.* 300. nisi] *po rukopisima moglo bi se čitati i ni si.* 312. ruke] muke *b.* 315. uzraste] uzrastje *a. b.* 333/336. *Otprije je bilo u rkp. a. ovako*:

Pun zamjerna svijetla uresa
 gledaše se bog gdi zgara
 od ničesa

zemľu i vode s nebom stvara; u 335. *zapisane su prve dvije riječi na radiranome mjestu pa se ne može pročitati, ali druga riječ kao da je jedan.* 394. svako] suho *a. b.* 420. svud] svudi *a. b.* 422. gledau se] gledaju se *a. b.* 428. skrivaju] griju *b.* 430. rajski] *Otprije*: višni *a.* 435. plemen] pleme *a. b.* 437. najposlije] koi poslie *b.* 441. obkružen] obkrugnien *b.* 443. sebi] k sebi *b.* 349/450. *Tako je bilo i u rkp. a. pa poslije ispravljeno*:

samo u jedno, reče, voće
 cić najesti da ne tiče.

468. zapriječenu] *Otprije*: zabrañenu *a. b.* 498. ku] ki *a. b.* 499. tašte i scijene] *U rkp. b. bez i.* 619. obzira] ozira *a. b.*

IV.

30. vidje stati] *Tako je bilo otprije i u rkp. a. pa ispravljeno*: stati očuti, *a prema tome je u rkp. b.* Isukrsta stati očuti. 32. *Prema s. 30 bilo je u rkp. a. otprije kao u izd. pa ispravljeno*: s ñom i s pukom svijem uputi, *koje je i u b. (š ñom mj. s ñom).* 90. bliješte] *Otprije*: slijepa *a.* 130. *Tako je bilo i u rkp. a. pa je ispravljeno*: i u pameti i u tilu, *koje ima i rkp. b.; ispor. s. 132.* 132. *Tako je bilo i u rkp. a. pa je ispravljeno*: za podnijeti smrt nemilu, *koje ima i rkp. b.; ispor. s. 130.* 170. tvrde glave] tvrdoglave *a. b.* 181. zdrži]

XIV

zdrže *b.* 210. držē] *Tako je bilo u rkp. a. pa ispravljeno:* ištu, koje ima i *rkp. b.* 222. družba] družbo *a. b.* 268. na nesvijesne] na nečisti *b.* 315. podnižnijem] poniženijem *b.* 316. skrovno] skrušno *b.* 317. snižnom] snižnu *b.* 415. ovoga] ovega *a. b.* 422. svak će] sva će (*svachie*) *a. b.* 442. izvrši] svrši *b.* 515. ne će] ni će (*nichie*, koje može biti i mjesto nit će) *a. b.* 521. ovezijeme] ovezijem *a. b.* 556. ostaju] ostanu *b.* 571. pakjene] pakljene *a. b.* 614. i u ljudskoj] i u lückoga *a. b.*

V.

34. ponosna] prostorna *b.* 70. dusi *a. b.* kao u *akad. izd.* 83. poludnijeh] poludnijeh *a. b.* 84. bježi] bježe *a. b.* 148. stupaje] stupaja *a. b.* 194. himbestva] himbenstva *a. b.*; *ispor.* IV. 206. 231. *U rkp. a. otprije:* od pohrane on pjeneze *a.* 257. Jora] Jorè *a.*; iere *b.* 270. dopustuješ] dopuštuješ *a. b.* 329. razdežen] raždežen *b.* 359. brojeći se] brojući se *a. b.* 381. Što je život] Što ti je život *a. b.* 395. kako] kakve *a. b.* 427. razgojene] razgorjene *a. b.* 454. kom] kim *a. b.* 463. oprijeti] oprijet *a. b.* 474. ista] iza *a. b.* 483. obzira] ozira *a. b.* 486/488. *Otprije je bilo u rkp. a. kao u izd. pa ispravljeno:*

prid svijem vijećem neg na noge
usta očito i odkri se
kroz moguće sej razloge;

tako ima i *rkp. b.* već što se mjesto usta čita vika 546. ka] koi *a. b.* 565. u ovemu] u ovem *a. b.* 595. s tvrdoglavstvom] s tvrdoglavstva *a. b.* 618. strašan] snažan *a. b.* 628. štetna] strena *a. b.* 656. stegnu] i stegnu *a. b.* 683. neizbrojeno] *Otprije:* neizrečeno *b.* 688. s grešnicim] s grešnicim *a. b.* 770. ka ga] kao ga *a. b.* 810. oholo] okolo *a.*; u *rkp. b.* moglo bi se čitati i oholo.

VI.

3. ku sva] *Otprije:* koju *a.* 4. častim] časti *b.* 7. o svakdanih] o svakdanih *b.* o svakdagnieh *a.* 58. svaki] svak *b.* 62. tvrdijem] tvrdam *a. b.* 70. malo mañi] malomañ *a. b.* 82. junaškom] junačkom *a. b.* 141. ću] će *a. b.* 143. oći] tako *a. b.* 183. Sabe] tako *a. b.* 186. Rafea] tako *a. b.* 192. Hipa] Ispa *a. b.* 197. s mnogijem gradovima] s mnogo gradova *a. pa ispravljeno kao u izd. (s mnogijem mj. s mnogijem); ispor. s.* 199. 198. puk] put *b.* 199. morskijem valovima] *Otprije:* morskijeh od valova *a.*; *ispor. s.* 197. 225. mlado] *Otprije:* slavno *a.* 237. Istom] Ištom *a. b.* 263. Antedon] Antenon

b. 264. Egipta] Egita a. b. 273. Sigor] Segor a. b. 296. prorasla] porasla a. b. 310. ljudi] *Otprije bijaše kao u izd. pa ispravljeno: gradjan a. koje ima i u rkp. b.* 311/312. *Otprije bijaše u rkp. a. kao i u izd. pa ispravljeno:*

da im vid oči ne ugrabi
srǵba gúevnijeh od anđela,

prema kojemu ima i rkp. b. 314. trjeskovim] treskovim a. b. 329. Putnici uzu] Putnici ju a. b. 340. utmastu] tmastu a. b. 345. scije-
nio] cijenio a. b. 362. Judinijem] prednijem b. 366. sitkemski] si-
kemski a. b. 367. štetnu] sjetnu b. (scetnu a.). 372. s uzdisane]
Otprije bijaše u rkp. a. pa ispravljeno dva puta: drugom kao u izd., a kako je prvom ispravljeno, ne može se razabrati. 387. uvrijednijeh]
uvrijedjenijeh a; uvrijeđenijeh b. 389. istom] istom a. b. 419. Sare
i Moloda] tako u oba rukopisa. 420. Siceleg] Siveleg a. b. 429/432.
U rkp. a. bijaše otprije:

Ponositi njih gradovi
Remnon, Ain i Atar družu,
urešeni kijeh brjegovi
čestijem lozjem milo kruže.

430. Ain] Air b. 443. i Isakare] bez i a. b. 465. Enad] *Tako u oba rukopisa.* 479. s tobome] sobome a. 480. Remeta] Rameta a. b. kao i u rim. izd. 493. luto] luta a. b. 495. svižd] zvižd (fviscd) a. zvisd (svisd) b. 505/508. *U rkp. a. otprije:*

Isukrsta pod prilikom
hoće hinit silnik hudi,
da je došao s mnogom dikom
da krivine ljudske sudi.

535. Betag] *Tako u oba rukopisa.* 535. i Ama] Ama a. b. 549. grabšam] grabsam a. b. 573. Naftali] Neftali a. b. 576. zgrade] grade b. 601. neizmjerna] neizmerna a. b. 605. Betsaida] Betsaide a. b. 645. njihova] negova b. 649. Nefeka] *Tako u oba rukopisa.* 652. neizbrojena] neizbrojna b. 661. Mačeda] *Tako u oba rukopisa.* 682. *U rkp. a. bilo je otprije: ko se i negda jur sastaše.* 697. Gola i Ramos] Gola i Ramot a. b. 702. oštru] ostru a. b. 707. oštrijem] oštrijem a. b. 708. lovne] *Tako u oba rukopisa.* 710. Bosori] Bosiri a. 716. nive] *Otprije: luge a.* 716. pritile] pretile a. b. 720. samostati] samostoti a. b.; *ispor. VII. 88.* 722. Asirote] Aserote b. 725. Kojijeh] Kojijem b. 752. ima ljepše grade] ljepše ima grade a. b. 758. Jerafile] *Tako u oba rukopisa, ali u rkp. a. ispravljeno je na mjestu gdje je r.* 765. Samare] *Tako u oba rukopisa.* 786. Emen] Jemen b. 788. *Mjesto*

uzrastjeli *bilo je otprije u rkp. a. drukčije, ali se ne može pročitati.*
798/799. *U rkp. a. bilo je otprije:*

kojoj leži posrid krila
lijepa Rakel ukopana.

799. lijepa] lijepe *b.* 823. djelim] djelom *b.* 825. kakovoj će] kako
će *b.*

VII.

43. *U rkp. a. bilo je otprije:* tere sa mnogom družbu inu. 85. i 87.
Posljednje su riječi u rkp. a. izradirane pa onda napisano kao u izd.
88. samostati] samostoti *a.* (samo stoti *b.*); *ispor.* VII. 720. 109.
bješe s perivoja] *Otprije:* bješe iz rusaga *a.* 111. *U rkp. a. bilo je ot-*
prije: s vrijednom družbom roda draga. 114. s pomnom] s kopnom
b. 118. udaraše] udaraše *b.* 120: skadnijem] slatkijem *b.* 127. nebu]
Otprije: Bogu *a.* 131. tu] tuj *b.* 133. velijahu] veliahu *a.* vegliahu
b. 137. Svjetliji] svjetli (svietgli) *a. b.* 156. gori] zori *a. b.* 159.
obhodi] ohodi *b.* 176. ki sve] koji *b.* 203. *U rkp. a. bilo je otprije:*
s ljubnijem se učenicim. 225. ali da sve] alie dae sve *a.*; *tako i u*
rkp. b. pa alie ispravljeno u ali. 269. tiha i plaha] silna i plaha *a.*
b. 281. *U rkp. a. bilo je otprije:* vidio bi, gđino tope. 300. blago-
darno] *Otprije:* s blagodarstvom *a.* 301. slušaš] *Otprije:* čuješ *a.*
311. žedu] želu *b.* 324. solimskoga] solinskoga *b.*; *ispor.* I. 525. 333.
Čin] Čim *a. b.* 333. s pomnijem] s pomnijem *b.* 351. odkle] odkli *a. b.*
357. U to] U toj *a. b.* 357. nekiseli] nekisjeli *a. b.* 377. prikazana]
U rkp. a. bilo je iznajprije drukčije, ali se ne može znati šta, jer je
izradirano, pa onda redom ispravljeno ovako: prikazana, posvećena,
poklonjena pa opet prikazana. 382. prisvećeno] prikazano *a.*, *pa ispra-*
vljeno: učinjeno, koje ima i rkp. b. 389. blagijem] blazijem *a. b.* 390.
U rkp. a. bilo je otprije: porod kraja (*ispravljeno: ćačka*) nebeskoga.
399. u svakdañoj] u svakdašnoj *b.* 408. stvori se] tvori se *a. b.*
415. zastre] zastrije *a. b.* 416. svučē] smeće *b.* 436. do mala] do
malo *a. b.* 488. za griješenje] *Otprije:* za spasenje *a.* 538. svijest]
svijes *a. b.* 560. toli grube] *Otprije:* prike i grube *a.* 561. Otkrij]
odkri *a. b.* 621. zatajit] zatajat *a. b.* 640. i grada van] i iz grada
b. 716. pot] *Otprije:* znoj *a.*

VIII.

37. gneva] gniva *a. b.* 57. skripne] škripne *b.*; *ispor.* XIV. 680;
XVII. 40; XIX. 637. 66. gnevna] gnivna *a. b.* 73. u templo] u
templu *a. b.* 77. sada] sade *a. b.* 82. nisu] nijesu *a. b.* 98. izljetje]

izletje a. b. izljetje u *izd. rim. bit će štamparska pogriješka.* 105. pastiri] pastijeri a. b. 122. U rkp. b. bilo je *iznajprije*: mlados koja Judu družī. 136. neizrečnoj] neizrečenoj a. b.; *ispor. I.* 378. 144. obkruži] okruži b. 146. pastijera] *tako u oba rukopisa.* 162. drže] drpe a. b. 165. svi s omrazom] s nedostojnom svi . . . a. pa *odmah ispravljeno kao u izd.* 172. pinez] pjenez a. b. 222. vrijeme] brijeme a. b. 239/240. U rkp a. bilo je *otprije*:

vlas njihova da me ugrabi
iz nokata vragi klete (*sic!*).

248. U rkp. a. *iznad* pridat *zapisano je prignut pa opet izbrisano.*
275. njih ga] nega b. 280. strana] *Otprije*: mjestā a. 361/364. U rkp. a. bilo je *otprije*:

Jur skup kletih (*ispravljeno*: silnijeh) ljudi
bivši boga zlo (*ispravljeno*: putem) potezo
s mnogom vikom u grad (*ispravljeno*: ter u) hudi
Jerusalem bješe (*ispravljeno*: noćno) ulezo

pa precrtano i sa strane ispravljeno:

Bivši jur skup kletijeh ljudi
Boga putem ispotezo —

a onda zapisano kao u izd. 433. Ne htje] Ne ktje a. b. 473. i razborom]
i s razborom a. b. 478. drazi] družī a. b. 495. luskī] ljudskī a.
ludckī b. 499. odkrij] odkri a. b. 526. U rkp. a. bilo je *otprije*:
glava kletijeh redovnika, *pa sa strane od druge ruke ispravljeno kao u izd.*
550. vratima] vratijema a. b. 562. scijeneć] cijeneć a. b.
572. tešku] teškom a. b. 590. istu] *Otprije*: prijeku a. 604. pro-
klinati] priklinati a. b. 605. kućna] *Otprije*: pomniva a. 618. riči]
tako u oba rukopisa. 668. u gospostvu (gospodstvu a.) bješe prvi]
tako bijaše otprije u rkp. a. pa ispravljeno: brojaše se vlastim prvi,
koje ima i u rkp. b. 669/672. U rkp. a. bilo je *otprije kao i u iz-*
danju pa onda ispravljeno ovako:

Car veliki Tiberio
tad rimskoga svega svijeta
bješe u mjesto sve stavio
onoj strani sudcem nega.

koje ima i u rkp. b. 679. djelim] djelom b. 689. lipa] *tako u oba rukopisa.*
716. nahode] snahode a. b. 721. U rkp. a. bilo je *otprije*:
od koje si kuće i stana. 733. svita] *Tako u oba rukopisa.* 754. utoli]
ūtoli a. b., *koje treba čitati u toli.*

IX.

43/44. *U rkp. a. bilo je otprije:*

ľubjenoga mešta prava

ki... (*ne može se pročitati, tako je zamrčeno*) toli prijeko.

62/64. *U rkp..a. bilo je otprije:*

bogu ľubjen mladac hrli
ter žalostan starca bljeda
u dreselu gorkom grli.

95. odkrijmo] odkrimo *a. b.* 118. družij] dusi *b.* 147. ne cvijeli] *tako u rkp. a.;* cvili *b.* 165. pred] prid *a. b.* 169. znani] *tako u oba rukopisa.* 182. *U rkp. a. bilo je otprije:* zloće od nijedne ka nije stidna. 197. bezbožno] bezočno *a. b.* 214. blag] blago *b.* 230. višnijem] visogniem *a. b., koje bi se moglo čitati i višnem.* 248. *U rkp. a. bilo je otprije:* mnosi od nega mnoga (*ispravljeno:* poju i) vele. 251. čovika] *tako u oba rukopisa.* 278. pošavta] pošapta *b.* 288. kliče] *tako je bilo otprije u rkp. a. pa ispravljeno:* poče, *koje ima i u rkp. b.* 327. kriposnima] kriposnijema *a. b.* 335. ki kraļe moguće] kraļe ki moguće *a. b.* 387. čestit porod] kći jedihna *a. pa ispravljeno najprije:* rod najdraži, *a onda kao u izd.* 391. u noći] u noć *b.* 424. ktijaše] cknjaše (*zkniasce*) *a. sknjaše (skniasce) b.* 435. lipa] *tako u oba rukopisa.* 444. strane] s' strane *a. b.* 469. U nemu] U nem *a. b.* 491. obteko je] obuko je *b. (u rkp. a. crnilo je tako probilo papir te se ne može razabrati, je li obteko ili obuko).* 511. iz lica] i s lica *a. b.* 532. nitkom] nitkomu *a. b.* 535. ki ti je] ki mi je *b.* 593. vrime] *tako u oba rukopisa.* 611. od združenja] od druženja *b. (u rkp. a. čini se da je dopisano sprijed z, a otprije da je bilo kao u rkp. b.* 616. občina] *Otprije:* družba *a.* 624. otrunit] *Otprije:* ockvrnit *a.* 628. od zapada] iz zapada *a. b.* 642. bljudi] bljudi *a. b.* 662. da ja združen] da sadružen *b.* 674. naše vjere] na sve vjere *b. (u rkp. a. kao u izd., ali je tako napisano da nepomnjiv pisar može čitati i na sve).*

X.

15. zlatne zrake] zrake zlatne *b.* 29. Ah] A *a. b.* 40. pozlatja ju] pozlati ju (*poslatiu*) *a. b.* 74. s blagiem] s blazijem *a. b.* 147. ah] a *a. b.* 149. ah] a *a. b.* 166. prozore] prostore *a. b.* 250. bez otrovna] bez otrune *a. b.* 300. doletjelo] priletjelo *b.* 303. svijuh] svieh *a. b.* 365. na] ne *b.* 397. kojijem] kojijeh *b.* 418. prijekel] prike *a. b.* 466. ko] kad *a. b.* 487. neprave] neznane *b.* 497. gorućom] goruštom *a. b.* 505. Ovo je] ova je *b., a tako će biti i u rkp.*

a. 538. proljetnoga] prolitnoga a. b. 543. ko ti kazah] kao ti odkrih a. pa odkrih *ispravljeno kao u izd.* 547. krunu] tako u oba rukopisa. 597. vike] tako u oba rukopisa. 611. snižna] tako u oba rukopisa. 637. Ubozijeme] Ubozijema a. b. 641. Najposlije] A najposlije b.

XI.

1. ovo] ono a. b. 13. I u] tako u oba rukopisa. 40. vidjeli] tako u oba rukopisa, ali u s. 781. vidjele. 51. u dne i noći] u dne, u noći a. b. 67. ñom] ñim a. b. (kolijepku b.). 68. ki vam] ki k vam a. b. 73. Ah] A a. b. 106. rastvora] rastrova a. b. 118. ni] ne a. b. 119. vidim] viđu b. 135. sve] sveđ a. b. 168. doć se i mi] doći se i mi a. b. 184. skupni] skupno a. b. 200. s bijelim] s bijelijem a. b. 215. zadosknio] *U rkp. a. ispravila druga ruka: zadocknio (zadocnio b.).* 220. *Otprije je bilo u rkp. a: i oko ñega kratku strehu.* 262. vidim] *Tako je bilo otprije u rkp. a. pa ispravljeno: spazim (u b. kao u izd.)* 284. draži od sunca] *Otprije: neizrećeni a.* 294. ponosito] pronosito a. b. 296 prozor] prozor a. b. 309. kako da svom] kao da svomu a. b. 335. božanstvenijeh] *Otprije: neizrećenijeh a.* 341. krama] *Otprtje: dvora a.* 361. Ovčjom] ovciom a. b., koje bi se moglo čitati i ovčom. 379. *Otprije je bilo u rkp. a. dićnoj majci božanstvenoj.* 391. zamjerna] zamjerne a. b. 428. narodi] porodio a. b. 432. s majkom djevom] *Otprije: zajedno s djevom a.* 529. čoviku] tako u rkp. a. 535. čistim] čistijem a. b. 573. i osobom] i sobom a. b. 606. sakrivio] *Otprije: sagriješio b.* 643. drži] *Otprije: noseć a. pa ispravljeno u držec, koje ima u rkp. b.* 653. ka] ko a. b. 667. krvi] krvim a. b. 687. godiš] *Otprije: ljeta a.* 704. vječno] vječne a. b. 720. nebesima] *Otprije: bogu svomu a.* 722. da] kad a. ko b. 723. što] *Otprije je bilo u oba rukopisa drukčije, ali se ne može pročitati.* 731. poč će] pochie a. b. 749. sliidi] slijedi a. b. 764. slatka] sladka a. 781. vidjeli] vidjele a. b.; *vidi s. 40.* 795. svijeta] svita a. b. 799. kijem li hvalam] bez li b. 805. israelskoga] izvrsnoga b. 818. smučenijema] smuchieniema a. b. 819. zlata] slavna b. 840. ļuto] *Otprije: grozno b.*

XII.

7. toprv] stoprv b. 8. nazbiļ] zazbiļ b. 40. put žudjeni] *Otprije: stup ogneni a.* 50. veliki] *Otprije: poznani a. ispor. s. 52.* 52. priki] *Otprije: izbrani a.; ispor. s. 50.* 66. prike] *Tako u oba rukopisa.* 122. ñim] ñimi a. b. 142. neizmernom] neizmjernom a. b. 162.

s vernom] s vjernom *a. b.* 170. božije veličine] *Otprije*: božiju veličinu *a.*; *ispor. s.* 172. 172. *U rkp. a. bilo je otprije*: u rodjenu kraljevinu; *ispor. s.* 170. 197. š nim] *Tako je otprije bilo i u rkp. b. pa ispravljeno*: š nom. 212. obrnuti] *Tako u oba rukopisa.* 214. na obrazih] na obrazu joj *a. b.* 246. obilnina] *Tako u oba rukopisa.* 294. proljetje] *Otprije*: prolitje *a.* 300. kega] koga *a. b.* 309. stranputa] stranputa *a.* stramputa *b.* 310. po mjestu] *Otprije*: po onemu *a.* bolari] bolari *a. b.* 328. skutu] *Tako u oba rukopisa.* 358. Memfi] Memfi *a. b.* 395. i huka] *bez i a. b.* 410. neizbrojna] neizbrojena *a. b.* 412. bridak] bridki *b.* 428. sveta] kleta *a. b.* 452. nemu] *Tako u oba rukopisa, koje će biti zapisano mjesto nenu.* 472. gdi mu] ki mu *a. b.* 478. nebeskime] *Tako u oba rukopisa.* 489. zlaćenijeh] slachenieh *a. b.* 567. s molbami] s molbam *a. b.* 587. da] *Otprije*: gdi *a.* 615. pravu srcu] prava srca *a. b.* 618. priprosnima] priprostima *a. b.* 619. zene] žene *a.* 630 ljeti] ljeta (lieta) *a. b.* 641. molah mu se mnogokrat] *Tako je bilo i u rkp. a, pa je ispravljeno*: večekrat ga molah, koje ima i *rkp. b.* 648. tvrđe] *Otprije*: gore *a.* 677. Polovicom] Polovicu *b.* 701. svijesti] svijestim *a. b.* 718. tom] čim *a. b.* 729. Poroda mi] *Otprije*: Rodjenja mi *a.*

XIII.

53. s tijem] *bez s a. b.* 99. lijeposti] *Tako je bilo i u rkp. a. pa je ispravljeno*: ljepote, koje ima i *rkp. b.* 142. sunca] sunce *b.* 142. obtiče] obtječe *a. b.*; *ispor. s.* 144. 144. rastiče] rastječe *a. b.*; *ispor. s.* 142. 166. razdišene] razdijeljene *a.* razdijeljene *b.* 173. velik] veći *b.* 175. što ijeh] setoijeh *a.* setoieh *b.* 192. nihovoj] negovoj *b.* 201. čovika] *Tako u oba rukopisa.* 205. I krunu mu] Stvorenu mu *a. b.* 218. naresene] naštene *a. b.* 273/274. *Otprije je bilo u rkp. a:*

Bogu zlobe u mrzeće
tad se omrsi zemlja huda.

311. toga] tega *a. b.* 339. obstriše] obstriješe *a. b.* 368. zvan] sam *b.* 397. *Otprije je bilo u rkp. a:* kao čestiti vijek doći će. 437. li] li *a.*; *tako i u rkp. b. pa ispravljeno kao u rimskom izd.* 453. vijeka] *Tako u oba rukopisa.* 464. grihe] *Tako u oba rukopisa.* 488. pravednoga] rečenoga *a. b.* 494. hrli] *Tako je bilo otprije i u rkp. a., pa ispravljeno*: hrlo, koje ima i *rkp. b.* 498. steže] *U rkp. a. kao da je bilo steže, pa je ispravljeno u sveže, koje ima i rkp. b.* 538. dubrave] *Otprije*: dubrava *a.*; *ispor. s.* 538. 540. luški] luseki *a.* sladki *b.* 540. trave] *Otprije*: trava *a.*; *ispor. s.* 538.; *u rkp. b.* trava, prem-

da je u s. 538. dubrave. 545. planine] *Otprije*: goleti a. 595. neg po zemlji] *Tako je bilo otprije u rkp. a. pa ispravljeno*: neg okolo, koje ima i rkp. b. 533 ere] eto a. b. 587. kruni] *Otprije*: kraļu a. 613. kogod] tkogod a. b. 615. hladenac] kladenac a. b. 638. podizaše] *Tako u oba rukopisa*; na] nad a. b. 646. stvorom] s djelom a. pa ispravljeno: s tvorom (stvorom b.). 650. djelom] *Otprije*: činom a. 707. jaganca] jagańca a. b.

XIV.

2. ne mneć] ne mleć b. 36. od velike] *Otprije*: od bogate a. 40. vuhvenstva] vuhvenstvo a. b. (ali kao da je u rkp. a. bilo *otprije vuhvenstva*) 71. nimijeh] nijemijeh a. b. 75. stražit] tražit a. b. 80. priteče] pritječe a. b. 81. Alfeov] Alfeo b. 87. U oba je rukopisa zapisano ovalo: tako na rod i na imanie. 89. mnozijeh] *Otprije*: naše a. 97. carenik] carinik a. b. 99. Bartolomeo] Bartolmeo a. b. 102. ucvili] ucvijeli a. b. 125. Zlamena] Zlamenja a. b.; zlamena u izd. rim. bit će *stamparska pogrješka*. 157. nezdravih] nezdravijeh a. b. 177. pustitěu] pustitchu a. pustichiu b. 177. ustresla] uzresla a. b. zgodi] zgrade a. b.; zgodi u izd. rim. bit će *stamparska pogrješka*. 247. pripeko] *Tako u oba rukopisa*. 252. plaćuć] *Otprije je bilo u rkp. a. drukčije ali se ne može čitati*. 258. uporedu] uporeda b.; za rkp. a. ne može se odrediti, je li bilo *otprije uporedu ili uporeda*. 258. cvilijahu] plakahu a. pa ispravljeno: zviliahu. 330. čim] čijem a. b. 336. da jestojsku] *Otprije*: da u nem hranu a. 340. ka bi gladne nih] *Otprije*: ka bi njihov glad a. 341/344. *Otprije je bilo u rkp. a.:*

Čim se stoga ļuto jadi
s Isukrstom družba izbrana,
odkuda će toj čeladi
potrebna će (sic!) nać se hrana.

368. suncom] suncim a. b. 386. zapovjede] zapovidje a. b.; zapovjede u izd. rim. bit će *stamparska pogrješka*. 387. brojne] brojena a. b. 390. Zagragjeno u oba rukopisa. 394. Zagragjeno u oba rukopisa. 426. problijdje] problijedje a. b. 449/450. U rkp. a. ne može se razabrati što je *otprije bilo*. 456. plavim] valim a. b. 487. uslobodi] oslobodi b.; tako kao da je imao *otprije i rkp. a.* 520. strane] s' strane a. 522. nemu] nima a. b. 527. nać ćeš] nachiesc a. b. 528. smiriti] *Otprije*: platiti a. 531. žudjeni] žudeni a. b. 547. ka] koji b. 558. ko pravedni bog] *Otprije*: ko nebeska moć a. 564. nemu] *Otprije*: nima a. 567. U rkp. a. bilo je *otprije*: ogneniti trijes pogubi. 590.

XXII

Zagragjeno u oba rukopisa. 596. u] *Otprije*: kroz a. 600. doma bijegom] *Otprije*: svoje u kuće a. 612. o] u a. b. 660. oblahša] oblakša a. b. 680. skripnu] škripnu b.; *ispor.* VIII. 57; XVII. 40; XIX. 637. 749. š nimi] š nime a. b. 751. Ovo... ovo je...)
Ovo je ... ovo ... a.

XV.

23. jazni] jaza a. b. 65. vijek] vik a. b. 99. malo jes] malos jes a. b. 13. tila] tijela a. b. 148. teške od zledi] teškoj u zledi b. 158. tijela] ruha a. b. 194. znanim] *Tako u oba rukopisa.* 204. s oči] iz oči a. b. 222. s necijenome] s nescijenome a. b. 239. tanćac] tanac a. b. 248. poletjeti] *Otprije*: zaletjeti a. b. 255. sve] svoje a. 276. slici] flizi a., *koje treba čitati* zlici. 306. scijeneć] cijeneć b. 310. iz ogněna skoči] *Otprije*: ogněnoga dođe iz a. 326. tej] sej a. b. 333. himbe] *Otprije*: varke a. 334. strene] *Otprije*: tašte a. 338. pana] bana b. Pana a. 350. smione] *Što je bilo otprije u rk. a., ne može se pročitati.* 361. vječnoga] *Otprije*: višnoga a. 373. Ovomu] Ovemu a. b. 387. neizmjerno] neizmjereno a. b. 418. ružno] tužno a. b. 476. nemili taj grad] *Otprije*: nemilu čelad a. 478. nadhodijaše] nahodiasce a. b. 494. čelad] *Otprije*: vrsta a. pa *ispravljeno prvom*: mnoštvo, a drugom kao u izd. 495. da zločincim] da s' zločincim a. b. 507. ľudstvu] *Otprije*: mnoštvu a. 528. u] uz a. b. 529. blude] bljude (bliude) a. b. 533. zdravu] zdrava a. b. 542. drobna] dobra b. 547. ne] nih a. b. 551. Siker] Sika a. b. 572. sred] *Otprije*: vrh a. 574. š nome] š nom a. b. 579. želu] žedu a. b., *ali u rkp. a. kao da je bilo otprije drukčije.* 590. sakriveni] sakrivene b. 605. mlađahni] mladjahni a.; *ispor. s.* 662. 611. ruku] *Otprije*: glavu a. 616. varke] i varke a. b. 618. vir] vrh b. 641. bjesmo] bjehmo a. b. 662. mlađahno] mlađano a.; *ispor. s.* 605. 688. hljepjenu] hlepjenu a. b.; *hljepjenu u izd. rim. bit će štamparka pogrješka.* 703. s] iz a. b. 739. otole] odtole a. b. 742. lasno] časno b.

XVI.

33. učeti] ucechi a. b. 36. primat] primit b. 73. upazih] *Otprije*: vidjeh a. 75. zamjernu] *Otprije*: raisku a. 85. paček] pače a. 91. š nime... zavezana] š nim... favelana (*koje će se čitati kao što je u izd.*) a. 99. rodnijeh] rodjenijeh a. b. 104. ljudi] ľudijeh a. ľudeh b. 137. a isred] ali sred b. 179. kijeh] njih b. 184. naslednika] nasljednika a. b. 251. mrzit] mrzjet a. b. 254. taj se ugodan] *Otprije*:

ugodan se *a.* 270. dragi] drazi *a. b.* 278. cavti] capti *b.* 291. lubežljivo] lubežljive *a. b.* 307. zavadam] zavadah *a. b.* 335. on priteški] *Otprije:* on na voju *a.* 348. smrtna boles] *Otprije:* prika nemoć *a.* 352. tigre, lave] *Otprije:* lave, tigre *a.* 355. prikloni] pokloni *b.* 366. s skotom] s' kotom *b.*, skotom *a.*, koje kao da ne će biti s kotom, jer rkp. *a.* prijedlog s piše redovno s'. 369. Ne] Nu *b.*, tako u rkp. *a.*, već što je *otprije* bilo drukčije (ali?), koje se ne može znati, budući da je izradirano. 373. svijet] svijeh *b.* 387. lažeće] ležeće *a. b.* 389. jedjenja] jedenja *b.* 401. zavidos] navidos *b.* 440. niimi] nime *b.* 442. hodom pospješnime] s hodom pravednime *b.* 444. žela] žeđu *a.* 453. višnje] *Otprije* je bilo u rkp. *a.* drukčije ali ne može se pročitati. 465. Višni] *Otprije:* O naš *a.* 481. ke] ka *a. b.* 502. zametenijem redom] *Otprije:* sa smetenijem kolim *a.* 503. skorjepjene] skoripjene *a. b.* 552. raznoseći] razmećući *b.* 582. udijeli] udili *a. b.* 607. obični] obilni *a. b.* 615. kraļestva] kraļevstva *a.*

XVII.

36. vazima] uzima *b.* 40. skripi] škripi *b.*; *ispor.* XIX. 637. i VIII. 57; XIV. 680. 59. čemerna] *Otprije:* priteška *a.* 69. U rkp. *a.* bilo je *otprije:* platu djela pakljenoga. 71. stvorca od svijeta] *Otprije:* stvorca svoga *a.* 106. s nemilijem] s nemilijom *a. b.* 141. odilim] Tako u oba rukopisa. 147. oblaci] Tako u oba rukopisa. 176. istirat] Tako u oba rukopisa. 180. ni ti] miso *b.* 186. li] si *b.* 188. staros] *Otprije:* mladost *a.* 199. hudu] *Otprije:* bolnu *a.* 206. izdavnoga] izdanoga *a. b.* 216. vodi] vode *b.* 233. čijem] čim *a. b.* 263. plaćaj] plaćat *b.* 296. U oba rukopisa: žamornijema glasim tvore. 317. hotjih] hoteć *b.* 327. čoviku] Tako u oba rukopisa. 343 i vladaocu] i k vladaocu *a. b.* 354. od meštara] od meštana *a.* (mještani 513.) od mještana *b.* 362. Zagragjeno u oba rukopisa. 366. neizbrojne] neizbrojene *a. b.* 375. smije svudi] smije i sudi *a. b.* 387. crkve] crkvu *a. b.* 439. diže i tjera] *Otprije:* i satira *a.* 494. kraļestva] kraļevstva *a.* 537. k Jerudu] k Irudu *b.* (*ispor.* s. 623). 541. Tezijem putom] *Otprije:* s tijem poslanjem *a.*, pa ispravljeno prvom: Tezijem djelom, a drugom kao u izd. 546. nabunjena] *Otprije* je bilo u rkp. *a.* drukčije, ali se ne može čitati. 553/556. *Otprije* je bilo u rkp. *a.*

Zlamenita i velika

on negova čujuć djela,

kijem se bješe svakolika

zemļa (ne može se čitati, što je bilo ispod evrenska) proslavila.

574. pogledat se ne dostoji] pogledati ne dostoji *a. b.* 900. mučeciji]

XXIV

mucehij *a. b.* 621. onoga] ovega *a. b.* 623. Irud] Jerud *a. b.*, (*ispor. s.* 537; XVIII. 49.). 640. uzavši] uzamši *a. b.* 649. Čijem] Čim *a. b.* 654. pomrčio] pomarcio *a. b.*, koje se može čitati i pomrčo. 658. vječno] *Otprije: rajska a.*

XVIII.

35. nago] naglo *a. b.* 49. Irud] Jerud *a. b.* (*ispor. XVII.* 537.). 56. zadjet] sudit *b.* 73/76. *U rkp. a. bilo je otprije drukčije, ali se ne može čitati.* 96. neizrečenu] i neizrečnu *b.* 97. sjadi] jadi *b.*; *u rkp. a., koliko se može čitati jer je ispravljeno, ne će biti sjadi nego jadi.* 115. že[e] žeđe *a.* 135. hudobni] *Otprije: nemili (?) a.* 136. lupajući] *Otprije: s udorcima a.* 139. tvrdi] trudni *b.* 139. nesmiljene] *Otprije: neizrečene a.* 181. Sve mu tijelo bješe] sve mu bješe tijelo *b.*; *u rkp. a. ne može se čitati kako je otprije bilo.* 197. vedhu] vedku *a.* 230. i ostale] i sve ostale *a. b.* 248. udara] udara *b.* 264. nijednijem] jednijem (iedniem) *a. b.* 293. naše] na se *a. b.*; *ispor. s.* 295. 295. sprav[āše] sprav[ā se *a. b.*; *ispor. s.* 293. 355. *Otprije je bilo u rkp. a. mjesto razbor drugo, ali se ne može čitati.* 358. ognenita] ognévita *b.*; *ispor. I.* 367. 371. tih] *Otprije: drag (?) a.* 373. ovi] oni *a. b.* 397. ovoga] toga *b.* 415. ustave] ostave *b.* 442. zima nemu] nemu zima *a. b.* 469. iz nenade] *Tako u oba rukopisa.* 505. svijeta] s' svijeta *a. b.* 484. satiriše] satariše *a. b.* 607. s mukom, kojom] s mukam, kojijem *a. b.* 612. nad] na *a.* 617/620. *Otprije je bilo u rkp. a.:*

Tu se nemu podniženi
ko božanstvu poklanjamo
i u velikoj otdad scijeni
dostojnu mu čas davamo.

710. vapjet] vapit *a. b.*

XIX.

37. anđeoski] anđelski *a. b.* 49. više] veći *a. ispravljeno viši, koje ima i rkp. b.* 51. veće] *Tako je bilo otprije u rkp. a., pa ispravljeno: više, koje ima i rkp. b.* 52. bliže] bliži *a. b.* 96. svi] sve *a. b.* 111. teška] *Otprije: ľuta a.* 113. Kako] Nu ko *b.* 116. silne] *Otprije: teške a.* 117. jadne] *Otprije kao da je bilo trudne a.* 130. te] sej *a. b.* 138. sinovijeh] sinovgnieh (*mj. sinovglieh?*) *a.* 167. svjetlosti] svitlosti *a. b.* 197. očuti] ćuti *a. b.* 229. ke] ki *a. b.* 234. kopjema] kopjima (kopijma) *a. b.* 260. a ne u jednak] a u nejednak *a. b.* 304. ogneniti] ogneni *b.* 325. a to ere] a to jere

(a toj ere?) a. b. 234. stijezi] trijesim b. 339. nepoznana] nepoznana b. 342. krajevine rajske] *Otprije*: nebeskoga grada a. 347. udjelana] udjeljana a. b. 418. dvorkinica] *Otprije je bilo u rkp.* a. *drukčije, ali se ne može pročitati.* 425. me] moje a. 450. nije] mine a. b. 473. vas saj] vsai a. b. 637. skripi] škripi b. *scripi a.: ispor.* XVII. 40. i VIII. 57. XIV. 680. 649. evrinskijem] evrijenskim a. 714. mañijem] s mañijem a. b.

XX.

25. jadovna] *Otprije kao da je bilo* skončana a. 26. prame on čas] *Otprije*: zlatne prame a. 38. plača prijeka] plača prika a. (*ali: lijeka* 40). 44. teče i srne] srne i teče a.; *otprije je bilo hodi mj. teče.* 58. sve] svoje a. 63. stupe] stope a. b. 65. poznanime] poznanijsime a. b. 67. bolesnime] bolesnijime a. b. 100. svom] s' svom a. b. 102. zakrile] *Po rkp. a. kao da je sakrile.* 103. jadnijem] s jadnijem a. b. 107. trup] stup a. b. 137. tej] sej a. b. 170. svijem] svojijem a. b. 193. Za tijem] *Otprije*: tere a. 227. svrća] svraća a. b. 293. Časti] Česti a. b. 296. doslije] dosle a. b. 320. uzeo] oteo a. b. 351. smrtnijeh] *Otprije*: ļutijeh a. 355. me] moje a. 359. zamirite] *Tako kao da i jeste po rkp. a.* 371. neizmjerne] neizmerne a. b. (*a na drugim mjestima kao u izd.*) 378. navlastito] navlaštito a. b. 403. podnižite] ponižite b. 414. ćaćku] *Otprije*: bogu a. 423. uzmnožahu] uzmnažahu a. b. 463. s nescijenom] *Otprije*: s omrazom a. 467. hvalom] slavom a. b. 475. patit] *Otprije*: umrijet a. *U rukopisu a. završuje se na listu 366b. pjevanje XX. Poslije lista 366. ima šest praznijeh listova a sedmi je obilježen brojem 338, prema kojemu su označeni i svi ostali listovi u rukopisu sve do kraja. Na listovima druge paginacije 338a.—343a. ima pjevanje XX. 485—788. i tako su ti stihovi pjevanja XX. dva puta zapisani u rukopisu a. jednom istom rukom; vidi poviše na str. V.—VI. Taj dio rukopisa druge paginacije (sa stihovima 485—788. iz pjevanja XX.) bilježim a₁. 485/488. Otprije je bilo u rkp. a₁.*

Nije li te strah od boga,
koga ļudckoj u naravi
sila puka smamjenoga
među nami na križ spravi?

pa je sa strane ispravljeno kao u izd., osim što u s. 487. mjesto drvu ima križu; taj je ispravak došao u rkp. a., ali je križu ispravljeno: drvu. 490/491. Iznajprije bilo je u rkp. u₁. ovako:

ako za sve djelovanje
zla ne želiš tvojoj duši

pa je ispravljan s. 490. najprije: za zgriješene, a onda odmah: za zločinstvo tvoje . . .; posljednja riječ u tome stihu nije napisana a ni s. 492. nije potpun; s. 491. ispravljen je kao u rkp. a. i u izd. 492. Taj je stih u rkp. a₁ počeo pjesnik ovako: i pakljeno, pa je pre-crtavši pakljeno odmah ispravio: pedepsanje vijeku; taj je stih nedo-vršen kao i s. 490; u rkp. a. glasi kao i u izd. 507. kliče] Otprije: uze a₁. 508. tej] sej a₁. a. b. 510. Taj je stih glasio otprije. u rkp. a₁: sinu čačka nebeskoga; ispor. s. 512. 512. Taj je stih glasio ot-prije u rkp. a₁: od kraljevstva dođeš tvoga (ispor. s. 512) pa je isprav-ljen kao u rkp. a. i u izd., osim što rkp a₁, a. (b) imaju tvu mj. tvoju. 513/516. Otprije je bilo u rkp. a₁:

Molba krivca podnižena
s draga srca i pameti
od Jezusa bi primjena
i ovako mu podje rijeti.

pa ispravljeno kao u izd. U rkp. a. glase s. 513/515. najprije ovako:

S molbom se ovom umiljenom
on Jezusu toli udvori

a onda su ispravljani kao u izd. 530. u razbojstvu] Otprije: u zlo-činstvu a₁ a tako je valjada bilo i u rkp. a. 541. Taj je stih iz-najprije glasio: O Jezuse moj primili a₁. pa je ispravljen kao u izd., s kojim se podudara i rkp. a. 545/546. Otprije je bilo u rkp. a:

Znam, uvrijedjen da po meni,
blag Jezuse, stokrat jesi.

545/556. U rkp. a₁. zapisani su ti stihovi iznajprije ovako:

Znam, da sam te uvrijedio 545
i s činjenjem i s pameti
i prid tobom sakrivio
zla, kijem nije broja izrijeti.

Nu da ja sam još najgori
vrh svijeh ljudi svijeta ovega 550
i da zemlja sva me kori
za grešnika najhuđega,
jedan uzdah, kapla jedna
tve pričiste krvi tihe
ugasit je jaka i vrijedna 555
neizbrojene moje grihe

pa su sa strane ispravljani, ali kako je papir poslije u uvezivanju obrezan, to su neke riječi, što su na kraju stihova, krnje a opet ispravak sam pisan je tako da se mučno čita. Evo ispravka koliko se može čitati:

Znam, uvriedjen da po meni, 545
 blag Jezuse, (*valjada kao u rkp. a. stokrat jesi*)
 i da sasma netrpjeni
 i teški su moji grijesi,
 da se na svijetu
 ako drugi je rodio 550
 u grijšenju hudu i kletu
 koji bi me pridobio.

Stihovi 549/552. ispravljani su još jednom:

. nije na svijetu
 ki u smrtnoj lutoj zlobi
 u grijšenju hudu i kletu
 me krivine (*ne može se dobro pročitati, ali bit će*

kao u izd.: nadišo bi). Stihovi 553/556. ispravljani su samo jedan put i to kao što je u izd. (i u rkp. a.) 563. žeđu] žedju a₁. žeđu a 570. pun čemera] Otprije: jedoviti a₁. 572. Taj je stih glasio iznajprie: da se bude napojiti a₁. 577. s gorčilom prem neugodnijem] Otprije: s gorčinom prem nemilom a.; prema tome glasio je i s. 579. iznajprie ovako: dokoli se s trudnijem tilom a. 577/580. Ti su stihovi u rkp. a₁. zapisani najprie ovako:

Nu gorčina prem nemila
 iz usta mu ne ktje iziti,
 iz trudnoga dokle tila
 ne izađe mu duh čestiti

pa onda ispravljani kao u izd., osim s. 577., koji je ostao nepromijenjen, ako se i jest promijenio s. 579. 584. nosaše] nošaše b. 586/588. Ti su stihovi u rkp. a₁ zapisani najprie ovako:

bješe, iz prvijeh koju dana
 svojijem rukam pričistima
 izatka mu majka znana

pa onda ispravljani kao u izd. 590. Otprije je bilo u rkp. a₁. ovako:
 ni uzroka tog i djela
 ne mogaše razdijeljena

596. Taj je stih u rkp. a₁ zapisan najprie kao i u izd. pa onda ispravljen: čigova će od njih biti; rkp. a. ima kao i izd.

Stihova 597.—688. nema u rkp. a₁ pa za s. 596. dolazi odmah stih, koji je u izd. 689; rkp. a. ima stihove 597—688. Vidi poviše na strani V—VI. Po tome se može sa izdanjem u stihovima. 597—688. isporediti samo rkp. a. (b).

612. smioni] Otprije kao da je bilo bijedni a. 627. ispoteza] i poteza b. 642. istrudi] Otprije, koliko se može razabrati iz slika s. 644. i nekih slova (ozk. . . ni): ockvrni a. 644. prihudi] Otprije:

XXVIII

neharni *a.* 656. oholijem] ohole im *a. b.* 665. sve] zle *a. b.* 677. s neizbrojnijeh] s neizbrojenijeh *a.* 681. Kad si ohola] Kad si tvoga *b.*; tako je bilo *otprije* i u *rkp. a.* Stihovi od 689. *naprijed* imaju i u *rkp. a₁*, pa tako će se u *napredak* ispoeregjivati sa izdanjem i *rkp. a₁*.

690. *Taj je stih zabilježen u rkp. a₁ ovako:* bijelijem danom ka vladahu, pa *ispravljen kao u rkp a. (i u izd.).* 692. sjahu srijedi] *Otprije:* srijedi sjahu *a₁*. 693/700. *Ti su stihovi u rkp. a₁ zapisani najprije ovako:*

kad u samo eto podne
posred blijeda svoga obraza
sione mrake i neugodne 695
žalostivo (*odmah ispravljeno:* porušeno) sunce ukaza,
i da ledom svak ostine,
tač zamjerna nad (*ili sad?*) čudesa
nevidjene viku tmine
priklopiše sva nebesa. 700

Stihovi 697/700. ispravljani su sa strane dva puta, i to prvom ovako:

i čim ljudem zapanjenijem
srce u bijednoj smeći (*ispravljeno:* lutoj tuzi) ogrknu,
tminam (*ispravljeno:* sjenam) viku nevidjenijem
plačno nebo sve se smrknu;

posljednji je stih ispravljen kao u izd.; drugom je ispravljeno ovako:

i čim ljudem zapanjenijem
srce u sve ogrknu,
sjenam (*ispravljeno:* tminam) viku nevidjenijem
nebo stamnje, dan se smrknu;

u rkp. a. stihovi. 693/700. glase kao u izd. 704. nenadna] Otprije kao da je bilo dosadna (može se pročitati samo . . . sadna) a. 705/708. Ti su stihovi u rkp. a₁ zapisani najprije ovako:

Vjerovo bih ovdi sada
po razloge mnoge i pute,
da na nebu tuge i jada
i žalosti nije lute

*a posljednja dva stiha htio je pjesnik da promijeni te je sa strane zapisao: da u raju tuge i jada i brige nije . . . ali kao da se pre-mislilo pa promijenio sva četiri stiha 705/708. kao što su u izd, osim što je u s. 706. napisao iznajprije bolesti mj. žalosti a u s. 707. ima nepromijenjeno držao bih mj. držo bih. 717. guste] Otprije: krute *a₁*. 722. *Taj je stih glasio otprije ovako:* ljuta buka strahovita *a₁*. 725/732. *Ti su stihovi u rkp. a₁ zapisani najprije ovako:**

A i zemlja se zapanjena
s vrlom jekom počē tresti,
jak da će se rastvorena
u ponore sva prosjesti.

Kuće i tvrđe uzvišene
vidjahu se svud navedat,
stanovite pucat stijene,
svak u gorkom strahu predat —

pa ispravljeni kao u izd. 133/136. *Ti su stihovi u rkp.* a_1 *dodani (poslije) sa strane.* 735. neizbrojnijeh] neizbrojen a_1 a. b. 738. ustripjtješe] ustreptješe a_1 , a. b. 741/748. *Ti su stihovi u rkp.* a_1 *zapisani najprije ovako:*

Ne zna se uzrok, al u sebi
svak prosudi, da zgodilo
u doba se toj pod nebi
strašno i čudno ko god dilo.

A najliše po sve strane
pazeć tamnos priporitu*
svak se u strese, da ne ostane
vjekovita noć na svitu —

pa ispravljeni kao u izd. osim što je u s. 788. i sharan (tako ima i rkp. a. b.) mj. isharan. 752. u žestok] *Otprije:* u težak a_1 . 753. tu kaju se] *Otprije:* tu se kaju a_1 ; *ispor.* s. 755. 755. *Taj je stih glasio otprije:* svi se u srcu svom poznaju a_1 ; *ispor.* s. 753. 756. ĩuto] teško a_1 . 757/760. *Ti su stihovi u rkp.* a_1 . *glasili iznajprije ovako:*

Množ cić toga neizbrojena
u žalostne čete i rede
podnižene djece i žena
u veliku crkvu grede —

pa ih je pjesnik smislio promijeniti i promijenio samo s. 759: djece i deve nev-erene. *U rkp. a. ima kao i u izd., osim s.* 758. *u kojem je mjesto š nima bilo iznajprije dugu.* 762/764. *Ti su stihovi u rkp.* a_1 . *zapisani iznajprije ovako:*

s vrućijem molbam svak pristupa
i dostojne nosi dare
i u prsi se kajani lupa —

pa ispravljeni kao u izd. 766. *Taj je stih glasio iznajprije ovako:* višni kaže s neba s gara. a_1 . 772. raskida se] raskide se a_1 . a. b. 773. *Taj je stih glasio iznajprije ovako:* a mramorni stupi oholi a_1 ; *ispor.* s. 775. 774. uzdržahu] *Otprije:* držahu a. 775. strahovite] *Otprije:* silne toli a_1 ; *ispor.* s. 773. 776. na sto mjesta] *Tako je bilo*

* U Stulića: troppo grasso, nauseante per grassezza, si dice de' cibi, ob pin-guedinem nauseosus; kako mi reče g. L. Zore, ta je riječ i danas poznata u Dubrovniku.

otprije i u rkp. a₁. pa onda ispravljeno: na sve strane. 777/779. Ti su stihovi u rkp. a₁. zapisani iznajprije ovako:

Božji (Boscij) porod u toj vrime
videć što je učinjeno,
zaupi glasom velicime —

pa ispravljeni kao u izd. 786. na one zgone svak]. Otprije: svak na djela taj a₁.

XXI.¹

Unapredak se ne spominje više rkp. a.; vidi na strani V.—VI. 1/4. U rkp. a₁. ispravljani su ti stihovi ovako:

Jur sunčani koni jaci
k zapadu se približahu
a za njima noćni mraci
. zemlje približahu —

ali taj je ispravak precrtan. 2. pristupaše] Otprije: potezaše a₁. 13. Taj je stih glasio iznajprije ovako: Među ostalijem vitezima a₁ (ispor. s. 15.). 15. Taj je stih glasio iznajprije ovako: svijeto i riječim i djelima a₁. (ispor. s. 15.), pa ispaavljen kao u izd., osim što mjesto djelim ima i djelim. 21. Taj je stih glasio iznajprije: Nu za višnu čas dobiti a₁; (ispor. s. 23). 23. Taj je stih glasio iznajprije: ne štedje se učiniti (a ispor. s. 21). 27/28. Ti su stihovi zapisani u rkp. a₁. iznajprije ovako:

spravan š njime na kraj svita
u svakoje trude poći.

33. ne strašeci] Otprije: ne hajeci a₁. 35. slobodno] Otprije: bez straha a₁. 45. protio] opro a₁. 51. opiro] opirao a₁. b. 66. Taj je stih glasio iznajprije: možete mi svjedočiti a₁ (ispor. s. 68). 68. Taj je stih glasio iznajprije: za pravedna ne umoriti a₁ (ispor. s. 66). 77. Taj je stih glasio u rkp. a₁. iznajprije kao u izd. pa ga je druga ruka ispravila ovako: Kad opaki grad odolje, koje ima i rkp. b., ali prema ispaavljenome s. 77. nije ispaavljen s. 79. ni u rkp. a₁. ni u rkp. b., u koji je s. 79. istom postije umetnut. 79. ko razlog ište] Otprije: kako ište razlog, pa ispaavljeno: Ko ište razlog a₁. 86. izhodi] ohodi a₁. b. 113. Pazeć] Otprije: Videć a₁. 125. ter] Otprije: i a₁. koje ima i rkp. b. 136. cijedijahu] Otprije: roniahu a₁. pa ispaavljeno od druge ruke: ziediahu. 138. časti] častim b. 140. gori] gora b. 146. s] i s b. tako ima i rkp. a₁. ali otprije kao da nije bilo tako. 50. ko mu] koumu a₁. b., koje se čita koju mu. 163. gusto] Otprije: često a₁. 167. slima] Tako je bilo otprije i u rkp. a₁. pa ispaavljeno:

¹ Pjevanje dvadeset prvo a₁.

snima. 169. slimjeno] *Tako je bilo otprije i u rkp. a₁. pa ispravljeno:* snimjeno. 182. kitje] kite *b.* 190. pred] prid *a₁. b.* 212. zamisljena] zamišljena *a₁. b.* 230. i plaču] *bez i a₁. b.* 261. Tada družba] Tada i družba *a₁. b.* 272. on na svjetlos] *Otprije: nih protivnik a₁.* 280. u noć] u noći *b.* 312. čas] čas *a₁. b.* 375. harahu] hajahu *a₁. b.* (*Vidi Stari pisci XIV. na str. XI.*) 397. svete] *Ispravljeno: mudre a₁.* 426. sve] svoje *a₁.* 432. lucki] ludeki *a₁. kao u izd. rim.* 471. prislutki] prisladki *a₁.* 496. srce] srca *b.* 508. vijeka] vika *a₁. b.* 509. previšnjega] privišnjega *a₁. b.* 522. nošahu] nosciahu *a₁. nosiahu b.* 528. mehat] *Ispravljeno: rigat a₁.* 557. Kad] Ko *a₁. b.* 569. kad] koi *a₁. b.* 571. zimnom.] *Otprije: zimnem (fimgniem) a₁.* 577. ođe] *Tako je i u rkp. a₁. a pjesnik je htio da ispravi u pusti ali se predomislio pa ostavio kako je i bilo.* 598. Taj je stih glasio otprije: gledajući nasititi *a₁ (ispor. s. 600).* 600. Taj je stih glasio otprije: gdi neumrlo sunce sviti *a₁. (ispor. s. 798).* 610. luckoj] ludeckoj *a₁. kao u izd. rim.* 629. luckoj] ludeckoj *a₁. kao u izd. rim.* 635. put] *Ispravljeno: u a₁.* 635. podižete] *Ispravljeno: podignete a₁.* 650. narod ludske] ludecki narod *b.* 683. i s veselom] *bez s a₁.* 688. dno] *Otprije: sred a₁.* 689. jere] ere *b.* 704. neizmjerne] neizmerne *a₁. b.* 707/708. *Ti su stihovi glasili otprije u rkp. a₁. ovako:*

mednijem glasom pripijevanje
sveto njegovo slavno ime.

XXII¹.

1/4. *Ti su stihovi zapisani u rkp. a₁. najprije kao i u izd. (osim u s. 1. čim mj. čijem), pa onda ispravljani ovako:*

Čim se posred strane doñe
čine djela tač visoka,
treće sunce vrle koñe
pospiješaše iz istoka —

koje ima i rkp. b. 14. i tu tako] i tutako *a₁. b.* 35. veće] vechie *a₁. b.* 43. krili] *Otprije: bani a₁.* 46. začudnijeh] začudjenijeh *a₁. b.* 65. njeholiko] nekoliko *a₁.* 101. cijeni] scijeni *a₁.* 116. gore] *Otprije: poļe a₁.* 118. lice] *Otprije: obraz a₁.* 121. kaže nima] *Ispravljeno: nima kaže a₁., koje ima i rkp. b. (ispor. s. 123).* 123. *Taj je stih ispravljen u rkp. a₁. ovako: ter koliko može draže, koje ima i rkp. b. (ispor. s. 121).* 124. tužnijem] *U rkp. a₁. bilo je otprije drukčije pa je onda ispravljeno kao što je u izd., ali opet ima sa strane*

¹ Pjevanje dvadeset i drugo *a₁.*

dopisano veseo. 171. svom] Moglo bi biti i svem a_1 . 184. vremenaj] vremena a_1 . b. 211. do koli] dokli b. 217/220. Ti su stihovi u rkp. a_1 . dodani poslije sa strane, a prema tome ispravljani su unapredak brojevi strofama; tako je n. pr. strofa 55. (s. 221/224.) ispravljena u strofu 66. 218. ktje] ktjej a_1 . b. 231. ke] koje a_1 . 235. s pogledom] U rkp. a_1 . bilo je najprije kao u izd. pa onda ispravljeno: gledanjem, koje ima i rkp. b. 242. Taj je stih glasio u rkp. a_1 . najprije ovako: još bisernijeh suza grede. 246. s neba uvrijedi] U rkp. a_1 . bilo je drukčije, ali se ne može pročitati. 257. pokornica] Otprije: djevojčica a_1 . 259. lica] Iznajprije: čela pa odmah ispravljeno kao u izd. 277. židovske] židovski a_1 . b. 329. stana] stan b. 330. U rkp. a_1 . bilo je otprije kao i u izd. pa ispravljeno naprije: svjetli od sunca nima sjaše (siasce) a onda: od sunca im svjetli sjaše (siasce), koje ima i rkp. b. (ispor s. 332). 332. U rkp. a_1 . bilo je otprije kao i u izd. pa ispravljeno: očima se njih činjaše, koje ima i rkp. b. (ispor. s. 330). 351. oko] okao a_1 . b. 384. taštome] taštomu a_1 . b. 389. nima tijeluj] Otprije: tijelu nima a_1 . (ispor. s. 391) pa ispravljeno kao u izd. samo što mj. tijelu ima tilu, koje je i u rkp. b. 391. Tu] je stih u rkp. a_1 . glasio otprije: svijeto zracim goruštima. 393. s nima] š nima a_1 . b. 400. došo] došao a_1 . b. 405/408. Ti stihovi glase u rkp. a_1 :

Tač kad crkvu il visoki
dvor bogata gospodara
treskoviti i žestoki
ogañ tegne s neba zgara —

pa su ispravljani ovako:

Tač kad crkvu visoku ali
lijep dvor svijetla gospodara
nenadani trijes opali
silnim plamom odizgara —

koje ima i rkp. b. ali od druge ruke. 444. hip] kip! a_1 . b. (koje se na drugim mjestima n. pr. u s. 448. piše hip.) 453/456. Ti stihovi glase u rkp. a_1 . ovako:

Ja sam ovijem mojijem očima
sve razgledao svijetlo lice,
nemoj predat zlijem mislima,
evo t' vjera me desnice

pa su sa strane ispravljani kao u izd., ali je pjesnik htio iznajprije drukčije da ih ispravi, kao što se vidi iz dodataka i promjena u samome tekstu: u s. 453. dodao je: ja razgledat, u s. 454. hotjeh (poviše riječi svijetlo, koju je precrtao), a u s. 455. obilježio je brojevima novi

poreggaj riječi, koji bi trebalo da bude: zlijem mlislima nemoj predat. 460. prozori] prozori a_1 . b. 474. kraje] *Otprije:* strane a_1 . 476. koji] koe a_1 . ke b. 478. uzmnožene] uzmnožne a_1 . b. 494/496. *Ti su stihovi u rkp. a_1 . zapisani najprije kao i u izd. pa onda ispravljeni ovako:*

sjede s nami da blaguje
na običajnu svijeh učeći,
kao se u dobru napreduje —

koje ima i rkp. b. 529. Taj stih glasi u rkp. b. ovako: I ovi sa mnom vidje nega. 529/532. *Ti su stihovi zapisani u rkp. a_1 . najprije ovako:*

I ovi sa mnom vidje nega
i govori zajedno s nime,
ter Amaona najbližega
kaže prstom prostrtime —

pa ispravljeni kao u izd. 543. s nepoznanijem] s nepoznanijem a_1 . 546. priko] prikao a_1 . b. 565. Taj je stih zapisan u rkp. a_1 . kao i u izd. pa onda ispravljen: ko i dobro im svijem mnogo, ali taj je ispravak isprectan i stih je ostao kao što je i bio. 567. Taj je stih zapisan u rkp. a_1 . kao i u izd. pa onda ispravljen: i prid bogom i ljudima i: i prid ljudim i pred bogom, ali su izpravci isprectani i stih je ostao kao što je i bio. 572. Israel] Po rkp. a_1 . Izrael. 584. sva] svoja a_1 . 587. dokle] dokli a_1 . b. 615. nebrime] Tako u oba rukopisa. 642. israelskomu] Po rkp. a_1 . izraelskomu. 651. mnogijem] mnozijem a_1 . b. 657/660. U rkp. a_1 . ti su stihovi zapisani najprije kao u izd. pa tri puta ispravljeni i to sa strauve prvom:

a dobrijema ljudem dati
svoj vinograd blagodarni,
koji ga će radovati
dobročincu svomu harni —

pa onda drugom:

a vinograd svoj podati
dobrijem ljudem, neka oni,
uzbudu ga radovati
dobročincu svom prikloni —

a napokon trećom ovako:

a vinograd svoj podati
druzijem gospod blagodarni,
koji ga će radovati.
dobročincu svomu harni

koje ima i rkp. b. ali od druge ruke. 663. Mojsesa] *Po rkp. a₁. Mojzesa.* 670. vijek] vik a₁.; u rkp. b. da vik vika. 677. li] bi a₁. b. 691. s nime] š nime a₁. b. 699. družbe] družbi a₁. b. 701. ne štedi se] *Otprije: ne ustruča se a₁.*

XXIII.

2. spovijedaše] *Tako je bilo i u rkp. a₁. pa je ispravljeno: prikažuje (ispor. s. 4.), koje ima i rkp. b.* 4. vjerovaše] *Tako je bilo i u rkp. a₁. pa je ispravljeno: sve vjeruje (ispor. s. 2.), koje ima i rkp. b.* 14. mojijem očima] *Tako je bilo i u rkp. a₁. pa je ispravljeno: očim mojijem (ispor. s. 16.), koje ima i rkp. b.* 16. Taj je stih bio u rkp. a₁. pa je ispravljen ovako: s biljezima svijema svojijem (ispor. s. 14.), koje ima i rkp. b. 25. ni] nije a₁. b. 28. prozori] prozori a₁. b. 30. blude] bljude (bliude) a₁. b. 52. nevere] nevjere a₁. b. 61. jedino] *Otprije: čestito a₁.; ispor. s. 63.* 63. istino] *Otprije: očito a₁.; ispor. s. 61.* 69. očito] *Otprije: očima a₁.; ispor. s. 71.* 71. Taj je stih zapisan u rkp. a₁. najprije: nu blaženi nada svima; ispor. s. 69. 127. ka] ku a₁. b. 140. prostro] prostrao a₁. b., koje bi se moglo čitati i prostro, ali bit će samo tako napisano kao n. pr. što je i okao mj. oko XXII. 351., prikao mj. priko XXII. 545. 143. bivši] *Tako u oba rukopisa.* 173. Cijeć] Cić a₁. 185. tej] sej a₁. b. 209. Ko] kad b.; kao a₁. 256. svita] *Otprije: svijeta a₁.* 286. Israel] *Po rkp. a₁. Izrael.* 291. lúcka] lúdecka a₁. 302. s ljubavi] *Bez s a₁. b.* 309. cijeca] cića a₁. b. 336. s umrloga] *Pjesnik se zapisao: s neumrloga pa odmah ispravio kao što je u izd.* 350. plasijeh] od plasijeh b. 372. oko] okao a₁. b.; ispor. XXII. 351. 380. u neizmernoj] u neizrečenoj b. 391. lúdkoga] lúbkoga b. 393. tvoreći] čujući b. 418. vojske] *Otprije: sile a₁.* 431. i s veseljem] *Bez s a₁. b.* 452. silno] *Otprije: luto a₁.* 470. Taj je stih u rkp. a₁. glasio otprije ovako: s uzovitijem konopimi; ispor. s. 472. 472. Taj je stih tako zapisan i u rkp. a₁. (ispor. s. 470.), ali je poslije ispravljen ovako: s kijeh bog mrtav čašu popi, koje ima i rkp. b. 520. pristo[e] pristolje a₁. b. 541. Ko] Kad b.; Kao a₁. 545. Ko] Kad b.; Kao a₁. 550. Taj je stih u rkp. a₁. zapisan iznajprije kao što je u izd. pa onda ispravljen prvi put: riječim, ku nije moć izrijeti, a drugi put: ko nije vijeku moć izrijeti, koje ima i rkp. b. 554. zemlom] s' zemlom a₁. b. 586. sebi] tebi a₁. b. 590. uzmače] *Otprije: ustavi a₁.* 605. Sred crljena mora] *Otprije: Posred mora silna i a₁.* 615. Taj je stih u rkp. a₁. zapisan iznajprije: stanovite trepte gore pa ispravljen prvi put: trepte i zamne stavne gore, drugi put: zamne i trepte stavne gore, a treći

*put: stanovite zamne gore; od ta tri ispravka prvi je i treći ispre-
crtan, a ostao je drugi, koji ima i u rkp. b. (i u izd.) 618. Taj je
stih glasio u rkp. a₁ iznajprije ovako: časti kralji svi pod nebi; ispor.
s. 620. 620. Taj je stih glasio u rkp. a₁ iznajprije ovako: poklañaju
snižno tebi; ispor. s. 618. 641/644. Ti su stihovi u rkp. a₁. dodani
sa strane i glase ovako:*

Sad ob desnu priviñnega
tvoga ćačka slijedeć goru
utješite svega svijeta
ti kraljuješ svemu stvoru;

*tako glase i rkp. b. (u kom je utješite zapisano drugom rukom). 649.
stvoritelju] U rkp. a₁. ispravljeno: zgraditelju. 652. sladko ufanje]
Otprije: slobodniće a₁. 655. gori] i gori a₁. b. 657. ljudsko] ljudsko
a₁. b. 660. neizmernoj] neizmjernej a₁. b.*

XXIV.

17. Ko] Otprije u rkp. a₁. tać pa ispravljeno: kao. 18. najjesti]
najeći a₁. b. 16/28. Ti su stihovi u rkp. a₁. zapisani iznajprije ovako:

poplašena družba izbrana
pripala se i uklonila
sred skrovita bješe stana.

40. ni] sej a₁. b. 44. zakon] Otprije: bitje a₁. 55. i radosti] i
s radosti a₁. b. 59. bolni] Otprije: trudni a₁. 84. siñijem] silnijem b.
100. ñima] ñimi a₁. b. 117. kako] kaže a₁. b. 121/124. Ti su stihovi
u rkp. a₁. zapisani iznajprije kao u izd. pa onda ispravljani ovako:

Ću nebeski ćačko blagi
molbe sinka, sve ljubavi,
i celov mu poda dragi
lubežljivo ter mu pravi

*koje ima i rkp. b. ali od druge ruke. 125. Taj je stih u rukp. a₁
zapisan iznajprije ovako: Moja časti vjekovita; ispor. s. 127. 127.
prosi tvoja] Otprije: tvoja pita a₁; ispor. s. 127. 129/132. Ti su stihovi
u rkp. a₁. zapisani najprije ovako:*

Brzo će se stavno moje
obećanje ispuniti,
brzo ćemo verne tvoje
svetijem duhom pokrijepiti —

pa su ispravljani prvi put:

Brzo moja obećanja
bit imaju ispunjena
i družina tvoja izbrana
svetijem duhom pokrijepjena —

a drugi put kao što je u izd. (i rkp. b.) 140. s mraznom (otprije: lednom a₁.) sumňom a₁. b. 150. svitu] Otprije: svijeti a₁.; ispor. s. 152. 151/152. Ti su stihovi u rkp. a₁. zapisani iznajprije ovako:

ne će vijeku trudi smrtni
stavne oborit njih pameti.

162. Baktrijani] Bacirani (Bačirani) *b.*; *tako je bilo i u rkp. a₁. pa je preko i napisano t: Bactrani (Baktrani), a da izagje potpun stih, trebalo bi uprao: Bactriani. 174. svita] Otprije: svijeta a₁.; ispor s. 176. 176. Taj je stih u rkp. a₁. zapisan najprije ovako: i pravedna doći ljeta. 177/180. Ti su stihovi u rkp. a₁. zapisani iznajprije ovako:*

s mnom i ova svakolika
ti znaš, sinko moj ljubjeni (*ispravljeno: moja časti*),
ki si prava ma prilika
i jednaka kripos meni (*ispravljeno: i jednake sa mnom vlasti*) —
pa onda:

Ti znaš i ova i sva ina
zajedno sa mnom, moja časti *itd.*

a napokon kao što je u izd. 183. ne] sve a₁. b. 187. višine] Otprije: rajske a₁. 189/192. Otprije:

neg narodom svijem od svita
kōji u grijesijeh sapleteni
dalek dobra vjekovita
napunjahu jaz pakleni.

106. vječnu] *Otprije: rajsku a₁. 198. tvoja smrt priļuta] Otprije: smrtna muka tvoja a₁.; ispor s. 200. 200. Otprije: od vječnoga nepokoja a₁.; ispor. s. 198. 218. glasit] Otprije: pjevat a₁. 221/228. Otprije:*

Nu slovinskom u jeziku
Adrijatskijeh koji od gora
zemļu obhodi svukoliku
do ledenoga mrazna mora,
nad jezike sve ostale,
ki su ľudem razdijeljeni,
slavjene će tvoje hvale
u velikoj biti scijeni. a₁.

233. hrid u moru] *Otprije: hrid kamenu a₁.; ispor. s. 235. 235. Otprije: i onu goru uzvišenu a₁.; ispor s. 235. 241/244. U rkp. a₁. najprije:*

u nemu će s našom časti
od naroda do naroda
nepodložna silnoj vlasti
vjekovita ctit sloboda —

pa ispravljeno prvi put:

silnoj vlasti nepodložna
od naroda do naroda
u nem s našom časti uzumnožna
neumrla će čtit sloboda —

a drugi put kao što je u izd. (i u rkp. b.) 249/252. Otprije u rkp. a₁.

Sred nevjerstva pače istoga
i naroda vrla i prijeka
imena će u nem tvoga
živjet svijetla čas i dika (*ispravljeno: do vijeka*).

253/255. U rkp. a₁. najprije:

ke će biti sagradjene
sred negovijeh bijelijeh mira
crkve nami posvećene —

pa ispravljeno:

ke će crkve ponosite (*ispravljeno: slavne i svete*)
sred negovijeh rastjet mira,
da u njih slavi svi časte te —

s. 255. ima tako i u rkp. b. 257/260. Tako je i u rkp. a₁., osim što je u s. 260. svoj (i u rkp. b.) mj. tvoj, a u s. 257. mj. nami bilo je otprije bogu, a u s. 258. mj. živjet bilo je stati. Ali ti su stihovi u rkp. a₁. zapisani još i sa strane ovako:

Tu će djeve Bogu (*ispravljeno: nami*) mile,
tu pribivat ljudi sveti,
ki će s molbam prike od sile
isti rodni grad oteti —

pa isprectani. 261/264. U rkp. a₁. otprije:

Tu će u tvrdoj stat pohrani
slavne moći i telesa
našijeh svetac, ki stražani
vječnomu će bit s nebesa.

278. stavan] Otprije: krepak a₁. 282/284. U rkp. a₁. otprije:

i sa svom ga lubi svijesti,
u vijeke ćeš bit slobodan,
ne će tvoj mir nitko smesti.

Pored ispravka, kao što je u izd., ima još jedan, ali se ne može čitati. 286. zgrađen hridi] Otprije: bit ćeš stijeni a₁.; ispor. s. 288; sa strane ima još jedan ispravak s. 286.: bivši u tvrdoj zgradjen hridi, ali je isprectan. 288. U rkp. a₁. otprije: s carstvom sreće tve ne mijeni; ispor. s. 286.; sa strane ima još jedan ispravak s. 288.: tko da ikad tebe uvridi? ali je isprectan. 289/292. U rkp. a₁. otprije:

Malo u * bitje tvoje
nebu će istom oni gospodit,
odluke su ovo moje,
ovako se ima zgodit!

pa ispravljeno kao u izd.; kod s. 289. ima kao početak stiha: Tvom se bogu. U rkp. b. glase s. 289/282. Ovako:

Nebesom ćeš još gospodit,
ovo moje jesu odluke,
ovako se ima zgodit,
u moje se spusti ruke!

309. Matiju] Matija a_1 . b. 321. cijene] scijene a_1 . b. 325. za tijem] za to b. U rkp. a_1 . istrgnut je list, na kojem su s. 341—380. 350. hod', čekani] i čekani b. 381. ozdravjaš] ozdravlaš. 386/388. U rkp. a_1 . otprije:

s mislim, ka ih vik ne smeta
o istoj tvojoj misle dici
ne o taštinah slaba svijeta.

395. čestit] Otprije: miran a_1 . 401/404. U rkp. a_1 . bilo je otprije, koliko se može čitati:

jezer, odkle
i sva dobra djela ishode
— — — — —
ke na svrhu ne dohode.

420. U rkp. a_1 . otprije: i ne može stamnjet viku. 426. U rkp. a_1 . otprije: koji u pako bude siti; ispor. s. 428. 428. obrnuti] Otprije: obratiti a_1 . 433. poharana] Otprije: rastopjena a_1 .; ispor. s. 435. 435. razgrijana] Otprije: pokrepjena a_1 .; ispor. s. 433. 442. s kim] s kijem a_1 . b. 469. blažene] Otprije: žudjene a_1 . 473. U rkp. a_1 . otprije: zle studeni da ne ćuti; ispor. s. 480. 480. U rkp. a_1 . otprije: na put dobar daj je (daie, a kao da bi se moglo čitati i da se) uputi; ispor. s. 478. 496. dubje] dubja a_1 . b. 498. tvrde] Otprije: strme a_1 . 501. U rkp. a_1 . otprije: Raste urnebes uzmožiti; ispor. s. 503. 502. česta] Ispravljeno u rkp. a_1 .: silna, koje ima i rkp. b. 503. U rkp. a_1 . otprije: kao da će se oboriti; ispor. s. 501. 505. Tako je bilo otprije i u rkp. a_1 . pa je ispravljeno: snebiva se svak i preda, koje ima i rkp. b; ispor. s 507. 507. U rkp. a_1 . bilo je otprije: i svoj pogled upravljaju, pa je ispravljeno: ter zapanjen pomno gleda (ispor. s. 505.), koje ima i rkp. b. 508. Tako je bilo otprije i u rkp. a_1 . pa je ispravljeno: i oči svrće put nebesa, koje ima i rkp. b. 514. U rkp. a_1 . čini se, da je bilo kao što je u izd. pa ispravljeno: u lijep

* Ne može se čitati.

redak razdijeljeni, koje ima i rkp. b. 530. u sud zlatan] *Otprije*: svijeto u pehar a_1 . 532. uzmožite] *Otprije*: plemenite a_1 . 541. U rkp. a_1 . b. bilo je *otprije*: a to er čačko vjekoviti; ispor. s. 543. 543. U rkp. a_1 . bilo je *otprije*: vezom, ki nije moć izriti (ispor. s. 541.) pa ispravljeno: u vez skladni neizrečni, koje ima i rkp. b. 570. Tako je bilo i u rkp. a_1 . pa je ispravljeno: teku na dvor svi slobodni (ispor. s. 572), koje ima i rkp. b. 572. Tako je bilo i u rkp. a_1 . pa je ispravljeno: kažu i zakon božji (bošci) ugodni (ispor. s. 570), koje ima i rkp. b. 590. spovijedaju] *Otprije*: spovijedahu a_1 .; ispor. s. 592. 592. slušaju] *Otprije*: slušahu a_1 .; ispor. s. 592. 595. Grci] *Otprije*: Traci a_1 . 613/616. U rkp. a_1 . bilo je najprije:

s uzvišenom lete svijesti
u nebeske svijetle dvore
i uživaju s rajskom česti
od blaženijeh razgovore —

pa je ispravljeno prvi put: s. 613. lete svijesti] svijestim lete; s. 615. s rajskom česti] skromne i svete; drugi put kao što je u izd. (i rkp. b.) osim što je u s. 615. bilo mjesto neizrečene najprije božanstvene, a treći je put ispravljeno ovako:

lete s svijestim uzvišenom
u nebeske svijetle dvore,
zoreć s slastim neizrečenom
od blaženijeh razgovore.

642. s neba] s nebi a_1 . b. 657/660. Tako je i u rkp. a_1 . ali pjesnik je htio da ispravi pa je sa strane pribilježio:

Tač kad sunca ljetna i sušna
sionom žegom zem|u praže
..... pukle

675. svak glaseći] *Otprije*: spovijedajući a_1 . 679. nebesijem] nebesim a_1 . b. 681/684. Tako je bilo i u rkp. a_1 ., ali su s. 683/684. ispravljani ovako:

i gdi sunčan zrak podranja
i gdi svijetit pak pristaje —

a k tome označeno je brojevima, da s. 681. treba da bude u strofi prvi a s. 682. drugi; prema tome ispravku ima ta strofa u rkp. b. 691/692. Tako je bilo i u rkp. a_1 . pa je ispravljeno:

u ime vječnoga oca i sina
i svetoga duha krste —

koje ima i rkp. b. 693/696. U rkp. a_1 . ti su stihovi zapisani najprije ovako:

Blagodarna srećna voda
s uznoženjem prave vjere
otrov ljudskih svih naroda,
griješ istočan plače i pere —

pa ju ispravljeni: Blagodarna voda sveta itd. kao u izd., a napokon je i s. 693. promijenjen kao što je u izd. 701. uzmožiti] otprije: i čestiti a₁.

Na svršetku poslije s. 708. ima u oba rukopisa ovo: Ako je ovdje što rečeno ali učinjeno suprot znanju od svetijeh otac (otaca b.), nerečeno i neučinjeno budi. U rkp. a₁. ima još dodano: 4319. stance.

B.

ATALANTA.

I. Pišući o životu i djelima Džona Džora Palmotića, Stjepan Gradić spominje (g. 1670) da među Palmotićeve dramama ima i *Atalanta* ab Hipomene ope aurei mali in cursu superata. Tu je dramu poznavao i Serafin Cerva (g. 1740.). Pisar akademičkoga rukopisa br. 111. (nova signatura I. a. 26.), prepisujući g. 1780. Palmotićeve *Elenu ugrabjenu*, bit će znao za *Atalantu* samo po imenu. Govoreći „vrhu života i kniženstva“ Palmotićeve, spominje za drame evo ovako: „Tezijek paka vrsta od pjesni i do nas doprije ne malah(an) broj. Glasovitije, koje se ne s velikijem trudom nahode, jesu: *Pavlimir, Captislava, Elena, Akile, Ajače i Ulise, Enea i Danica*. Veoma ih veće isklada Palmota, nu se ne nahode, izgubljena radi male pomne i satreña od vremena. Imena od poglavitijeh, kojijeh ne imamo lasno, ovo su: *Atalanta* od Hipomene u tijeku pridobivena s pomoću zlatne jabuke, izvađeno iz Ovidijevijeh kniga; *Samosilnik Edipo; Rinaldo...*“ Iz te bilješke¹ ne razbira se sasvijem jasno, je li *Atalanta* g. 1780. bila već posve izgubljena ili je samo nije bilo „lasno imati“. Što se mimo Gradićeve i Cervinu bilješku suviše još kaže za *Atalantu*, da je „izvađena iz Ovidijevijeh knjiga“, to je prepisač mogao dodati i onako, ne poznajući djela samoga nego nagagjajući da je pjesnik kao druge drame tako i *Atalantu* „izvadio“ iz Ovidijevijeh djela (*Metamorphoseon* X. 560—707.). Za Gjorgjija Ferića (1739—1820) nema sumnje, da je poznavao *Atalantu* samo po imenu. Između epigrama,

¹ To isto riječ po riječ ima i rukopis arhiepiskopske biblioteke u Zagrebu (sign. 12.—5.) Rukopis je pisan u Dubrovniku g. 1780., a imaju u njemu ove Palmotićeve drame, i to u I. dijelu: *Elena, Akile, Ajače i Ulise*, a u II. dijelu: *Enea, Danica*.

što je Ferić spjevao na slavu djela Palmotićevid, ima jedan s natpisom: *De Atalanta dramate deperdito*, a pjeva o njemu evo ovako:

Victa Atalanta fuit cursu, namque aurea mala
currenti iniecit callidus Hipomenes;
tempes edax, Palmotta, tuam quoque vicit, avaras
incaute iniiciens, flenda rapina, manus.

I Apendini znao je za *Atalantu* samo po imenu (Notizie storico-critiche II. na str. 235.), jer dok o drugim poznatim dramama umije reći i koju izbliže (o. c. na str. 285. i dr.), o *Atalanti* ne govori ni riječi, a bio bi bez sumnje i za nju štogogji spomenuo, da ju je poznavao. Razmotrivši sve te bilješke², ne ću, mislim, pogriješiti, ako ustvrdim, da se Palmotićevoj *Atalanti* bio zameo trag ako ne prije a ono svakako u drugoj polovini XVIII. vijeka.

II. Boraveći u proljeću g. 1890. u Dubrovniku, namjerih se u g. V. Adamovića na rukopis Palmotićeve *Atalante*, po kojemu sam priredio ovo izdanje.

Rukopis, koji se čuva sada u knjižnici kr. univerziteta u Zagrebu, ima 68 lista u dvanaestini. Na listu 2a. ima ozgo ovaj zapis: *Di me Giugno Palmotta*, a dolje niže ova bilješka³: *Questa Musica Pastorale recitorno i Compagni d'Isprasni l'anno del 1629*. Na listu 3a. zapisane su dvije bilješke, i to najprije ova: *Musica koiu vcinisce Druscina Isprasni slocena v uerse⁴ od Gospodina Giona Palmottichia godiscta 1629 na . . .* pa onda: *In Hsti none anno ab eius salutifera nativitate MDCXXIX. recitata fuit die . . . Mens . . . et composita ab illssmo Dno Junio Georgi Palmotte Filio*. Na istome listu s druge strane popisana su lica, koja dolaze u drami; na listu 4a. — 6b. ima prolog a na ostalijem listima 7b.—65b. drama sama.

Sav je rukopis do druge bilješke na listu 3a. i ispravaka u tekstu⁵ pisan jednom rukom. Iz zapisa na listu 2a. doznaje se, da je rukopis bio iznajprije vlasnost Džona Palmotića a poslije Mihajla Zamanja, kojemu je ime dva puta napisano na listu 3a.

Rukopis je pisan razgovijetno, čisto i odmjereno te nema sumnje, da je prijepis. Za Palmotića znamo, da je svoja djela i kazivao u

² Vidi studiju prof. A. Pavića: Junije Palmotić (preštampano iz Rada LXVIII—LXIX.) na str. 5. 12. 13. 16 17.

³ Između zapisa i bilješke trebalo je da bude još nešto napisano (posveta?), ali ima samo početak *Al Molto Illi Syl*.

⁴ Ispred *verse* bilo je napisano istom rukom *piesni* pa precrtano.

⁵ Imaju još dvije bilješke: jedna na listu 1a, a druga na stražnjoj korici iznutra. Te su bilješke od dvije različite ruke i ne tiču se rukopisa, već što nam i bilješka na listu 1a. kazuje, da je rukopis iz XVII. vijeka, budući da je ondje zapisan nekakav dug od 10. maja 1687.

pero pisarima: za ovaj rukopis ne može se ni pomisliti, da je pisan po diktovanju. Ako je prijepis, onda nema uzroka misliti, da je to prijepis pjesnikov, jer koliko bi se i moglo dopustiti, da je pjesnik sam prepisao svoje djelo, a ono opet ne znam, bi li se ikako moglo objasniti odakle tolike pisarske pogrješke i pisarski ispravci. Meni se sve čini, da je rukopis *Atalante* prijepis, koji je postao prema originalnome rukopisu, što ga je pisao ili pjesnik sam ili ko drugi po diktatu pjesnikovu.

A čiji su ispravci? Proučivši vrijednost ispravaka u *Atalanti* i ispredivši ih s ispravcima, kakovih ima u rukopisima ostalih djela Palmotićeve i drugih pjesnika, ja bih rekao, da je pjesnik sam ispravljao naš rukopis. U tome mišljenju potvrđuje me osobito ovo. U knjižnici c. kr. gimnazije u Dubrovniku čuva se među starim djelima i rukopis Palmotićeve *Kristijade* (pod br. 190). Za taj rukopis, koji spominjem na drugome mjestu (vidi na str. V—VI.), ne može biti sumnje, da je pisan prije izdanja rimskoga, dakle prije g. 1670., a sudeći po ispravcima i dopunjcima mislim, da će se moći braniti mišljenje, da je to avtograf pjesnikov. Poredeći pismo toga rukopisa s pismom ispravaka u univerzitetskome rukopisu, opaža se bez ikakve natege, da je to pismo jedno isto, od jedne ruke. Što se više zamišljam u te kombinacije, slutnja, da su ispravci u rukopisu *Atalante* od ruke Palmotićeve, dolazi mi sve istinija.

Što se pisma tiče, dodat ću još i to, da ni u kojem rukopisu Palmotićeve djela — a ogledao sam ih u Dubrovniku i u Zagrebu do 40 na broj — nijesam našao pisma, koje bi se podudaralo s pismom (u tekstu i u ispravcima) rukopisa *Atalante* izuzevši pismo spomenutoga rukopisa dubrovačke gimnazije.

III. Bilješke u rukopisu govore, da se *Atalanta* prikazivala g. 1629., daklem godinu dana poslije Gundulićeve *Dubrovke*. Od svih drama Palmotićeve, za koje znamo kad su spjevane i prikazivane, *Atalanta* je prva, dok je *Elena ugrabljena* spjevana g. 1630. a *Pavlimir* je prikazan g. 1632.

U bilješkama na listu 3a. ostavljeno je mjesto, na kojemu je valjalo zabilježiti dan i mjesec, kad je *Atalanta* prikazana. Može biti da je prva bilješka napisana prije nego se drama prikazala pa ne znajući unaprijed sasvim pouzdano dana, mislio je pisar da će poslije dopisati, a on zaboravio. A može biti i to, da je prijepis učinjen mnogo vremena poslije g. 1629., kad je već i pjesnik mogao zaboraviti, u koji se dan *Atalanta* prikazala, pa je tako pisar zaludu zapisao na . . . ili, kako je iznajprije bilo, u . . . Kako nema u hrvatskoj

bilješki na listu 3a. drugoga datuma osim godine, to nije čudo, što ga nema ni latinska bilješka, koja je svakako poslije zapisana.

IV. Bilješka talijanska (na listu 2a.) kaže za dramu univerzitetskoga rukopisa, da je *musica pastorale* a hrvatska (na listu 3a.), da je *muzika . . . u verze složena*. Jedna i druga odregjuje tijekom samo ime vrsti, u koju pripada drama, a samo se ime njeno ne spominje nigdje u rukopisu. Da je to doista *Atalanta* pjesnikova, o tome ne može biti dakako nikakove sumnje.

Atalanta je pastirska igra. Što ima u njoj gragje iz stare klasične mitologije, to je pjesnik našao u *Metamorfozama* (X. 560 i dr.): mnoga mjesta u Palmotičevoj *Atalanti* ozvanjaju riječima i mislima Ovidijevim. Ali ta mitogička gragja znatno se gubi u kvantitativno pretežnim elementima, koji su nam, tipični budući, dobro poznati i iz same dubrovačke pastirske igre.

Dosele se držalo za Gundulićevu *Dubravku* da je po vremenu posljednja dubrovačka pastirska igra⁶. Kako je *Atalanta* mlagja od *Dubravke*, to se, koliko nam je poznato, završuje s njome niz dubrovačkih pastirskih igara.

Koliko sam mogao razabrati iz djela što su mi pri ruci, u talijanskoj književnosti nije poznato nijedno djelo, po kojemu bi mogla biti izragjena *Atalanta*.

V. Rukopis sam prepisao vjerno. Ako se nagje koja riječ i ovako i onako zapisana, ja sam je našao tako zapisanu u rukopisu. Što je gogj u izdanju drukčije nego u rukopisu (osim natpisa činima i prizorima i gdje kojih očitih pisarskih pogriješaka), to je sve pribilježeno u bilješkama.

U Zagrebu, 30. svibnja 1892.

Ivan Broz.

⁶ Vidi A. Pavić, o. c. na str. 17.

A T A L A N T A.

L I C A.¹

Prologo — Apolo.

Hipomene.

Zelenko² pastijer.

Vukdrag satir.

Divjak satir.

Radmio } pastijeri.

Tratorko }

Palade božica.

Planinko pastijer.

Mrkoje³

Medoje³ i

Vukić

Atalanta.

Neptun bog od mora.

Tri sudca i

Kor pastijera i

Kor vila.

} sinovi Vukdragovi

P R O L O G O.

A P O L O.

S' slavne gore, od ke istječe

bistra voda i čestita,

po kojoj se razum stječe

od uresa vjekovita,

sve spjevoce koja poji,

znanje uzmaža, pamet goji,

bog Apolo hrlo shodim

ove lijepe do dubrave,

hude sile da oslobodim

nasljednike vječne slave,

ki u prolitje svojijeh dana

mladi ginu prem izrana,

buduć ljubav sastavila

svoje vlasti s hudom smrti,

5 kroz liposti dražijeh vila 15

da ih bude sasma strti,

jak satreno bude od grada

rano cvitje sred livada.

A i ja, bitje ki neumrlo,

10 koji život vječni uživam, 20

¹ U rukopisu nema nikakova natpisa. ² rkp. Selenko, koje se može čitati i Selenko (prema selen; ispor. u Gundulićevoj Dubravci Brštanko, Tratorko; u Prikazanju sv. Ivana . . . Pelinko, Pavić, Hist dubrov. drame 18.) i Zelenko (koje dolazi u Zoranićevim Planinama, a Zoranić dobro razlikuje u pisanju s i z.) ³ rkp. Markoe Medoe.

13. svoje] Otprije svojom 19. A i ja] rkp. Aiaa. ki] Otprije kie (ki je).

- koji vladam brijeme hrlo,
koji smrt krutu pridobivam,
koji poznam mojom moći
što je bilo, što će doći,
- vodim vječnu moju mladost 25
u sužanstvu luvenomu,
čijem najdražu ćutim rados
na svem svitu raskošnomu,
gdi mi mnokrat srce ustrili
lijepijeh vila pogled mili. 30
- A lučke sam sve nevoļe
negda kušo na istom svijetu
i želio bitje boļe,
pasuć stada kralju Admetu,
kad me Jove s gnivne osude 35
na iste umrlijeh posla trude.
- Vješ nevoļam, kijema mućih
ovdi među umrlijema,
u lučku se har naućih
davati pomoć nevoļnijema, 40
er, ko je u tugah bio odprije,
tužnijem pomoć dat umije.
- Došla je tijekom mjesta ova,
svoje bježeć ljubovnike,
Atalanta, kći Skeneova, 45
vila sreće veoma prike,
ka nadhodi na svijetu ine
sve ljepote i brzine.
- Ova jednom hotje znati
od udesa svoje česti, 50
misleći se mlada udati
i u ljubavi dni provesti;
zašto je mudar, tko pogleda
što ima biti unaprijeda.
- Tada odgovor ima ovi: 55
Atalanta, ne će tebi
u to blazi bit bogovi,
ne išti tega ti pod nebi,
er s tijem živa na sem sviti
bez sebe ćeš sama biti. 60
- Tim trajati svoje odlući
dni luvenijeh bez razbluda;
nu komu se što zarući,
vik ne ubigne tega suda:
tko će uteći pod nebesi, 65
što mu odluče vječni udesi?
- Prije će se isti život rijeti
svoga istoga bez života,
neg će ijedna na sem svijeti
bez požude bit ljepota, 70
neg će vila lijepa i mlada
bez ljubavi bit ikada.
- Zatrvljenijeh ljubovnika,
pritjeće ona sve stupaje,
ali rajaska ne prilika 75
svijem srdašcom izostaje,
po sve strane kijem bježeći
ne može ona viku uteći.
- Nu znajući, da stupajom
brzijem stiže svijeh u tijeku, 80
hoće smrtnijem pogođajom
da se svojijeh žela odreku:
u brzinu tko je dobude,
taj vjerenik da ne bude;
- a tko lipos ne obļubi 85
i tijekom je ne priteće,
da svoj život tužan gubi
i nemilu da smrt steče,

39. har naućih] *Otprije*: harna ućih. 41. *rkp.* nema je. 53 tko] *Otprije* ko
60. bez sebe ćeš] *rkp.* bes sebetchiec. 64 *rkp.* vik ne obigne s toga suda,
koje ne može nikako biti ni poradi obigne ni poradi prijedloga s, nego treba da
se ispravi prema Akil. 2394. (ispor. još v. 68. i u Gundulićevu Osmanu I. 112.)
kao što je gore; mjesto toga treba staviti tega, koje je u ovome djelu redovno.

neka izgled bude svima,
s kijem se opazom ljubiti ima. 90

I ne može s tijem omraze
suproć sebi podignuti
nemile onijeh kroz poraze,
ki je hoće dostignuti
(velike je ljubav sile
i ljubene vlasti i strile),

zasve da jur sve ne druge
govoreći u glas daju :

Evo, cié ke verne sluge
smrt u svoju platu imaju, 100
s ke dubrava ova svoje
izgubila jes pokoje!

Tim éu hitar nauk poći
dat kriposnu ljubovniku
i naučit ga i pomoći, 105
ko će uteći moć smrt priku,
ko će dobit u brzini
lijepe vile zrak jedini.

SVRHA.

AT PRVI.

ŠENA PRVA.

HIPOMENE i ZELENKO pastijer.

HIPOMENE.

Neprava zakona u lijepoj dubravi,
Zelenko, siona, protivna ljubavi! 110

I prosi s tolikom pogibi tkogodi
djevojku, da s prikrom rve se smrti odi?

ZELENKO.

Plemeniti Hipomene,
slavni unučé kraļa od voda,
komu dike neizbrojene 115
za vječni ures narav poda!

Ne ima nijednoga zakona neprava
vladanja od svoga lijepa ova dubrava;
ko želi, svak svoju slobodu uživa
i u mirnom pokoju slobodan pribiva; 120
hotjenju po svomu vlada se svak odi
i sebi samomu veselo gospodi;
nu svoje hotjenje podložiti može svak
na svako činjenje i ugođaj svaki pak.

Stavljati se nije sile
na pogibi od života,
ali ures i ljepota
velika je lijepe vile.

Oci ostali djevojkami
svojijem ištu i kupuju
vjerenike među nami,
služe, časte, dvore i štuju!

Ugodaj je postavila,
od zakona ki moć ima,
ova sama lijepa vila
ľubovnikom svim svojijima.

HIPOMENE.

Nije srebra, nije zlata
ni stvari ine na sem sviti,
da podobna u noj plata
vik slobodi može biti;
ali zaman jes imati
i slobodu zgar s nebeza,

125 a mlados svu postavľati
na protive zlijeh udesa.
Što ima biti, da ne ľube 145
one, s kojeh su tač dvoreni?
Ali ostale sasma grube
130 drže i tako u necijeni.

ZELENKO.

Nije nijedna, Hipomene,
vila ovoj u dubravi 150
135 tako gruba i od necijene,
da podobna nije ľubavi,
ali ostalih svijeh nadhodi
ova uresom svojijem ljepote
i u pokoju slatkom vodi 155
ľubovnika svijeh živote.
Nije mjesti u ovemu
140 jedan, za nu ki umire:
svak je u srcu ľubi svomu
i svak želno nu pozire. 160

HIPOMENE.

Zaisto na svitu velike nesvijesti,
za ľubav očitu na smrt se dovesti!
Taka je ne lipos, taki l' ne ures,
da ima tu kripas zaslijepit ľudcku svijes?

ZELENKO.

Za istinu, nije na sviti 165
tega uresa, te liposti,
da se slična može riti
ne ljepote izvrsnosti.
Sunce oči, zlato prami
svom svitlosti nadsivaju; 170
ľudcka srca oni sami
hite, vežu i striľaju. 180
165 Kad je vidiš, rijet ćeš: sliku,
ovakoga punu uresa,
nije rodio čovjek viku, 175
sletjela je zgar s nebesa.
Nikako se tim ne čudi,
170 bivši take ne lipote,
zatravľeni da se ľudi
malo haju za živote. 180

125. se] *rkp.* si 129. Oci] *rkp.* Ooci. 143. a mlados svu] *rkp.* a mladasu. 145/148. *Smisao tih stihova u svezi s ostalim govorom Hipomenovim i Zelenkovim nije mi sasvijem jasan, pa dopuštam, da se mojemu tumačenju, koje se razbira iz teksta, može zabaviti.* 148. i tako] *Otprije:* i da su; u rukopisu je, vaľa da griješkom, i precrtano. 160. želno] *rkp.* seelno. 161/162. U rukopisu nema kome iza nesvijesti nego iza za ľubav. 163. *Otprije:* Taka ne lipos i taki ne ures. 174. punu] *rkp.* pun. 176. *rkp.* nema je.

HIPOMENE.

Zelenko, pokli tom nu višni s nebi zgar
naresi ljepotom i da joj taki dar,
svake li čeladi dohodi š nom teći?

ZELENKO.

I stari i mladi luveno goreći.

HIPOMENE.

Da jesi li od toga neizbrojna mnoštva ti, 185
Zelenko, š nom koga vidio trčati?

ZELENKO.

Vidio sam veliku množ mojijem očima
š nom trčat i priku gdi paka smrt prima.
I neka budeš znat, tko sudi, da prijeku
bude oni smrt imat, ki je dobit u tijeku: 190
tri sudca obrana na to su svijeh od nas,
kijeh kripas poznana dostoji vječnu čas.

HIPOMENE.

Nu s kojijem srcem ti smrt hudu primaju,
ki od ne dobiti u tijeku ostaju?

ZELENKO.

Kakve je tko naravi; ali smrt opaka 195
u srca strah stavi i krepka i jaka.

A tko je ta pod nebi, koji se ne bude
vas smesti u sebi od smrti prihude?

Nu hoćeš li, da t' spovijem,
što jednomu ljubovniku 200
dogodi se, srcem s kojijem
smrt nevoľan primi priku?

HIPOMENE.

Spovijed mi, nemoj cknit, eto ti sad kažu,
da od tega učinit ne moš mi stvar dražu.

ZELENKO.

Ovi na svu snagu i silu	205	Atalanta to videći,	
kao vjetar se brz zateče,		i ona se na tijek stavi,	210
ili tijekom lijepu vilu		tere hrlo poče teći,	
ili hudu da smrt steče.		da za sobom nega ostavi;	

183. š nom] *rkp.* s' segnom. 186. š nom] *rkp.* s' segnom. 188. š nom] *rkp.* s' segnom. 191. na to su svijeh od nas] *rkp.* na to su svijeh su od nas. 203. cknit] *Otprije* sknit.

brža od strijele, koju iz luka
 za bjegućom pusti zvijeri
 u planini jaka ruka 215
 snažna lovca, ki je tjeri;
 ne bi morskoj na pučini
 okvasila s tijeka hrla
 noge; ne bi na ravnini
 ni malahna klaska strla. 220
 Toliko se ne čuđahu
 od brzine ne hvalene
 oni okolo ki gledahu,
 ko od liposti neizrečene.
 Vjetrici se natjecati 225
 s tijekom š nome bjehu uzeli
 ter razbludno razmetati
 zlatne prame niz vrat bijeli.
 Sviona i tanka koprenica,
 ka pršaše po sve strane, 230
 bješe odkrila sred ne lica
 s bijelijem lijerim ruse rane,
 kako kada i s nebesa
 i rumena i snježana
 zora izlazi, puna uresa, 235
 kad došastje glasi od dana.
 I (od tijeka dija istoga
 ma besjeda da ne bude)
 ljubovnika stiže tega
 i povede, da ga osude. 240

HIPOMENE.

Da kakav se nađe tada
 taj ljubovnik izgubljeni,
 gdje se tužan već ne nada
 shranit život obljubljeni,
 i od huđe što je smeće, 245
 lijepu vilu, koju ljudi,
 gdje zna zaisto tužan veće
 da životom svojijem gubi?

ZELENKO.

Ah da si se namjerio
 i ti, mladče, u dubravi, 250
 usilen bi suzit bio:
 tako život svoj ostavi!
 Kad prid suce dođe, „Nije“ —
 rekoše mu — „mladče, trijebi,
 da ti se od nas sad spovije 255
 što znaš i ti sam po sebi.
 Znaš, da zakon zapovijeda,
 ko u tijeku dobit bude,
 bez milosti ijedne ureda
 da ga na smrt ovdi osude“. 260
 On kad glase tužne začu
 da svakako ima umriti,
 u žalosnom poče plaču
 riječi tužne govoriti.
 Nešto izreče, pun žalosti 265
 pak zamuče i uzdahnu,
 malo snažan ruke oprosti,
 navede se, pade, izdahnu,
 sježi mu se pram na glavi
 a blijedo se lice ukaza, 270
 pomodroše mu usta: pravi
 biljeg smrtna od poraza.

HIPOMENE.

To nije bila smrt siona!
 Ljubav smrtnu uze strile,
 ona umori nega, ona 275
 poraze mu da nemile!

ZELENKO.

Paček ista, nemilomu
 da zakonu ne pogodi,
 po hotjenju silna svomu
 od smrti ga smrt slobodi. 280

226. š nome] *rkp.* s' segnome — bjehu] *rkp.* bieh. 244. obljubljeni] *rkp.* obglubeni. 273. *Otprije*: Ah to ne bi smrt siona.

HIPOMENE.

Sasma je ta pomoć, Zelenko, žalosna!

ZELENKO.

I bi ti, mladče, hoć, da je smrt milosna!

HIPOMENE.

Nemojmo ovdje cknjet, Zelenko, najpreče
Hodimo za vidjet, jeda tko još teče.

ŠENA DRUGA.

VUKDRAG satir

vodeći jednoga praza¹.

O ljubavi, poznam sade, 285
koje u tebi stvari leže,
er jednako stare i mlade
tvoj luveni ogañ žeže.

Jednijem čini zaludjeti 290
u nebrijeme tvoja sila,
druzijem čeznut i bliditi
cić uresa draga i mila.

Ti svakoga hoć strijlati,
hoć svakomu vrha doći,
na svakomu hoć kazati, 295
da velike tve su moći.

I ako staru sada meni
činiš ćutjet tvoje sile
i hoć da me pram zlaćeni
veže jedne lijepje vile, 300

čin mi i dobit ne ljepotu,
ne učini ti inako,
er da izgubim na sramotu,
rozim bi ti srce izmako.

Vidiš dva ova ostru roga, 305
ter se smisli dobro u sebi,

u ovega brata moga:
ako izgubih, nim te prebi;
er u ovoj danas teći
spravio sam se ja dubravi 310
za Atalantu lijepu steći,
ka mi srce strijeļa i travi.

Tim još jutros prije neg svanu
iz pustijeh se digoh gora
i u ovu dođoh stranu 315
brz kao vjetar priko mora.

Cić sunćane ne pridrage
veće sam se vas ispeko:
za teć imam dosta snage,
najbržu bih zvijer priteko. 320

Brzina je ma izbrana,
kom u mlada slovih lita,
po svijeh skupijeh spovijedana,
svud hvalena i čestita.

Sviroka ova, kom kad svirim, 325
slušađu me dubja i stijene,

281. Sasma je] *Otprije*: Ah prem je. 286. *Otprije*: Zasve er nijesam pozno prije. 287. er] *Otprije* da. 288. žeže] *Otprije* grije. *Otprije*: sa prazom. 298. ćutjet] *Otprije* kušat. 300. veže] *Pisar je najprije napisao sveže pa ispravio u veže*. 301. *Otprije*: čini mi je i dobiti. 303. *Otprije*: er da budem izgubiti. 305. Vidiš dva ova] *Otprije*: Vidiš ova dva. 306. *Otprije*: nu htjej na ne pogledati. 308. *Otprije*: nemo da te nima izmlati. 309. er] *Otprije* znaš.

317. pridrage] *Otprije* liposti. 319. dosta snage] *Otprije*: snage dosti. 325/328. *Ti su stihovi pisarskom nepomnjom bili izostavljeni pa poslije zapisani sa strane ovako*:

Sviroka ova, s kojom svudi
za glumca sam zvan od pira,
svijem istino kaže i sudi,
da sam brži svijeh satira, a onda ispravljeni kao gore.

svijem inijema nad satirim
najbržega kaže mene;
er kad jednom satire ine
blizu jednjih dobih voda 330
izvrsnosti me brzine,
bog Pan na dar ňu mi poda.

A još nije izginula
ona u meni predňa snaga:
zasve je mladost povenula, 335
još me jakos popomaga.

Slobodno bih još udrio
najvrljijega na medvjeda
i jošte s lavom boj bih bio,
vas rasrčen kad se gleda 340

Nu što velim? Predňu snagu
ľubav meni uzmnožit će,
kad pogledam vilu dragu,
ke mi iz oči bio dan sviće.

A i meni jošte uzela 345
staros nije sve liposti,
i obličja sad još vesela;
drag, liep, mio i rumen dosti.

Rožići mi su od ureza,
lijepi, čudni i pristali, 350
i mlad mjesec sred nebesa
ovakijem se vijencem hvali.

Vješto čađam crna od dima
moje sam sijede vlase izmazo,
da se ne bih ňe očima 355
po sjedinah star ukazo.

Izgleđ mi su bile tomu,
sad istinu pravo kažu,

ňeke vile, koje u ovomu
mjestu ovako čela mažu. 360

Nu da i u meni lijepos nije,
nego grde da sam slike
i obličja, sreća gđi je,
ka pomaga ľubovnike;

tkogod pristo ko cvijet bude 365
a tkogodi srca vrijedna,
ali paka s česti hude
ne ľubi ga vila nijedna.

Na svijetu je riječ općena
i svi ľudi to govore, 370
da jednako krava i žena
ono slijedi, što je gore.

Neka ini svi satiri
što oni hoće čine odi,
neka Divjak loveć zvjeri 375
po planini pustoj hodi:

ne umiju divje čudi
ľubenoga poznat plama,
nad satirim dobra osudi
za se ľubav mene sama. 380

Ja sam ľubit za me obro
jednu vilu plemenitu,
čini mi se ľubit dobro
i najboľa stvar na svijetu.

Ako, brate, ja dobijem 385
lijepi ures sej gospoje,
od cvijeća ti vijenac vijem
i ňim resim roge tvoje.

338. najvrljijega] *rpk.* najvarliiega, ako nije pogrješno zapisano mjesto naivar-
gliega. 346/348. *Otprije:* svu ljepotu staros nije,
zračna obličja i vesela
i sada sam kako i prije.

357. bile tomu] *Otprije:* tomu bile. 359. *Otprije:* mjesta ovega ňeke vile, a
prema tome 360. mjesto mjestu bilo je koje. 374/376. *Otprije:*
što je drago ňima, čine,
neka Divjak divje zvjeri
lovi puste sred planine.

335. ja dobijem] *Otprije:* ja dobiti, a prema tome bijaše i 386. budem ures . . i
387. od cvijeća ću vijenac sviti, a 388. i urediti roge . . .

Za tvu ljubav i tvu viru
sviroku ovu podat ću ti, 390
da mi sviriš ti na piru,
ako je budem dostignuti. 400

er lipota ne jedina
srce moje trudno peče;
bit će moja sva krivina,
ako je drugi tko priteče.

Priteč je ću za istinu,
zasve er ja star a ona mlada,
svak će poznat mu brzinu, 395
bit će danas meni lada,

Tim najbrže i ja tečem
one onamo do dubrave,
lijepu vilu da pritečem,
u koj dike sjaju prave.

ŠENA TREĆA.

DIVJAK, VUKDRAG, satiri.

DIVJAK.

Vrlo ti se ukinu, Vukdraže! Što ti bi, 405
reci mi istinu, jeda se u što ubi?

Vidiš, kao na pomoć ja sam ti prispio!
Da ne bjeh ovdí doć, vas bi se zdroždio.

VUKDRAG.

Pomozi, brate moj, Divjače! Malo vas
dubravi se u ovoj ne zdroždih ja danas. 410

DIVJAK.

Reci mi, tako sam kud se ono zateče?

VUKDRAG.

Što ovo bi, ja ne znam, netko me ureče.

Ja idah danas teć u ovoj dubravi
za lijepu vilu steć, koja me zatravi.

Tim se bjeh najprije onako zateko, 415
da je ne bi tko prije od mene priteko.

DIVJAK.

To još ti tako star ljubeno goreći
bržu svijeh od vjetar mniš vilu priteći?
To nije za tebe! Promijeni prednu ćud,
pogleda na sebe, ni budi vazda lud! 420

397/400. *Otprije:*

Cića ne me ljubav peče,
veće ću se odijeliti;
ako je drugi tko priteče,
krivina će moja biti.

401. *Otprije:* Nuti hoću brz poteći, a prema tome i 403. lijepu vilu za priteći.

VUKDRAG.

Tijem riječim ne slijedi: bio bi velik smijeh,
da te ovdi tko vidi svjetovat starijeh.

DIVJAK.

Ili hoć ili ne moje svjete primiti,
za take sjedine nije slično ljubiti.

VUKDRAG.

Svjeti ti svi tvoji preda mnom su od ništa. 425
Ljubav se pristoji na moja godišta.
Sijati a ne žnet, zaman se truditi.
Pođ dava taki svjet mlađijema neg si ti.
Za mlade čeladi i od vrste to nije tve,
a ovakoj, čuj, bradi stoji dobro veće sve. 430

DIVJAK.

Bradom se ne hvali, er taku bradu ima,
veļu ti bez žali, ti ovan s rozima.

VUKDRAG.

Hoć majstor bit meni! Ja rekoh malo prije:
plam poznat ljuveni ćud divja ne umije.
Boļe ti je otiti za zvijerim trćati 435
neg mene učiti kao se imam vladati.

DIVJAK.

Boļe je tebi poć opeta u gore
nego iskat samohoć da tobom rug tvore.
Zakona ne znaš ti: tko Atalantu u tijeku
ne bude dobiti, da primi smrt priku. 440

VUKDRAG.

Ne znaš ti, od koga ova mi podana
sviroka bi boga cić tijeka poznana.

DIVJAK.

U jednu sviri ti sviroku tu prije,
a sad hoć sviriti, ja vidim, u dvije.
Znam dobro; nu veće staros je prispjela, 445
ka, što je najveće, snagu ti je uzela.

VUKDRAG.

U to se i uzdam, života er malo
na svijetu veće znam da mi je ostalo.

DIVJAK.

Ja vidim, što je veće: da tebi na svijeti
ostalo jes veće prem malo pameti. 450

VUKDRAG.

Ti li znaš, što je pamet, ki je nigda ne ima!

DIVJAK.

Kad ne ćeš moj čut svjet, lupi o tle rozima!

VUKDRAG.

Pođi tja! Nemoj me uricat ovdi već
ovake cjeć mome; neka umrem, poč ću teć.

DIVJAK.

Pođi, pođ! Poznati brzo ćeš tvoju moć, 455
i ko se stavljati jes na smrt samohoć.

ŠENA ČETVRTA.

DIVJAK satir.

Smiješna ti si, o ljubavi,
a smješnija tvoja sila,
ka si sijeda zaslijepila
Vukdraga u ovoj sad dubravi, 460
čijem mu staru srce cijepa
Atalantin zrak jedini;
nu kako si i ti slijepa,
tako i slijepi tvoji su čini.

A može li bit rug veći 465
neg tko vidi nega stara,
gdi brzinom hoće steći
vilu bržu od vjetara?

Nijesam mu se činio znati,
što je izmazo čađam vlase, 470
da ne bude još vikati,
neka svak nim naruga se.

Na se ovako osao smioni
jednom stavi kožu od lava,

da sve zvijeri straši i goni 475
sred livada i dubrava.

Tamašna je stvar vidjeti
što za koga činit nije,
da zamisli u pameti,
da on sve može i umije. 480

Tko je mlad, svjete od starijega
ima u doba slišat svako,
er kad ne bi bilo tega,
svijet bi otišao naopako;

ali je i starijem od potrebe 485
poslušati kadgod mlađe,
er ko se uzda sam u sebe,
privaren se mnokrat nađe.

Poč ću i ja pogledati
tijek Vukdragov do onamo; 490
da se smjeje svak, slišati
čini mi se do ovamo.

454. poč ću] rkp. pochiu 485. ali je] rkp. alie, koje bi se moglo čitati i al je.
489. poč ću] rkp. pochiu.

ŠENA PETA.

KOR PASTIERA¹.

KOR.

Nemoj, nemoj, o ljubavi,
dopustiti, da tve sile
samoj ovoj u dubravi
žalosne su i nemile:
ukaži se nami blaga!

495

poharana i satrena
kroz ljubene sve zabave³.

S jedne vile naša sela
u gorkomu cvile vaju,
s jedne same vile ostaju 520
i žalosna i dresela.

PASTIR OD KORA².

Lijepu običaj zaisto ima
dubrava ova plemenita,
da je od starijih jošte lita
utočište umrlijema,

500

Prem ti tvojom oholasti,
ženska čudi, huda od veće
hoć uzmnožit naše smeće
i držat nas u tvoj vlasti. 525

ali očito sad se vidi
da je od štete nam velike
s jedne vile, ka je prike
sreće, a svak je slidom slidi. 505

Komu od ljudi bitje i stanje
ne raščini ti pod nebi,
komu od štete uzrok ne bi
kroz tve oholo djelovanje?

Koliko je slavnijeh grada 530
ćića tebe svrhu imalo,
koliko je kuća ostalo
ćića tebe punijeh jada?⁴

Da ove nije običaji,
ne bi, ne bi izdaleče
mladica ova, koja teče
hrlo, došla k ovijem kraji;
ne bi tuđijeh množ pastijera 510
dohodila za nom odi,
gdi svak stoji u slobodi,
ke se slava svud prostira,

Hipolito ćić bludnoga
jedne Fedre požudjenja 535
od morskoga bi zvjerenja
ubijen kletvom oca svoga.

ni bi mlados sej dubrave
bila od smrti prije bremena 515

Medejina huda dila
tko bi mogo viku izreći,
ka za svomu ocu uteći 540
brata isijeće u sto dila!

¹ *Otprije*: Radmio i kor pastijera *pa onda precrtano* ² *Otprije*: Radmio. 505. Svak je] *rkp.* svakie, koje bi se moglo čitati i svaki je. ³ *Poslije stiha* 517. *bilo je iznajprije*: Kor. Nemoj, nemoj etc. *pa onda precrtano*; tako i *poslije stihova* 533. 561. 522. oholasti] *Otprije*: hoć liposti. 524. hoć uzmnožit] *Otprije*: uzmnožiti, a 525. tuge i zadavat nam žalosti.

526/529. *Otprije*:

Koga od ljudi na sem sviti
na zlo nijesi ti dovela,
komu bitje nijesi smela,
kad se na te htje staviti?

527. raščini] *rkp.* rascini. ⁴ *Poslije stiha* 534. *bilo je iznajprije*: Kor. Nemoj, nemoj etc. *pa onda precrtano*; tako i *poslije stihova* 517. 561. 538. Medejina] *rkp.* Medeina.

Cić liposti jedne Elene
Troja, imena slavna svudi,
na se dovede i probudi
hitrijeh Grka plame ognjene. 545

Komu ženske žeļe opake
i naprave i raskošē,
komu vrha ne dođošē,
i ne biše štete od svake?

Žena zakon gdi je držala, 550
gdi je pogodaj ženski bio,
sve je štete uzročio
i početak bio od zala.

Mladica ova, nad sve ine
kažući se prika i vrla, 555
veće je našu mlados strla
zlijem zakonom sve brzine.

Koga rani ne lipota,
kad svoj pogled na nu svrne,
cić nesvijesnijeh žeļa srne 560
na pogubu od života¹.

A jeda se mladac koji
nađe u mjesti u ovomu
da u tijeku nu brzomu
i priteče i osvoji, 565

da, ko našijeh od žalosti
mladica je uzrok jedna,
tijek jednoga mladca vřijedna
bude uzrok od radosti!

Tko zna, da će jošte biti 570
spomenutje drago i milo
od zla, ke se nam zgodilo
s jedne žene na sem sviti.

Tko zna da će jošte doći
iz tuđega ovdi mjesti 575
vřijedan mladac s blage česti
da je u tijeku bude proći,

da ova običaj, ku svak slavi,
ne bude nam od dreseļa
od vječnoga neg veseļa 580
kako razlog hoće pravi.

KOR.

Nemoj, nemoj, o ļubavi,
dopustiti, da tve sile
samoj ovoj u dubravi
žalosne su i nemile: 585
ukaži se nami blaga!

543/545. *Otprije:*

svud sloveća Troja imena
bi od Grka užežena
kroz prijevare njih himbene.

546. i 548. Komu] *rkp.* Tkomu, ali je T *poslije od druge ruke dodano.*

554/560. *Otprije:*

Mladica ova s hude sreće,
kažući se prem nemila,
zakon je ovi postavila,
ki je uzrok naše od smeće.

Komu rajska ne lipota
izraniti srce bude,
gre nesvijesne cić požude...

561. na pogubu] *Otprije:* na pogube.

¹ *Poslije stiha 561. bilo je iznajprije:* Kor. Nemoj, nemoj etc. *pa onda pre-*
certano; tako i poslije stihova 517. 533. 570/573. Otprije:

Tko zna, da će bit kadgodi
jošte slatka uspomena
od ovega zla općena,
s jedne žene ke se zgodi.

AT DRUGI.

ŠENA PRVA.

PALADE božica.

Ja, božica plemenita
od kriposti i od znanja,
koju časte sva vladanja
i države segaj svita, 590
iz nebeskijeh zgar dvorova,
gdi je me stanje vjekovito,
slazim ovdí strelovito
po naredbi svijeh bogova,
da oslobodim mlados vrijednu, 595
narešenu mojijeh dara,
od ljubavi, ka je hara
po ugođaju nepravednu,
zašto u pomoć jedne vile,
da dubravu ovu oplijene, 600
ljubav smrtné, smrt ljubene
uzela je sebi strile.
One jednom, kad se u lovu
ljudi umrlijeh sadružíše,
ne staveć se učiniše 605
od oružja promjenu ovu,
er umorne na jednoj vodi
bjehu tihe san zaspale,
čijem sve zemlje bjehu ostale
u pokoju i u slobodi, 610
pak kako ih san ostavi
i još ih dobro ne rasvijesti,
i jedna i druga u nesvijesti
svoje oružje zaboravi:
tako ljubav zapañena 615
od hude se smrti odijeli,
da nevolnu mlados strijeli
smrtnijem lukom prije bremena,

a smrt s' strijelam ljubeníe /m
pođe stare postrijelati 620
i u ljubav užizati
razbludjene u nebrijeme.
Stvar bi po svijet zla ova bila,
da smrt huda koga strijeļa
pun razbludnijeh gori žela 625
a od ljubeníeh mre se strila;
nitko ne bi na sem sviti
veće biti mlad želio,
nu i svijet bi se privratio,
svak volio star bi biti. 630
Tim sam došla smrti hude
bludne oteti strijele iz ruka,
ljubenoga da iz luka
strílat čelad već ne bude,
zašto Apolu u ove stvari 635
privarit se ne da opeta,
odkli radi kraļa Admeta
jedan put je prije privari,
a on mudrosti svom velikom
drugi način nać ne može, 640
vrijednijem mladcim da pomože
od kriposti nasljednikom
i zasve je ljekar znani
nije moćan do vik vika
nać ljubenoj rani lika, 645
odkli i ñega ljubav rani.
A ljubav se s ovom vilom
sadružila i sastala,
da bi mlados prem sharala
sej dubrave smrtnom strilom. 650

587. plemenita] *Otprije* pripoštена. 590. *Otprije*: ke je kripoś svud hvalena.
639. *Otprije*: A on vječnom svom mudrosti. 642 *Otprije*: nasljednikom od
kriposti. 648/649. *Otprije*:

htjela u družbu zajedno stati
sasma mlados za sharati.

Ja bistrinom znanja moga
 načine sam našle znane,
 da nemila smrt ostane
 bez oružja luvenoga,
 a da ljubav hudoj smrti 655
 vrati oružje zlobno odveće,

od dubrave ove veće
 da ne bude mladost trti.

Apolo će tada moći
 ukazati sve kriposti 660
 i kripodne cvijet mladosti
 sloboditi i pomoći.

ŠENA DRUGA.

PLANINKO pastijer i DIVJAK satir.

PLANINKO.

Slidi tvu besjedu, Divjače, sad odi:
 što nam se još djedu Vukdragu dogodi,
 ko je primljen, nada sve ko je dobit on bio, 665
 i smjenstvo je li sve životom platio?

DIVJAK.

Ja sam reko, što Vukdragu
 danas će se dogoditi,
 er tko za šta ne ima snagu,
 ne ima o temu ni misliti. 670

Bjeh doteko prije nega
 družijem putom za gledati
 (kada dođe), kako će ga
 puk onamo dočekati.

Vidjeh svake tu čeladi, 675
 svak u ognju tu goraše
 luvenomu, stari i mladi
 ljubovnik se svak velašje.

Kada dođoh, objednaga
 uprašati svak me počje: 680
 „Što je, Divjače, od Vukdraga,
 ke mu stvari eknjenje uzročje?“

Spovijedat im bjeh počeo,
 dogodilo što mu se odi,
 tot ga vidim, gdi veseo 685
 u dubravu i on dohodi.

Kad ga čađam upaziše
 sijede vlase izmazana,

u smijeh on čas svi udiriše
 veli i mali sa svijeh strana 690

Svi rekoše: kuf se bijeli
 crna u vrana privratio,
 da bi vilu, koju želi,
 s crnom bradom pridobio.

On videći lijepu vilu 695
 zažari se ko žerava
 i zatrča nad svu silu,
 ku mu slaba staros dava.

PLANINKO.

Ko je, Divjače, ljubav bila
 ta negova izvan puta, 700
 tako kripod snaga i sila
 sva je bila nategnuta.

DIVJAK.

Atalanta tad za nime
 ne svijem tijekom počje teći,
 zašto znaše, da na vrime 705
 mogaše mu sveđ uteći,
 paka brža od sjevera
 trčati se hrlo uputi,

707. *Otprije:*

paka na svu svu brzinu

709/710. *Otprije:*

neka Vukdrag zna istinu,
 da je ne može pristignuti.

neka Vukdrag pun čemera
zna, da ne će pristignuti,

710

PLANINKO.
Jesu li ga za umrijeti
po zakonu osudili?

a on na vrat i na noge
sve što može poče tade
trčat, da od sile mnoge
natežuć se na tle pade.

Ona prista; čijem se on diže 715
i stignut mu se opet poda,
ali opet ga on čas stiže.
izvrsnostim brza hoda,

a on tada izdno peta
poče iztezat svu brzinu 720
i od velike sile opeta
rasplušti se i ukinu.

Petkrat pade, petkrat tada
po ktjenju je ne priteče,
a ona, ko je jaka i mlada, 725
on čas opet nemu uteče.

I da duga ma besjeda,
ko je i Vukdrag dug, ne bude:
na svrhu ona dođe ureda
a on istrati zaman trude. 730

PLANINKO.

Ja cijenu je tu velika
na negovo to trčanje
bila od svijeh treska i vika
i rug velik i smjejanje.

DIVJAK.

Ne bih mogo viku izrijeti, 735
ki su od nega ruzi bili.

DIVJAK.

Vas puk poče tad vikati:
„Da se prosti, da se prosti 740
nemu život, dosta plati,
što istuče stare kosti!“

Tim na molbe puka svega
na smrt sudci mudri i znani 745
osuditi ne ktješe ga,
da za veći rug se hrani.

PLANINKO.

Da reci mi, jeda uteče
iz dubrave Vukdrag tada?

DIVJAK.

Odijeli se on najpreče
od velike tuge i jada. 750

PLANINKO.

Da za nega nije ljubiti,
dobro ga si ti svjetovo.

DIVJAK.

Nije htio svjete me primiti,
neg me jošte nahrtovo.

Neka nim se svi tamaše 755
sred dubrave, brate, ove:
vratimo se mi na naše,
koje hvali svak nam, love.

721. Taj je stih ispravljen, ali kako je ispravak zamrčen, sva je prilika, da se pjesnik premislio pa ostavio kako je bilo. 724. Otprije: po hotjenju ne je stignu. 726. Otprije: oni čas mu opet smignu. 732. negovo] Otprije veliko pa ispravljeno istom rukom. trčanje] Otprije trčanje. 734. smjejanje] Otprije smjejanje. 735. izrijeti] Otprije izriti. 737. umrijeti] Otprije umriti. 754. nahrtovo] rkp. nahartovo. U Stuličevu se rječniku objašnjuje nahrtovati s. v. hrto-vati: strapazzare, insultare, ingiuriare; vexare, insultare, iniuriis afficere. Ispor. Akad. rječnik s. v. hrto-vati.

ŠENA TREĆA.

HIPOMENE.

Ah sad poznam, bez razloga
da pokarah ljudi one, 760
pod ljubene ki zakone
stavljaju se mjesta ovoga.

Nijesam vidio plate prije
pripravljene dobitniku;
nijesam vidio rajsku sliku, 765
koj pod nebi slike nije;

nijesam vidio čiste prame,
koje zlato nadsivaju,
kako lijepu pokrivaju
ne snježano bijelo rame; 770

nijesam vidio zrak veseli
usred vedrijeh svijetlijeh oči,
gdi sja sunce od istoči,
odkli ishodi sveđ dan bijeli.

Nu što stojim veće odi 775
ter ne kušam moju sreću,
dobit lijepos od svijeh veću,
ka ljepote sve nadhodi?

Kako ja bih miran bio,
ko pokojan u životu, 780
kad bi rajsku ne lipotu
u brzini pridobio!

Nije na svitu sliku dražu
satvorila narav blaga:
višni onezijeh zgar pomaga, 785
ki hrabreno srce kažu.

Stravljen mladac, o bogovi,
utječem se vašoj moći,
bez vaše se ja pomoći
ne ću stavit na tijek ovi! 790

ŠENA ČETVRTA.

VUKDRAG satir.

O ljubavi huda i prika,
veomi si se postavila
mene stara ljepše od vila
učiniti ljubovnika,

a ne dat mi pak jakosti 795
ni onu moju prednu snagu,
da pritečem vilu dragu
punu uresa i liposti.

Kako udi crv sjemenu,
pticu veska kao zaplete, 800
ko grad klasju vrle smete,
ko cić suše loze venu:

tako i s tebe čovjek vene,
ki je zapleten u tvoj uzi,

i sveđ plače, cvili i suzi 805
cić liposti tašte žene.

Ah da mjesta sred ovoga
koji tvoj te grijeh iznese,
da se moj gniv na te otrese
ka si od vaja uzrok moga, 810

poznala bi moje sile,
o nakazni puna smeće,
i da su oštiriji vele veće
moji rozi neg tve strile!

Ah s ljubavim i ti, prijeka 815
o naravi prem ohola,
što mi poda ti napola
hip od koze i od čovjeka,

773. sja] rkp. sia, koje se može čitati i sija. 794. učiniti] rkp. učini ti, ali prema 795. mislim da treba čitati učiniti 798. punu] rkp. pun; ispor. bi-lješku k stihu 174. 807. ovoga] Otprije ovega, koje je ispravljeno, pošto je promijenjen stih 810. koji je naprije glasio: koja mi si kriva od svega. 818. rkp. hip. mj. kip

odkli meni ti si dala
dva obličja na sem sviti, 820
da daj svega satvoriti
divju me si kozu imala,
er danaske da sam bio
divja koza vas u hipu,
u brzini vilu lipu 825
zaisto bih pridobio.

Ali hoćeš ti tvojima
da se ljudi djelim čude,
er ko zdvora čovjek bude,
ali od kože pamet ima. 830

A jednomu mjesta ovega,
bivši kozje on pameti,
jednom daše razumjeti
moć ga učinit kozom svega.

A i medvjedi a i vukovi 835
sada na me naripite
ter me svega razdrpите,
omrzo mi je život ovi!

Poć ću u ovemu naći grmu
(da me izije) ku zvijer hudu, 840
i ako je nać ne budu,
slomiću se niz hrid strmu.

A ti, brate moj, ostani
u ovemu sada mjesti

sam bez mene, s dobrom česti 845
da te nebo od zla obrani.

Vijenac ovi, ki veselo
svih zelene sred ravnine
i, da u meni lijepos sine,
postavih ga na me čelo, 850

na roge ga tvoje stavļam;
sviroka ti jošte ova,
koju bog mi Pan darova,
na dar budi, tebi je ostavļam.

Još ti ostavļam masti ove, 855
kijem se neke vile maste,
ovijem lice, ovijem tmaste
mažu prame sveđ njihove.

Jutroske sam i ja lice
ktijo ovezijem namazati 860

za ljepši se ukazati
drazijem očim me diklice,
ali ljubav, koje plame
slideć na ovi tijek se stavih,
da se izmazat zaboravih, 865
tać pospješno potuka me.

S tijem ostani sred livada
ovijeh, zašto već stravļeni
omrzo je život meni
od velike tuge i jada. 870

824. *rkp.* u hipu *mjesto* u kipu. 839. Poć ću] *rkp.* Pochiu. 847/850. *Otprije* je bilo ovako:

Vijenac ovi, ki sam svio
jutros cvijeća od svakoga
i prije tijeka smionoga
na mu glavu postavio, —

pa onda ispravljeno dva puta, i to prvom ovako:

Vijenac ovi, ki veselo
od razlika ja svih cvitja
i jak mladac sred prolitja
postavih ga na me čelo —

a drugom kao što je gore u tekstu. 859. *Mjesto* lice bilo je *otprije* ktio, a prema tome 860. *mjesto* ktio bilo je lice. 862. *Otprije*: vili ku sam obļubio. 868/869. *Otprije*:

ovijeh, brate; ja ću otiti
niz strmu se hrid slomiti.

870. *Taj je stih ispravljen ovako*: s rane, ku mi ljubav zada, ali se pjesnik predomislio pa prebrisavši ga ostavio kako je i bilo.

ŠENA PETA.

HIPOMENE.

Hvala t' budi na lijepomu
daru, božice od ljubavi,
pravo je, da te u ovomu
mjestu hvali svak i slavi!

Hvala i tebi, slavni bože 875
o Apolo, koga kripos
uputi me i pomože,
ko ću rajsku steći lipos!

Ti me nauči tvojom moći
vlas božice molit slavne, 880
ke hitrine i pomoći
mojijem želim nađoh spravne.

Naučitelim pod takijema
ku stvar ne bih učinio,
jošte višnjem k nebesima 885
slobodan bih poletio!

ŠENA ŠESTA.

ZELENKO i HIPOMENE.

ZELENKO.

U mislijeh si, Hipomene,
koje u sebi sam razbiraš;
kako trudan znoj utiraš,
od ljubavi strah je mene! 890

HIPOMENE.

Ako se i znojim, znojim se od truda,
a zla se ne bojim ljuvenijeh požuda,
er ufam, želeći s velikom radosti
što žudim, i steći snagom me mladosti.

ZELENKO.

To i tebe uhvati vez smione ljubavi, 895
da hoć smrt iskati u ovoj dubravi?
Nijesi li viliine sagledo brzine?

HIPOMENE.

Drugo su rajске ne liposti jedine
dostojne u platu najvećem trudenju
pri srebru, pri zlatu, pri dragom kamenju. 900
Odlučih i ja poč moju čes kušati,
jeda mi bude moć dragu vilu imati.

ZELENKO.

Mladiću, s tjeranja smrtnoga ne izgini,
vjeruj, nije ufanja uteć ne brzini.

878. lipos] *Otprije lijepos.* 886. slobodan bih] *rkp.* slobodnih. 897. Nijes li] *rkp.* Njesili, a na mjestu, gdje je J, zapisano je istom rukom i malo i; ja mislim, da je najprije bilo napisano Jesili pa onda ispravljeno u Njesili. Mjesto viliine trebalo bi slika radi (u stihu 898. rajске) da bude vilinske.

HIPOMENE.

A gdi je hitrina jednoga, ki ľubi, 905
jeda i ne brzina kadgodí izgubi.

ZELENKO.

Umrle nije moći, ka je će stignuti.

HIPOMENE.

Bog me će pomoći. Ti mi zla ne sluti!

ZELENKO.

Nije pamet ni boga životom kušati.

HIPOMENE.

Pomaga svakoga bog; ja ću ufati. 910

ZELENKO.

Ako sit sam se s nebi bude bog kigodi
ter krila da tebi prem, da te slobodi,
ispunit moć tako tvoju ćeš požudu,
mladiću, inako sve žudiš zaludu.

HIPOMENE.

Ili mi da krila, kojijem ću brži bit, 915
ili što, čijem vila/ekni, ja ću pridobit.

ZELENKO.

Neg ako ľuvena stril srce ne rani,
da hoće stiżena bit, želiš to mani.

HIPOMENE.

Danu ako ne ruka istu nu ustavi,
ne strila iz luka sione ľubavi, 920
ne će li ćudna stvar, Zelenko, bit ova?

ZELENKO.

Mali imaju taki dar od višńijeh bogova.

HIPOMENE.

Netom plam ľuveni oćutjeh u sebi,
side bog sam k meni Apolo zgar s nebi

915. kojijem] *Otprije* kijem. *Postije* brži bilo je *otprije* još i ja.

i reče mi: „Upravi moljenje za trud tvoj, 925
o mladče gizdavi, božici luvenoj!“

Ja taj čas ktjeh uzet veomi veselo
mudroga boga svjet i stavih u djelo.

Ne dobro molbe rih, rajskoga uresa
božicu zamjerih, gdi slazi s nebesa, 930
koja me naučila, ko ne će ubjegnūt
prilijepa ma vila, ko li ću ju stignūt.

Vidio sam trenutje sunčanijeh od oči
i od usti maknutje, koje glas uzroči.

Glas reče od raja: „Ne svrni pogleda, 935
ne ustavi stupaja, hodi, hod' naprijeda,
imaćeš, imati, što srce tve žudi
i ne će ostati bez plate tvoji trudi“.

Sa glasom svijetli zrak iz oči ne sinu
a u moje dođe mrak, i ona me već minu. 940

Ja kako progledah, sam osto budući,
nađoh se gdi predah od straha znoj trući.

ZELENKO.

Čini se pameti, kada strah očuti,
sve očito vidjeti i tegnut i čuti,
a otole pak djelo ni malo ne izlazi 945
što ti se prizrelo, a ništa ne upazi.

HIPOMENE.

Rajska mi vedrina pak posta u svijesti
i u prsijeh tišina nebeske od česti,
a srce veselo ufanjem, da ću moć
svijeh žela na čelo vrednostim mojom doć. 950

ZELENKO.

Tebi se štogodi, djetieću, prizrelo
u podne na vodi i u zlo te zavelo.

HIPOMENE.

Ja sam ju sam mojim očima vidio.

ZELENKO.

Ali se ja bojim, da si to sve snio.

945. otole] *rkp.* od tole. 948. tišina] *Otprije* hitrina.

HIPOMENE.

Nijesam spao.

ZELENKO.

Ni javi što gledaš među ino, 955
 ne drži u glavi tvojoj sve istino;
 er mnokrat čovjek mni, kako se spovijeda,
 što misli (ko kad sni), očima da gleda,
 a često postave požude velike
 čijegod sred glave zamjerne prilike, 960
 i mnokrat mi sami bogove činimo
 našijema želami, ke naglo slijedimo.

HIPOMENE.

Ne ćeš tijekom razlogom me žele ljuvene
 ugazit! Pođ s bogom za sada od mene!
 Ja dragu izgledam ljuveno goreći, 965
 koju ću besjedam smionijem zateći.
 Ti dođi vidjeti, gdi ću ja bez krila,
 Zelenko, letjeti za jednom od vila!

ZELENKO.

Bez krila ko leti, samo ako poprši
 u ludoj pameti, do mala vrat skrši. 970
 Ikaro i s krili proč svjetu očinu
 smionijem svojijem dili leteći poginu.

HIPOMENE.

Dosta već besjeda! Nu moje na ruke
 ovamo pogleda: vidiš tri jabuke?

ZELENKO.

Vidim, ter što za to? Ne ćeš tijekom stupaje 975
 ne stignut; za zlato ništa ona ne haje.

HIPOMENE.

Nije se hajala ni Prokri: kušana
 ali se pridala, nije vele još dana.
 Vjeruj mi, na svijeti ovacijem darovi
 i ljudi i sveti taže se bogovi. 980

A na što jadni glad od zlata ne usili
umrljih?

ZELENKO.

Još si mlad, nijesi ovoj vješ vili.

HIPOMENE.

Malo je tih vila, ke zlato ne žude,
od zlata kijeh sila pridobit ne bude.

Kad zlato vidi ona, gdi no sja na travi, 985
od tijeka smiona to da se ne ustavi?

Tijem ću ja kušati, hoću li ku pomoć
od zlata imati.

ZELENKO.

Ne umri samohoć,
nemoj se navesti od česa pak ne ćeš
moć nikako izljesti, zasve da hotjećeš. 990
U srcu nikako ne mogu miran bit,
da ćeš ti moć tako tu vilu pridobit.

HIPOMENE.

Ti sumniš opako, a zaisto cijenim ja,
da ova vil svakako danas će bit moja.

ZELENKO.

Jeda ti višna vlas tu sreću udijeli, 995
da imaš sve danas, što srce tve želi!

ŠENA SEDMA.

ZELENKO sam.

Nije čudo, da ovako
dubrava ova lijepa vene,
er svi mladci ko Hipomene
svoje želenje slide opako. 1000

U pogledijeh taštijeh vila
svi isprazno svoje dni traju

a starijeh se malo haju,
nih spomena nije im mila.

Poć ću sada svjetovati 1005
mladca ovega i opeta,
da prihudu smrt ne sreta,
da ne bude š nom trčati.

ŠENA OSMA.

MRKOJE satir, sin Vukdragov.

Jutros, o ma česti huda,
iz puste se diže gore 1010
ćaća Vukdrag prije zore
i otide, ne znam kuda.

Obišo sam sve livade
i sva sela naponase
i još ne znam, kud se ukrade, 1015
kuda sam li odskita se,

985. sja] rkp. sia, koje se može čitati i sija. 1005. Poć ću] rkp. Pochiu.

er običaj nije negova
nikudi se odijeliti,
što ga ki god od sinova
ne uzbude sadružiti.

1020

Na drugu sam ja Vukića
poslo stranu, da ga on nađe,
i Medoja, zašto srića
sveđ pomaga u ovo mlađe.

Od truda se ja sam veće 1025
tolikoga umorio
ištući ga, i, što je veće,
nijesam ništa još izio,

a trbuh mi reži i buči,
glad u sebi taki čuti,
er me narav ma nauči
dobro jesti i pinuti.

1030

Neka ini svi nastoje,
na ke oni hoće stvari,
a srce ti hlepi moje
gdi se peče, kuha i vari.

1035

Kogod lovi gorske zvijeri,
kogod taštu vilu ľubi,
nebo i zemľu kogod mjeri
i najposlije svijes izgubi: 1040

zvijeri lovim ja pitome,
pretilu ovcu, ovna dobra:
to su lijepe moje mome,
to moj život slijedit obra.¹

Još mi je kapľa dobra vina 1045
draža neg sve srebro i zlato,
na sem svijeti ni stvar ina:
poteže me narav na to.

Nu u ovemu ovdí mjesti
što već stojim ja zaludu 1050
tere želim što izjesti,
da me žeľe veće budu?

Poć ću ovijeh sred livada,
da izijem, što ukrasti,
poslije ga iskat, er od glada 1055
bagoće mi sad će pasti.

ŠENA DEVETA.

MEDOJE, VUKIĆ, MRKOJE

satirići i sinovi Vukdragovi.

MEDOJE.

Mrkoje, a ne znaš, kuda se odskito
jutroska ćaća naš, ne bivši nas pito?

MRKOJE.

Kud jeda po sreći našli ste nega vi?

MEDOJE.

Pošo je on teći, u ovoj dubravi. 1060

1024 ovo] *Otprije* ovoj.
sano ovo :

¹ *Za* tijekom bilo je *otprije* pa onda *prebri-*
Za težijem pođem paka
dobrom mjerom izmjeriti
dobra vina pet služaka (*rkp.* slusciaka, *ispor.* s. 1865)
veselo ih ter popiti.

1045. Još mi je] *Otprije*: Meni je. 1053 Poć ću] *rkp.* Pochiu. 1056. bagoće]
rkp. bagoće; ta je riječ poznata samo iz *Stulićeva rječnika*; (*ispor.* *Akad. rječnik*
s. v. bagoće) a govori se još i sada u *Dubrovniku*.

MRKOJE.

On teći? Medoje, vele mi hoćeš rit!

MEDOJE.

Imaš znat: teko je i osto pridobit.

MRKOJE.

Vukiću, što praš ti?

VUKIĆ.

Istinu govori.

MRKOJE.

Što ćemo činiti! Čaću smrt umori!

VUKIĆ.

Mrkoje, ne cvili, staroja vidješe, 1065
život mu tijem mili uzeti ne ktješe.

MRKOJE.

Ah česti opaka! Nu tko vam to reče?

VUKIĆ.

Sreli smo Divjaka za zvijerim gdi teče,
on nam je reko sve i da se sramotan
iz ove dubrave dijelio ovi dan. 1070

MRKOJE.

Hodmo ga sred gaja iskati ureda,
velika od vaja da sebi smrt ne da.

Ali je sad boļe, da štogod izijemo,
dobre ga da voļe poslije ištemo.

Tim hodmo gdjegodi, ko je naša običaj, 1075
ukrasti štogodi, da izijemo zajedno.

VUKIĆ.

Daj

hodmo, ali ti nemoj sve tebi uzeti,
kako je nauk tvoj i ko svedč činiš ti.

1073. Ali je] rkp. Alie, koje bi se moglo čitati i al je, ali treba čitati kao što je gore u tekstu, da bude u stihu na broj slogova. 1078. je] rkp. nema.

ŠENA DESETA.

ATALANTA i KOR vila.

KOR.

Proslavimo, druge mile,
sred dubrave lijepe ove 1080
diku i ures mlade vile,
koja svudi slavna slove,
ke je lipos svud hvaljena!

Zora ovako jutros mila
kad izvede danak bijeli,
lijepijem cvijetjem pram veseli
razbludno je naresila.

KOR.

Pravo je, da ove sve livade 1105
čestitijem se vijencem krune
i od srca tvoga sade
da željenje sve ispune
i zora se cvijećem uresi.

ATALANTA.

Brzinom sam pridobila
vele mojijeh ljubovnika 1085
i za ures mojijeh dika
vijenac ovi još dobila.

Ja sam brža od vjetara,
nije nitko brži od mene,
ovezajem su narešene 1090
me ljepote s nebi zgara.

ATALANTA.²

I odkli veće nije nikoga, 1110
koji sa mnom smije trčati,
zvijeri gorske potjerati
sred mjesta sam došla ovoga.

KOR.

Tebe višnji zgar s nebesi
neizbrojnijeh mnoštvom dika,
Atalanta lijepa, uresi:
ljepota je tva velika 1095
a brzina puna hvála.

A da odkuda hoće iziti
brzi jeljen trka plaha, 1115
potekla bih ja bez straha,
da ga budem ustriliti!

KOR.

Bole je, da se tve brzine
za košutam kažu dike.
Tjeraj zvijeri od planine 1120
a ne stiži ljubovnike:
dosta ih si pridobila!

ATALANTA.¹

O livade, sad veselo
drobnijem cvijetjem procaptite
ter mi od cvijetja vijenac svite,
da uresite moje čelo! 1100

ŠENA JEDANAESTA.

HIPOMENE i ATALANTA.

HIPOMENE.

Nuti ko s družbom gre,
lukom se zabavlja
a tkogod za nu mre, 1125
na pamet ne stavlja,

1083 Taj je stih još jednom napisan pa onda zagrađen. ¹ U rukopisu je griješkom izostavljeno Atalanta, a nema sumnje da Atalanta govori stihove 1097/1104. i 1110/1117. ² U rukopisu je griješkom izostavljeno Atalanta; ispor. poviše pod¹

i cijeni, da nije nikoga ovdí već,
slobodno ki smije š nom brzijem tekóm teć.
Poć ću je zateći smionijem riječima,
da sa mnóm i još teći dođe, ako srce ima. 1130

Zaman ti je sva pohvala,
djevojčice izabrana,
što sred ovijeh tijekom strana
zločeste si dobivala.

Hod se sa mnóm natjecati, 1135
i ako budeš pridobita
od ovako plemenita
mladca, ne ćeš za zlo imati!

Potištena nijesam roda,
meni je otac Megareo, 1140
němu Onkesto, koga izveo
na saj svijet je kralj od voda.

Praunuk sam slavna boga,
ki valovim zapovijeda, 1145
nijesam izrod od pradjeda,
svud sam poznán i od svakoga.

I ako od tebe pritečena
ugledaš me s česti prijeko,
bit ćeš slavna po sve vijeko
rad dobíta Hipomena; 1150

ili ako te on priteče,
svakako ćeš slavna biti:
ne moš sa mnóm neg dobiti
slavu, viku ka ne utječe.

ATALANTA.

Kigod zloban od bogova 1155
mladcu ovemu poda svjete
i dovede u mjesta ova,
da prihudu smrt susrete.

Poznati je, lijepos svaka
da je od něga zavidjena, 1160
pokli hoće da ovaka
mlados svene prije vremena.

Nije taka ma ljepota,
da od ovako plemenita
s pogibijom od života 1165
mladića se prosi i pita.

Ah! stvar ova ne malahno
srce moje muči i smeta,
što je dijete još mlađahno,
što još ima malo ljeta. 1170

Odijeli se, Hipomene,
dokli ti je dano, odili,
umrijeti ćeš, ne išti mene,
ne izgubi život mili!

Ma je udadba prem nemila 1175
ktjej tu misao ustaviti,
s tobóm će se svaka vila,
ka je spametna, sadružiti

HIPOMENE.

Slatka dušo, dali od tvoga
uresa ću se odiliti, 1180
dali ću ovdí srca moga
velik dio ostaviti?

Dobro, dobro stoji meni
za te, draga ma radosti,
ili život oć ljubłeni 1185
ili steći tve liposti.

ATALANTA.

Vidio si tvojjjem očima
koliki su smrt primili.

HIPOMENE.

Ti od tega misao ne ima,
moj životu dragi i mili! 1190
Neka budem ja umriti,
a da stečem tvu ljepotu!

ATALANTA.

Čin, što hoćeš, ja misliti
ne ću o tvomu već životu.

Mladče, srce tve pod nebi 1195
što ne može steći, žudi:
zašto tako mladu tebi
život isti tvoj dotrudi?

HIPOMENE.

Ne ovi jedan neg stotinu
da života ja imati 1200
budem, lipos tvu jedinu
stavlo bih se sved iskat!

ATALANTA.

Ah! dali će ovi umrijeti,
koji mene dvori i lubi? 1205
Sa mnom žudi ki živjeti,
to da život svoj izgubi?

Nu ja što ću kriva biti,
ako izginut on uzbude?
A da hoćeš ustaviti, 1210
mladče, plahe tve požude,
ili kako s tom plahosti
moje svjete ne ćeš čuti,
brza tijeka izvrsnosti
a da hoć me pristignuti!

HIPOMENE.

Ne brini se, dušo mila, 1215
radi moga ti života:

da me od smrtnijeh nije strah sila,
dostojna je tva lipota.

ATALANTA.

Hodi, hodi, tvoje ime
pokli hoćeš da se stavi 1220
i da bude među onime,
ki umriše cié ljubavi!

Odonud ćeš sa mnom teći
i kušati sreću tvoju.
Jedali se moš odreći? 1225

HIPOMENE.

Ne, ne, dragi moj pokoju!
Ne odrekoh se ja nikada,
da smrt ovdi dođe ista 1230
i reče mi: imaš sada
sred ovega umrijet mista!

Nije mi tvoje svjetovanje,
djevojčice, od potrebe,
veliko je moje ufanje,
da ću brži bit od tebe.

ATALANTA.

Pokli se ufaš, a ti slidi! 1235
Ah odveće česti prike,
koja zlobi i zavidi
na ovake ljubovnike!

ŠENA DVANAESTA.

RADMIO i TRATORKO i KOR pastijera.

RADMIO.

O družbo, zaisto neprava zakona,
kijem ovo sved mjesto smrt hara siona! 1240
Nije stvar hvalena, nije pravo, ki lube,
da prije bremena život svoj gube

1194. o tvomu] rkp. od tvomu. 1197. mladu tebi] rkp. mlad v tebi, koje bi
trebalo (osobito poradi v) čitati mlad u tebi, ali mislim, da je to pisarika pogrješka.
1230. mista] rkp. mjesta. 1242. svoj] rkp. sve Da nije pogrješno napisano
život mjesto živote?

I ako se zgodi vik, za službu da vernu
zatravljen ljubovnik smrt primi čemernu,
o družbo, to je dilo bilo izvan načina 1245
i sasma nemilo i vrlo nad sva ina.

Nije pravo nikako, Atalanta izbrana,
nemila da je tako tva lipos sunčana!

I još lijepijeh vila jes u ovoj dubravi,
ljepote kijeh ures svak hvali i slavi, 1250

koje onijem, ki ih lube cié slike jedine,
na take pogube stavlat se ne čine
i zasve te lijepe srca su kamena,
zrakom te okrijepe pogleda ljuvena.

Ti zakon postavi: tko gleda i lubi 1255
tva lipos, s ljubavju da život izgubi.

TRATORKO.

Krivo oni imaju, Radmile, ki lube,
zašto se stavljaju na take pogube.

A ona je vidjela, nesrećna da će bit
s ljubavim, tim ktjela zakon je taj stavit. 1260

Danu ako višna vlas s nebeskijeh visina
dopusti, da danas ne izgubi brzina,
ko meni izrana u ovoj dubravi
svijetloga prije dana jutros se objavi,
ne bi li stvar bila zamjerna nad sve ine, 1265
da je brža od vila dobita s brzine?

RADMIO.

A da se to zgodi, što milos tva veli,
Tratorko, da odi svane nam dan bijeli!

Er odkle smrt prijeka hara ovu dubravu
po tomu od tijeka zakonu nepravu, 1270
može se pravo reć, da sunce ne siva
ni svijeti u noj već, ni bio dan svaniva.

Nemoj nas tim veće u sumni držati,
glas take od sreće radi smo svi znati.

TRATORKO.

Jutros prije neg zora izvede bijeli dan 1275
zelena kod bora bjeh zaspo tihi san,

kad eto s nebesa u jasnoj vedrini
 sunčana uresa svjetlos se učini,
 dubrava sva sinu i oko ne luži oni,
 jak noćnu kad tminu bijela zora izgoni. 1280

Tim začuh ovi glas: Raduj se, pastiru,
 nemili er danas zakoni umiru,

Atalanta izbrana od mladca čestita
 sred ovijeh bit strana danas će dobita.

I neka još znate, za djela komu ova 1285
 da hvalu imate od višnijeh bogova:

Apolo mladcu tom nauke će dat znane,
 da danas brzinom dobitnik ostane.

Čuh ovo, i on čas s tijem ođe me tihi san
 a zora bješe prem izvela bijeli dan, 1290
 po listju pršahu vjetrici svud blazi
 ter milo gledahu, gdi zora izlazi.

Tim, družbo, pravo jes, da se od nas proslavi
 znanoga boga ures u ovoj dubravi:

svak zovi na pomoć Apola slavnoga, 1295
 velika koga je moć sred svita ovoga!

KOR.

O Apolo mudri i znani,
 slavni sinu boga Jova,
 o nad svjema bože izbrani,
 razveseli mjesta ova, 1300
 razveseli i razvedri!

o nad svjema bože izbrani,
 razveseli mjesta ova,
 razveseli i razvedri!

RADMIO.

Ti umiješ tvojom moći 1315
 i bistrinom znanja tvoga
 hudoj sili vrha doći
 od zakona nemiloga.

TRATORKO.
 Ne daj, ne daj hudoj smrti,
 da sveđ mjesti u ovomu
 vrijednu mlados bude trti
 po zakonu nemilomu! 1305

Slavna mladca veće uputi
 i nauk mu poda istini, 1320
 neka umije pristignuti
 lijepu vilu u brzini!

Dosta svoje vlasti ukaza,
 dosta ukaza svoje sile
 sunčanoga cić obraza
 Atalante, lijepe vile.

KOR.

KOR.
 O Apolo mudri i znani, 1310
 slavni sinu boga Jova,

O Apolo mudri i znani,
 slavni sinu boga Jova,
 o nad svjema izabrani, 1325
 razveseli mjesta ova,
 razveseli i razvedri!

TRATORKO.

Ktjej ispunit naše žeļe,
bože slavni od kriposti,
žuđeno nam daj veseļe, 1330
veseļe nam daj radosti;

zatravļene ļubovnike
smrtne od sile veće izbavi,
da dubrava ova u vike
tvoje ime hvali i slavi; 1335

ktjej nas veće sloboditi,
vječni mladče, smrti od hude,
daļ, da mladac plemeniti
tijekom vilu dobit bude!

KOR.

O Apolo mudri i znani, 1340
slavni sinu boga Jova,
o nad svjema bože izbrani,

razveseli mjesta ova,
razveseli i razvedri!

RADMIO¹.

Hodmo veće, družbo mila, 1345
hodmo odovle već najpreće
gdi brzinom lijepa vila
ļubovnike svoje pritječe!

Hodmo vidjet, jeda dođe
s nebi mladac odlučeni, 1350
da Atalantu tijekom prođe.
komu višna vlas namijeni!

KOR.

O Apolo mudri i znani,
slavni siu boga Jova,
o nad svjema bože izbrani, 1355
razveseli mjesta ova,
razveseli i razvedri!

AT TREĆI.

ŠENA PRVA.

NEPTUN, bog od mora.

Ja kralj slavni morskijeh voda,
kijem okolo zemļu obhodim,
u ova mjesta sad dohodim, 1360
gdi čestita sja sloboda.

Poznam lijepe ove kraje.
ke ne tlači sila huda,
kijijeh slava leti svuda
a neumrlo ime ostaje, 1365

kijijeh ja u obranu
neprijateljske razbih plavi,

kijem se kogod zaman stavi
podložiti ovu stranu.

Poznam kitne jele ove, 1370
neuveute poznam bore,
kijijeh mnoštvo mnokrat plove
valovito moje more.

Oko ovezijeh kraja izvode
tance moje lijepe vile, 1375
zašto i nima posred mile
drago je trajat dni slobode.

¹ U rukopisu je griješkom pisarskom izostavljeno Radmio, a nema sumnje da stihove 1345/1352. govori Radmio. 1352. komu] tako je u rukopisu. Da nije ko mu? 1361. sja] rkp. sia, koje se može čitati i sija. 1371. neuveute] rkp. uenenute. 1377. je] rkp. nema je.

Nije otoka, nije vlake,
nije luke, nije krajine,
ka slobodi nad stvari ine 1330
ne podava hvale svake.

Nu što brojim neizbrojne
cđi veće časti i dike
od slobode po sve vike
slave i hvale svijeh dostojne? 1385

Sred ovijeh sam došo strana
radi unuka Hipomena,
od koga će pritečena
Atalanta bit izbrana,

kojoj nebo zgara prijeti 1390
čes nemilu s vjerenikom,
cić ke svojijem ljubovnikom,
koji je ištu, ktje se oprijeti.

Ja ću učinit mojom moći,
kojom nijesam mañi od Jova, 1395
da ne slidi sreća ova,
da sve mirno bude proći.

Još na način teškijeh gora
da znam vale učiniti,
jošte da se znam služiti 1400
zlijem nakaznim siña mora,

ke Tezeu dah slavnomu
Hipolita da pogubi,
koga bludna Fedra obľubi
skoro protiv srcu momu, 1405

ali kletva prem nemilo
po pakľenu strašnu riku
kroz svu silu priveliku
zaveza me na to dilo.

Ne ću podnijet ja nikako, 1410
da se priko zlo dogodi
Hipomenu momu odi,
ki dostoji dobro svako,

nego s blage neka česti
pun čestitijeh mladac želja 1415
od radosti, od veselja
sebi i ovemu bude mjesti;

dobrom, ne zlom er dostoje
bit plaćena djela slavna,
i da im je sveđ čas spravna: 1420
kripos prosi hvale svoje.

Ja ću hitro nastojati
Hipomena pomoć moga,
usred mjesta da ovoga
bude mirno dni trajati. 1425

1382/1385. *Otprije je bilo:*

Nu što krsnam veće odi,
neizbrojne brojeć časti,
koje višñi svojom vlasti
daše slatkoj zgar slobodi —

pa onda ispravljeno izmegju stihova ovako:

Nu što brojim neizbrojne (*zapisano dva puta*)
odi veće časti (*otprije slave*) i dike

a napokon je i to precrtano, pa sa strane napisano kao što je gore u tekstu.
1390. prijeti] *Otprije priti prema stihu 1393., koji je glasio: zlu ugodaj ktjej (sic!)*
staviti. 1396. *U rukopisu je zapisano ovako: da ne slidi, sreća ova da sve...*

1407/1408. *Otprije je bilo ovako:*

od pakľene strašne rike,
sile i moći ka je velike.

1418/1420. *Otprije je bilo ovako:*

er hvaljena bit dostoje
djela slavna i hrabrena,
ne ostati zlom plaćena....

ŠENA DRUGA.

MRKOJE, MEDOJE i VUKIĆ.

MRKOJE.

Ah nesrećo huda odveće!
Ćaća Vukdrag naš izginu,
nemila ga zvijer raskinu
za žalosti naše i smeće.

Huda ga je srda izjela, 1430
nađoh kosti izgłodane
u dubravi pustoj, grane
u gustini ka je saplela.

Bilezi su prem očiti,
pravu istinu vajmeh! kaže 1435
sviroka ova, ka ne laže,
boga Pana dar čestiti.

Vaj, vaj, ćaća! Kud otide
tvojijeh dražijeh bez sinova,
da te živa mjesta ova 1440
i oči naše već ne vide?

Što su ovoj u dubavi
život tebi tvoj prostili,
gdi te teći stara usili
plam goruće od ljubavi, 1445

kad te je sada srda vrlo
sasma huda i nemila
u rasrǒbi razdrpila
i rastrgla i proždrla!

Vaj! što ćemo sad bez tebe, 1450
ćaća dragi, na tom svijeti,
nesrećnikom er živjeti
nije nam veće od potrebe!
Sada puste iz planine
ovdi izidi zvijer srdita, 1455
da se i nami još počita,
da nas razdrpi i raskine!

MEDOJE.

Ne é me veće, ćaćko mili,
u sviroku tvoju učiti,
ku ti bog Pan da, sviriti, 1460
tvoj te Medo plače i cvili!

VUKIĆ.

Ne ćeš, dragi ćaćko, tvoga
veće učiti ti Vukića,
ko ée u krađu od kozlića
it bez straha nijednoga! 1465

MRKOJE.

Bez tebe smo, ćaća, ostali
kako stado bez pastijera,
ke nemili vuk otjera,
kada gladan nañ navali.

ŠENA TREĆA.¹

DIVJAK, MRKOJE, MEDOJE i VUKIĆ satiri.

DIVJAK.

Što cviliš, Mrkoje? Ustavi, ustavi 1470
cviljenje to tvoje u ovoj dubravi!

1433. saplela, koje bi se moglo čitati i zaplela. 1451/1452. *Otprije je bilo ovako:*
ćaćko (*rkp.* chiacko) dragi, učiniti,
zašto živjet na ovom sviti...

1458. ćaćko] *rkp.* chiacko. 1462. ćaćko] *rkp.* chiacko tvoga] *Otprije:* učiti.
1463. učiti] *Otprije:* tvoga. 1464. ko] *rkp.* tko, ali po smislu treba da bude
ko (kao, kako) 1465. *Otprije:* bez nijednoga straha iti.

¹ U rukopisu je sav taj prizor prekrizhen; uzroka tome nijesam mogao naći,
pa sam ga zato ostavio u tekstu.

MRKOJE.

Ćaću je našega, Divjače, zvijer vrla
 sred mjesta ovega nemilo proždrla;
 sviroku i kosti našli smo sred gaja:
 cié tega žalosti puni smo i vaja. 1475

DIVJAK.

Ti cijeniš, da svaka zvijer ždere kako i ti.
 Čuj amo Divjaka, a nemoj cviliti,
 nego se veseli sred mjesta ovega.
 Brava su izjeli vukovi, ne nega;
 u mjesta kad ova jutroska on grede 1480
 za gladnijeh vukova lijep objed dovede.

MRKOJE.

Zlotvori od toga brzo se prosjeli!
 Bože bi, da smo ga mi danas izjeli.

DIVJAK.

Ti sveđer hoć jesti! Nu sa mnogom hodite,
 da oca u mjesti ovemu smirite, 1485
 pod dubom er jednijem ostao cvileći
 er vilu dragu svijem nije mogao priteći.
 Tim hodmo najbrže, da sebe od jada
 niz stijenu ne vrže, smirit ga svi sada!

MRKOJE.

Hodimo, Divjače, hodimo, braćo ma! 1490
 Ako sad on plače star, lud je veoma.

ŠENA ČETVRTA.

ZELENKO i RADMIO.

ZELENKO.

Uteko sam od bolesti
 za ne vidjet Hipomena,
 lijepe od vile s hude česti
 u brzini pritečena. 1495

Na očitu se smrt naveo.

Ah! udesa sasma prika,
 ki ga ovdí jes doveo
 za učinit ga ljubovnika.

1480. kad] rkp. koga. Ne mogavši nikako razumjeti ono koga, stavio sam kad (a moglo bi se staviti i ko), kako mi se po smislu činilo najprikladnije; za grede mislim da je particip sadašnjega vremena; ako nije particip, onda bi trebalo poslije grede da se zapiše koma. 1484. sa mnogom moglo bi se čitati i za mnogom.

RADMIO.

Љubovnika, ki ne može 1500
doč na svrhu svojijeh žela,
ako ga ona ne pomože
ne izbavi od dresela.

Moglo bi to ufati,
ali, o česti huda 1505
nije se dobro po nju udati,
nemile je ona sreće.

ZELENKO.

Ah! nesrećni mladče u svemu,
ne htje čuti moje svjete,
neg samohoć mjesti u ovemu 1510
u hudu se smrt uplete.

To za drugo nijesi ništa
došo u ove naše strane,
ueg da tvojijeh cvijet godišta
rano uvenut ovdi ostane? 1515

Ah! ko ne će uvenuti
sej dubrave zelen, mila,
kada vidi, kad očuti,
da je smrt tebe pogubila!

Ko cić smrti ne će tvoje 1520
dubje, gora, tvrdi kami
raspuknut se tad na dvoje
i ogreznuti u suzami!

To li ćete moć podnijeti,
o bogovi, da Hipomene 1525
tač nemilo bude umrijeti
sred dubrave sej zelene? — NE.

Nuti kako tvrda stijena
na jad gorki, ki me hara,
rad nevoļa Hipomena 1530
u žalosti odgovara! — VARA.

Nu ako si ti ona vila,
ka, čim vele ktje cviliti,
u glase je obratila,
tko se vara, ktjej mi riti? — TI. 1535

Ali kigod od bogova,
ove strane za pomoći,
iz nebeskijeh zgar dvorova
ovdi htio jes pridoći? — DOĆI.

Pokli bog si zgar s nebesi, 1540
ko te tva riječ spovidjela,
koga učinit došo jesi
među nami sad vesela? — SELA.

Jeda sela sej dubrave,
koja hara smrt nemila? 1545
Nu ka stvar je sred tve glave
misao taku postavila? — VILA.

Ja te molim, ktjej mi riti,
jeda to je vila ona,
koja uzrok hotje biti 1550
nemiloga od zakona? — ONA.

Nu hoćeš li mladcu komu,
da dobitnik bude ostati
od ne, u tijeku izvrsnomu
koju pomoć ti podati? — DATI. 1555

Za koga se mladca dika
hrani od slavnā dila toga,
za vrijedna li ljubovnika,
Hipomena čestitoga? — TOGA.

Da u komu ta stvar mila 1560
hoćeš da se mjestu zgodi,
da stignuta bude vila,
ka brzine sve nadhodi? — ODI.

Kojom stvari ustaviti
tijek vilini danas ima 1565
Hipomene plemeniti,
jeda dušam zlaćenima? — IMA.

1512. *Ispred toga stiha zapisala je druga ruka Rad. pa izbrisala.* 1520. *Ispred toga stiha zapisala je druga ruka Sel; po tome bi trebalo da pregjašnje stihove govori Radmio, koje (ispor. bilješku k 1512.) ne može biti.* 1524. *Ispred toga stiha bilo je otprije zapisano Rad. pa prebrisano.*

RADMIO.¹

O božice od liposti,
o Apolo slavni bože,
mogujstvo mi vaše prosti, 1570
vaša učinit sve vlas može!
Ne vjerovah, da ste dali
hitri nauk Hipomenu,

neg po sebi da se hvali
vilu onako steć žuđenu. 1575

Dobro da se mi varamo,
glas, ki izide, ktje nam riti;
ali od onud gre ovamo
skup pastira — što će biti?

ŠENA PETA.

KOR pastijera, RADMIO i ZELENKO.

PASTIJER 1.

Gizdavi pastijeri, stanite ovamo 1580
U hrloj potjeri brzi tijek gledamo!
Pospiešmo mladića, da brži on bude,
jeda mu u... da vilu dobude!

KOR.

Bože, bože, Hipomene!
Ne ustavi se, ne ustavi! 1585
Dike ako ćeš steć žuđene,
uzmi krila u ljubavi,
pospješi se, hrli, hrli!

PASTIJER 2.

Ah! česti prem huda, plačimo svi sada
mladića, od truda osto je nazada, 1590
djevojka pritječe stupajim brzima,
prignu se, pokleče i nešto uzima.

PASTIJER 3.

Bržek se popuze, višni se smiliše
na plače i suze, ke ovdı vidiše.
Jeda sad dobita sred lijepe sej strane 1595
od mladca čestita mladica ostane!

PASTIJER 4.

Zlatnu je jabuku podvrgo; uzela
ona je u ruku veomi vesela.
Pospješnijem riječima mladca, opet da teče,
pospješmo, družbo ma, jeda ju priteče! 1600

¹ Otprije je bilo napisano Sel. pa onda od druge ruke ispravljeno u Rad.

KOR.

Boļe, boļe, Hipomene!
 Ne ustavi se, ne ustavi!
 Dike ako ćeš steć žuđene,
 uzmi krila u ljubavi,
 pospješ se, hrli, hrli! 1605

PASTIJER 5.

Opet je daleko mladicu hitrinom
 brz mladić priteko, ali ona brzinom
 pritječe opeta, nevoljan zaludu
 jabuku podmeta, mnim, kopni u trudu.

KOR.

Boļe, boļe, Hipomene! 1610
 Ne ustavi se, ne ustavi!
 Dike ako ćeš steć žuđene,
 uzmi krila u ljubavi,
 pospješ se, hrli, hrli!

PASTIJER 1.

I drugu podmeće, opet se vil prignu. 1615
 stiže ju on veće, veće ju pristignu,
 a jeda bogovi dopuste, da veće
 dospije tijek ovi i naše sve smeće!

PASTIJER 4¹.

Oba su dva brzi, brži on, brža ona.
 I treću podvrzi, čuvaj se zakona! 1620
 I opet zajedno pospješmo ovoga
 na djelo na vrijedno mladića hitroga!

KOR.

Boļe, boļe, Hipomene!
 Ne ustavi se, ne ustavi!
 Dike ako ćeš steć žuđene, 1625
 uzmi krila u ljubavi,
 pospješ se, hrli, hrli!

1609. jabuku] rkp. Iiabuku, koje bi trebalo čitati i jabuku, ali mislim da će i biti suviše griješkom zapisano.

¹ U rukopisu je 2 i 4 jedno preko drugoga zapisano, a čini se da je najprije bilo 2.

PASTIJER 5¹.

Mladicu priteko pastir je gizdavu,
 vječnu je čas steko, nije umro s ljubavi.
 Hodmo se s hrabrenijem veselit mladićom, 1630
 er vilu dragu svijem pridobi svom srećom!

ŠENA ŠESTA.

HIPOMENE, ATALANTA, TRI SUDCA i KOR pastijera.

HIPOMENE.

Djevojčice, eto veće
 dobiti su tvi zakoni,
 postavih se na tijek smioni
 i dobih te s blage sreće. 1635
 Velika bi šteta bila
 meni, da sam izgubio;
 kako bih se razdijelio,
 dušo, od tebe, moja mila!
 I jednaka je slava tebi, 1640
 ko da me si ti pritekla;
 na svaki si način stekla
 neumrlu čas pod nebi,
 što ti vaļa, da si sada
 ti nevjesta Neptunova, 1645
 vrhu morskijeh ki valova
 veći od svijeta dio vlada.

ATALANTA.

Ja još ne znam, Hipomene,
 ima li se tebi dika
 dati od slavná dobitnika, 1650
 privario er si mene;
 a ono i sudci plemeniti
 nahode se u ovoj strani,
 na ova djela ki su obrani;
 čujmo, što će oni riti. 1655
 Znani sudci, kijeh obraše
 cić kriposti plemenite,

da sudite tijeke naše
 sred dubrave sej čestite,
 vidjeli ste, kijem načinom 1660
 vrijedni mladac Hipomene
 priteko je danas mene,
 ka svud slovem mom brzinom.
 Ugođaji moji prave:
 da me za svu ļubi steće, 1665
 u tijeku me tko priteće
 pravo i nijedne bez zabave,
 ne, ki zlato svijetla lica
 dođe hitro podmetati,
 da dobitnik bude ostati, 1670
 da mu budem vjerenica.
 Nije me mogo u brzini
 pridobiti pravo ovako:
 ja mu žuđim dobro svako,
 branit mi se ma čas čini. 1675

SUDAC 1.

Što ti praviš, mladče izbrani?
 Vidiš, ko ova lijepa vila
 razlozim se svojijem brani
 i da nije izgubila.

HIPOMENE.

Sudac častan da ostane, 1680
 ne ima učinit nijedne osude,
 s prvá čuti što ne bude
 i od druge razlog strane.

¹ U rukopisu je 3 i 5 jedno preko drugoga zapisano. Isp. or. 1 a str. 37. pod 1
 1628. pastir] Otprije: mladac. 1629. umro] rkp. vmo. 1631. srećom] rkp
 srećim, a slika radi trebalo bi upravo da bude srićom.

I zasve je po svom znanju stvar ku godi na svem sviti, 1690
 tako prav sud učinio, 1685 koja mu će bit hvaljena,
 on nikako nije prav bio: da veliku pomnu stavi,
 trud je velik u vladanju. da nastoji sa svom moći
 Običaj je svud občena, hitrinom se svom pomoći
 tko se stavja učiniti a najliše u ljubavi. 1695

ATALANTA.

Pokli znanje vaše sudi,
 da sam pravo pritečena
 od slavnoga Hipomena,
 vaša osuda prava budi.

Kada hoće sreća moja, 1700
 mladče slavni i čestiti,
 vjerenik ćeš od sad biti
 ti moj, a ja lubi tvoja
 Evo ti ma mladost, uživaj moj ures
 i prija svu radost, ugodna ka ti jes! 1705

SUDAC 2.

A sada hodimo u crkvu, veselo
 da višne hvalimo ovako za djelo.
 Mladiću gizdavi, priklonu božju vlas
 večeras proslavi, ka ti da taku čas,
 ka ti je podala za ures najveći, 1710
 da punu svijeh hvala budeš vilu priteći,

SUDAC 3.

Djevojčice, i ti š nim nad stvari ostale
 višnijema bogovim dostojne daj hvale,
 zašto si dobila sred mjesta ovega
 mladića ti mila za druga tvojega. 1715

1688. Običaj je] *Otprije samo* Običaj pa onda popunjeno od druge ruke u
 Običaj. 1712. Djevojčice] *Otprije: Mladičice.* 1713. višnijema] *rkp. visc-*
gnema, koje će biti pogreškom zapisano mjesto viscgnema, kao što je u s. 1717.
 viscgnem. 1714/1715. *Otprije je bilo ovako:*

er sred slavna mjesta ovoga
 puna ureda, slave i dike
 dobila si vjerenika
 slavna hvalom roda svoga —

pa onda promijenjeno (od prve ruke) kao što je gore u tekstu.

HIPOMENE.

Hodmo, hodmo, razlog pita,
da se višnijem hvale dadu,
kijeh pomoći vilu mladu
dobih, ka je svud čestita!

ŠENA SEDMA.

Satiri VUKDRAG, DIVJAK, MRKOJE, MEDOJE, VUKIĆ.

VUKDRAG.

Ne dršte me! Ures mili 1720
lijepe vile još me mori,
s koje srce moje izgori,
ka ljubeno mene ustrili.

DIVJAK.

Bole ti se, o Vukdraže,
ovdi s nami veseliti, 1725
neg li život izgubiti:
nije od života stvari draže.

Tko na drugi svijet otide
u odluci toj i misli,
što ne cijeni i ne misli, 1730
pak negove oči vide.

Tim tja vrzi tu odluku,
vidiš tvoga ti Mrkoja
i Vukića i Medoja,
ku cić tebe čute muku! 1735

Nijes vidio s brda onega,
niz koji se ktje slomiti,
gdi je pastir plemeniti
nu sred mjesta stigo ovega?

VUKDRAG.

Što govoriš, o Divjače! 1740
To je u tijeku izgubila
Atalanta lijepa vila,
s ke mi srce cvili i plače?

DIVJAK.

Izgubila! Nijes vidio
s' strmenite one hridi? 1745

VUKDRAG.

Lijepo umiješ hinit! Idi!
To si u tebi namislio.

DIVJAK.

Što govorim, sve je istina,
da je vila pridobita,
koju luhiš, a nu pita 1750
i Mrkoja, tvoga sina!

MRKOJE.

Dobita je, čaća, ostala.
jedan pastir priteko je.

VUKDRAG.

Sasma ti si oči moje,
o ljubavi, savezala, 1755
ka mi u srcu čini momu
taku boles očutjeti,
da ne mogoh ja vidjeti
pritečenu lijepu momu.

Sada vidim, poznam sada, 1760
da čovjeka sijeda i stara,
ko sam i ja, tvoj plam hara
vele veće nego mlada.

1732. tja] rkp. tia, koje se može čitati i tija. 1736. onega] rkp. onoga, koje treba da se ispravi prema 1739. ovega. 1755. savezala] rkp. savesala, koje bi se moglo čitati i zavezala.

Odričem se ja te veće,
neka o tebi mladost radi, 1765
Atalantu pastijer mladi
neka uživa s blage sreće.

Dobro, Divjak da na vrime
dođe i moji š' nim sinovi,
da ne izgubim život ovi, 1770
koji besjedam utješi me.

DIVJAK.

Da si, ko u tvojoj bješe
ti pameti namislio,
niz strmu se hrid slomio,
da se tuge tvoje utješe, 1775
vukovi bi naripili
iz planine puste na te
i on čas bi svega, brate,
u trbuh te svoj spremili.

Nu je bolje da mi sade 1780
što u naš trbuh ospremimo
ter se u jedno veselimo
sred zelene sej livade.

MRKOJE.

Taj besjeda, brate, mila
i dobra je za trbuha; 1785
od velika glada muha
na tle bi me oborila.

Da se ije, da se pije
er moj trbuh naglo smagne,
da prije u tvoje zdravje nagne, 1790
ćaća, drage iz buklije,

er kada smo tebe iskali
po ovezijema danas seli,
da štogodi nijesmo izjeli,
i mi bismo sasma pali. 1795

Tim da budeš veseliji
i ti s nami, ćaća mili,
dio smo ti ostavili,
još jes vina u bukliji,
a do nosa domarati 1800
sveđ glad mrtvi počne meni,
kad kroz pogled svoj rumeni
jedna vila počne sjati.

Ćaća, ove ja pritječem
u dubravi ovoj vile, 1805
koje kad peku i ustrile,
srce moje, ja njih pečem.
Moj veselo stupaj skače
za ovezijema gospođami,
kijeh mi lice srce smami. 1810
Da gdi je tvoj lov, o Divjače?

DIVJAK.

O temu me sad ne pita,
ni se od moga brini lova,
večeras će dubrava ova
tebe vidjet pjana i sita. 1815

Košutu sam uhitio,
ku se stavih ja tjerati,
na koju sam vas dozvati
večeraska odlučio.

MRKOJE.

Tote hoću, da družini 1820
činiš gozbu lova od tvoga,
nu u zdravje ćaće moga
i ti, brate, s nama pini!

DIVJAK.

Prvo, Mrkoje, služi nemu,
trudan starac da se okrijepi, 1825
što ga kroz svoj ures lijepi
vila izmori mjesti u ovemu.

1765. o tebi] *rkp.* od tebi. 1769. š' nim] *rkp.* s' segnim. 1803. sjati] *rkp.* siati, koje bi se moglo čitati i sijati. 1815. pjana] *rkp.* piana, koje se može čitati i pijana.

MRKOJE.

Ovo, ćaća, tuge i jade
svekoliike diže i tješi.

VUKDRAG.

Mrkoje, čekaj i ne preši, 1830
sjedmo na tle, jedmo sade,
pak s trbuhom sitijem pimo.

DIVJAK.

Jesu, brate, riječi tvoje
dobre. Reži, o Mrkoje,
da se u jedno veselimo! 1835

MRKOJE.

O pridraga dušo mila,
o životu moj žuđeni,
ka si sada srce meni
tvom ljepotom izranila,
nijednom te stvari veće 1840

ja ne mogu počitati,
neg te u trbuh moj spremi,
koji rado primit te će.

VUKDRAG.

Nu ti sada, o Mrkoje,
služi nami svijem po redu! 1845

MRKOJE.

Obslužiću tvu besjedu,
to i srce želi moje.

Na te, ćaća, red dohodi.

O Vukiću, sada ćaći,
koga da nam sreća naći, 1850
počasnicu spjevaj odi!

VUKIĆ.

Učin, blaga o ljubavi,
kad čašu ovu ćaća pine,
da ga od vila žela mine,
da tve plame zaboravi! 1855

VUKDRAG.

Opet, kako razlog pita,
služ Divjaku, o Mrkoje,
koji košutu spravio je,
da večeras nas počita.

MRKOJE.

Bog ti Lero dopustio, 1860
kada nagneš, o Divjače,
da za zvijerim trčiš jače
i sveđ činiš nami dio!
Sad ti služi meni, brate!

DIVJAK.

Brži služak da ti služim 1865
i zajedno s tijem da združim
počasnicu lijepu za te.

U zdravle ti, brate, budi,
kad popiješ tu čašicu, 1870
i da veće na tvom licu
rumenilo sine odsvudi!

MRKOJE.

Svijem u zdravje vami budi!

DIVJAK.

Popi, popi tu čašicu,
neka veće na tvom licu
rumenilo sine odsvudi! 1875

1865. služak] rkp. slusciak; ispor. bilješku 1. na str. 24. 1868/1871. Te je stihove
poslije dodala druga ruka. 1872. vami] Otprije: ovd; jedno i drugo od prve ruke.
1873/1875. Otprije je bilo ovako:

U zdravle ti, brate, budi (taj je stih umetnut poslije između 1872. i 1873.),
kad popiješ tu čašicu
neka (ispravljeno od iste ruke: i da) većem na tvom licu
rumenilo sine odsvudi.

Ti su stihovi gore u tekstu 1868/1871. a po tome kao da bi trebalo izostaviti iz teksta stihove 1872/1875. koje se potvrđuje i tijem, što je preko tih stihova u rukopisu povučena crta, ali opet tako, da nije precrtan stih 1873., koji je zapisala druga ruka.

VUKDRAG.

Ali ovo put ovamo
skup pastijera slavnijeh grede,
da čujemo njih besjede,
dignimo se, put im damo!

MRKOJE.

Atalanta je lijepa š nima 1880
i Hipomene plemeniti,
danas ćemo i mi otiti
na pir s ovijem pastijerima.

ŠENA OSMA.

JEDAN OD KORA¹ i KOR pastijera.JEDAN OD KORA².

Eto veće smrt nemila
po milosti višnijeh zgara 1885
rasrgbu je svu pustila
i mjesto ovo već ne hara.

Čujaše se malo prije,
gdi svak plače, gdi svak cvili:
sad čovjeka ovdj nije, 1890
ki se blago ne veseli.

Svi pastijeri u pokoju
vesele odsad dni provode,
svak uživa rados svoju
neockvrñene sred slobode. 1895

Svud zelenijeh sred livada
veseli se glasi čuju,
mladi ovčari pasuć stada
vesele se i raduju;

jedni dragoj u lubezni 1900
tance izvode i vesele
pod sviroku poju pjesni
u došastje zore bijele;

jedni mladijeh pastjerica
rajsku lijepos pripijevaju 1905
kojijem zene lir sred lica
a pogledi suncem sjaju.

Vjeraju se mlade vile
pune ureda i lijeposti
za pastijere drage i mile, 1910
u kijeh sjaju sve kriposti.

Obilna je hrana u svemu
dar veličak od nebesi
u čestitom mjesti ovemu,
koje sloboda vječna uredi. 1915

Rastuć stada, plodne nive
razgojenu zelen kažu,
svak, ko želi, zdravo žive
za čestitos svu najdražu.

Nebo nam se zgar smililo, 1920
pristale su zledi hude,
veseļe se povratilo,
da uživat svak ga bude.

1880. š nima] *rkp.* s' segnima. ¹ Mjesto toga bilo je od prve ruke Lubmir.
² Nema u rukopisu, a stavio sam prema I. 5. 1884. Pred tim je stihom bilo
otprije zapisano Gliub. pa onda prebrisano.

1895. neockvrñene] *rkp.* neodzquargnene. 1900/1903. Otprije je bilo:

jedni vode tance mile,
jedni poju slatke pjesni
uz došastje zore bile
u radosti, u lubezni.

1908 mlade vile] Otprije: vile izbrane. 1910. drage i mile] Otprije: mlade
i znane. 1912. Otprije: Obilnos je svudi od hrane. 1914. Otprije: sred sve
ove lijepe strane, a prema tome u 1915. bilo je mjesto koje otprije ku.

- Ko kad morske sred pučine
oholi se vjetri užiju, 1925
u rasrgbi kad toj čine
i do zvijezda vale dižu,
svud je čuti, gdi se udiru
od oblaka vojske tamne,
sa svijeh strana kako istiru, 1930
i gdi valim more zamne;
ali paka vjetri oholi
kad otidu na sve strane,
mirno i blago za nim toli
u tišini more ostane, 1935
da plav svaka, ka ga brodi,
ne boji se skrovne od stijene,
neg po morskoj mirnoj vodi
na države gre žuđene.
Nije stvari vjekovite, 1940
sve je bjeguće na sem svijeti:
sad žalosne, sad čestite
umrle ćeš sve vidjeti.
Ali kraće jes vesele,
svekoliko vrime krati, 1945
mogu u kratko ljudcke žeļe,
ku bi ktjele, svrhu imati.
Hipomene izabrani,
imao je danas što je ktio,
- ljepotu je svu dobio, 1950
ka nadsiva zrak sunčani.
Čić kriposti mladca ovoga
ostala su naša sela
od zakona nemiloga
i slobodna i vesela. 1955
I za ovega nauk budi,
kogod želi na sem sviti
vjerenicu, da potruđi,
ako hvalen hoće biti.
Tim svak se uzda u višneĝa 1960
i u negove vječne vlasti,
ki pomaga sveđ onega,
ki ga verno služi i časti.
KOR.
O dostojni svake slave
vjerenici drazi i mili, 1965
lijepe ove sred dubrave
vesele oba dni vodili,
vaša kripos to dostoji!
Neka budu vaše dike
mjesti ovemu od uresa, 1970
i sveđ slavne i velike
lete u hvalah do nebesi
a na svitu vječne ostaju.
SVRHA.

1928/1931. *Otprije je bilo ovako:*

svud je čuti, gdi treskaju
tamnijeh gromovi iz oblaka;
ki nam ures sakrivaju (*ili* zakrivaju?)
sunčanoga svijetla zraka.

1941. je *nema rkp.*; svijeti] *Otprije*: sviti. 1648. izabrani] *Otprije*: plemeniti.

1950/1951. *Otprije je bilo ovako:*

lijepe vile priodobio
rajsku lipos, zrak čestiti.

1953. ostala] *rkp.* ostali.

Gdje je što.

Ispravci i dodaci k tekstu „Kristijade“

Predgovor k „Atalanti“

Atalanta

Strana

V

XL

I

